

สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต
มหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สิงหาคม 2561

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยพะเยา

THE STUDY OF PROBL AND SOLUTIONS OF RESIGNATION. STUDY OF STUDENTS
PHAYAO UNIVERSITY

An Independent Study in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Education in Educational Administration

August 2018

Copyright of University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ของ ญดา สุขเกิด

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัชิต สุทธิพงษ์)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ นพวัถ)

เรื่อง:	สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	ญดา สุขเกิด, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2561
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์
คำสำคัญ	สภาพปัญหา, แนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคารลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา และ เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 268 คน ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษา ได้แก่ สภาพปัญหาคารลาออกการศึกษาของนิสิต เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาคารลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์/บุคลากร อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านมหาวิทยาลัยและด้านนิสิต ตามลำดับ ด้านนิสิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ต้องการศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น การปรับตัวเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ความพร้อมทางครอบครัวในการส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความสนใจ ความพร้อมด้านการเงิน หลักสูตรสาขาวิชาที่เรียนไม่ตรงกับความถนัด ความพร้อมด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ตามลำดับ ด้านมหาวิทยาลัย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ไกลบ้าน มหาวิทยาลัยมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากรัฐบาลและกองทุนกู้ยืมฉุกเฉิน ด้านสาธารณูปโภค มหาวิทยาลัยไม่มีคุณภาพความเชื่อมั่นในคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยความปลอดภัยในการใช้บริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย การบริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนและการใช้ชีวิตและสิ่งอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย ตามลำดับ ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ อาทิ เช่น มีการชำรุดบ่อย แต่ไม่มีการบำรุงรักษา การนำเอกสารในปีที่ผ่านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรสาขาวิชาที่เรียนสอนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตามลำดับ และด้านอาจารย์/บุคลากร มีสภาพปัญหาคารลาออกการศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้บริการของบุคลากร รองลงมา คือ ความเอาใจใส่ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา และการให้คำปรึกษาของคณาจารย์ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเอาใจใส่ด้านการเรียนของอาจารย์ผู้สอนต่อนิสิต ชื่อเสียงของอาจารย์ที่สอน ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอน เทคโนโลยีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นิสิต และคุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน ตามลำดับ

Title: THE STUDY OF PROBL AND SOLUTIONS OF RESIGNATION. STUDY OF STUDENTS PHAYAO UNIVERSITY

Author: Yhada Sukkerd, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2018

Advisor: Assistant Professor Dr. Ruksit Suttipong

Keyword Problems Solutions resignation study.

ABSTRACT

This research study To study the issue of the resignation of university education. University District and to study the issue of the resignation of University education. University district the population in this study are students of University district. The petition of resignation. University district 268 the scope of the study include the issue of the resignation of university students from the University of 4 aspects. Management course and faculty/ staff the instruments used in the study was a questionnaire. and interview analysis of the resulting data the frequency percentage. And the standard deviation, the researchers found. In the fourth aspect, the students' opinions on the issue of the resignation of university education. University district the average is moderate. Considering it was found that the faculty/staff. The high level Then all sides are moderate in descending order of descending the field of teaching. The university and the students, respectively. Overall, the students have an average level. The first two items they found. Is moderate All the same In order from an average of descending as educational institutions in adapting to university studies. The study did not reach the university standard. Family Readiness In further support A study in subjects that do not match your interests. The availability of finance courses the study did not meet with aptitude. The availability of physical and mental health. And the relationship between friends the joint institutions. The University Overall, the average is moderate. When considering that they are moderate deal as well. In order from most to least the location of the university away from home loans to fund a university education and government emergency loans. Infrastructure of quality confidence in the quality of University education. The safety of the campus shuttle service. The shuttle service to campus. Campus atmosphere and environment conducive to studying and living on campus and facilities, respectively. Management course Overall, the average is moderate. The first two items they found on average in the medium as well. In order from most to least as a medium of instruction, such as insufficient quality are often damaged. But no maintenance Importing documents in recent years in teaching. Participation in learning. Programs and courses that teach students do not meet the needs of the labor market, respectively. And The faculty / staff Problems with the resignation of Education. Overall, the average level. When considered individually, found that the average level of 3 sorted by descending below the service personnel, followed by the attentive care of advisors. And consultation of the faculty. The rest are moderate Sort by descending the attention of the student tutors to students. The reputation of teachers Teaching experience of teachers. Technology transfer knowledge to students. And qualifications of instructors, respectively.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีต สุทธิพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ พร้อมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด และอาจารย์ทุกท่านจากสาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตลอดจนจนถึงให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าของ ผู้จัดทำ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต ผู้ทรงคุณวุฒิวิทยาลัย การศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศิลปศาสตร์ และ อาจารย์ ดร.ชลธิดา เทพหินลับ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ที่ให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและให้ความ ร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

หากพบข้อบกพร่องผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาค้นคว้าขออภัยเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่อง บูชาแต่คุณบิดา มารดา ตลอดจนบูรพคณาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ความรู้ให้แก่ผู้ทำการศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเอง

ณัฐดา สุขเกิด

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยพะเยา	6
ข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยาว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2553 การรับเข้าศึกษา..	10
แนวคิดเกี่ยวกับการลาออกการศึกษา.....	23
ปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกการศึกษาของนิสิต.....	35
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	50
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 5 บทสรุป.....	70
สรุปผลการวิจัย	70
อภิปรายผลการวิจัย.....	74
ข้อเสนอแนะ.....	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม.....	89
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	92
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	93
ภาคผนวก ง ข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยาว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2553	100
ประวัติผู้วิจัย	113

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 แสดงจำนวนนิสิตที่ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา จำแนกเป็นชั้นปี.....	2
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูล เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูล ชั้นปีของนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม.....	59
ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตที่ส่งแบบสอบถามคืนจำแนกตามคณะ/สาขา.....	59
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามรายด้าน	61
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านนิสิต	61
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านมหาวิทยาลัยพะเยา.....	63
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านการจัดการเรียนการสอน	64
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านอาจารย์/บุคลากร	65

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย 51

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคน การศึกษาเป็นเครื่องมือและกระบวนการต่อเนื่องอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์มีความเจริญงอกงาม ประเทศต่าง ๆ ที่กำลังพัฒนาเป็นจำนวนมากได้ทุ่มเททรัพยากรอย่างมหาศาลเพื่อได้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของประชากรของประเทศ ประเทศไทยที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาได้มีการลงทุนทางการศึกษาเป็นจำนวนไม่น้อยเพื่อพัฒนาคน เพื่อให้คนมีสมรรถนะสำคัญที่สามารถดำรงชีวิตได้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการคิด ให้คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ เพราะคุณภาพของคนจะเสริมสร้างการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และสืบทอดวัฒนธรรมการศึกษา อันเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องนโยบายของรัฐ ปัจจุบันที่ต้องการให้วางรากฐานทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีภารกิจหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) โดยมุ่งเน้นการสร้างบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ มีทักษะทางปัญญา มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ มีทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพร้อมมุ่งเน้นการพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) ที่มีศักยภาพพร้อมในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้สู่ชุมชนให้เข้มแข็งสังคมเป็นสุข อันจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังปณิธานว่า “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” (wisdom for Community Empowerment) มุ่งพัฒนาวิชาการ วิชาชีพ ชั้นสูง ทุกด้าน โดยมุ่งเน้นการเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) เป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการต่าง ๆ ที่มีคุณค่าต่อมวลมนุษยชาติ

การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยเป็นการศึกษาที่มีระบบการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ใฝ่เรียนรู้แสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเองและที่สำคัญที่สุด นิสิตจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองสูง จึงจะประสบความสำเร็จด้านการศึกษารวมไปถึงนิสิตจะต้องเข้าใจระเบียบกฎหมาย ข้อปฏิบัติ และประกาศต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยไม่ว่าจะเรื่องของการเรียนตามหลักสูตร ระเบียบการวัดประมวลผลการเรียน ระเบียบว่าด้วยการอนุมัติจบ

หลักสูตรให้เข้าใจถ่องแท้ เพื่อวางแผนการเรียนของตนเอง เช่น เรื่องเวลาเรียน ผลการเรียน ปัญหาทางด้านครอบครัว ปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย เพื่อให้ตนเองสามารถเรียนจบหลักสูตรได้ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งการดูแลนิสิต เป็นหน้าที่ของบุคคลหลายฝ่ายต้องช่วยกันดูแลและแก้ไขปัญหา เช่น ปัญหาการขาดเรียนของนิสิตต้องมีการดูแล และได้มีการตรวจสอบรายชื่อของนักศึกษาในด้านกระบวนการเรียนรู้ ในกรณีที่นักศึกษาขาดเรียนเป็นประจำหลาย ๆ ครั้ง ย่อมส่งผลกระทบต่อนิสิต ผู้ปกครอง สถาบันและอาจจะส่งผลกระทบต่อสังคมและปัญหาอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเรียนและการจบการศึกษาของนิสิต

การศึกษาเป็นการลงทุน ซึ่งเป็นการลงทุนใช้จ่ายด้านกำลังคน กำลังเงิน และวัสดุ อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ทั้งส่วนตัวและค่าใช้จ่ายในการศึกษา หากนิสิตไม่สามารถเรียนจบการศึกษาหรือเรียน ไม่ครบหลักสูตรที่ตนเรียน จะทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา โดยรวมของประเทศ สังคม ครอบครัว ส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ปัญหานี้เป็นปัญหาที่มีมาช้านานในทุกสถาบันการศึกษาและเป็นปัญหาที่สั่งสมมานาน สำหรับมหาวิทยาลัยพะเยา ก็พบปัญหาเช่นเดียวกันกล่าว คือ ในช่วงปีการศึกษา 2556–2559 พบว่ามีนิสิตทุกช่วงชั้น ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา แนวนอนมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนี้ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 151 คน ปีการศึกษา 2557 จำนวน 290 คน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 390 คน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 402 คน ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนนิสิตที่ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา จำแนกเป็นชั้นปี

	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4	ชั้นปีที่ 5	รวม (คน)
ปีการศึกษา 2556	118	24	7	2	-	151
ปีการศึกษา 2557	219	58	8	4	1	290
ปีการศึกษา 2558	275	67	41	6	1	390
ปีการศึกษา 2559	230	143	29	-	-	402

จากการศึกษาข้อมูลการยื่นคำร้องลาออกการศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2556 - ปีการศึกษา 2559 (www.reg.up.ac.th) พบว่า นิสิตระดับชั้นปีที่ 1 ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา มากที่สุดทุกปีการศึกษา รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 3 ตามลำดับ ชั้นปีที่มีการยื่นคำร้องลาออกการศึกษาน้อยที่สุด คือ ชั้นปีที่ 5 รวมทั้ง 4 ปีการศึกษามีนิสิตยื่นคำร้องลาออกการศึกษา จำนวน 1,233 คน

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการลาออกการศึกษา ทั้งด้านจำนวนและสาเหตุการลาออก การศึกษาจากข้อมูลดังกล่าว จึงนับว่าเป็นการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาสร้างความเสียหายทาง เศรษฐกิจ ทั้งส่วนตัวนิติ ครบครัน มหาวิทยาลัยและประเทศ จึงนับว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ มหาวิทยาลัยพะเยา จะต้องตระหนักและเร่งแก้ไขปัญหานี้ ทั้งในระดับคณะและระดับสถาบัน เพื่อไม่ให้เกิดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย ในฐานะที่ผู้วิจัย เป็นบุคลากรที่มีความรับผิดชอบงานทะเบียนนิติและประมวลผล มีภารกิจโดยตรงกับเรื่อง การตรวจสอบคุณภาพการเรียน การยื่นคำร้องการลาออกการศึกษา จึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาลาออกการศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรในการปรับปรุงระบบ การศึกษา ระบบการดูแลนิติของมหาวิทยาลัยพะเยา ตลอดจนเพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการวางแผนพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยพะเยาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาลาออกการศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยาเป็นอย่างไร
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาลาออกการศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาลาออกการศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาลาออกการศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาลาออก การศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาลาออกการศึกษาของนิติ มหาวิทยาลัยพะเยา ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนิติ
2. ด้านมหาวิทยาลัย
3. ด้านการจัดเรียนการสอน
4. ด้านอาจารย์/บุคลากร

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ยื่นคำร้องลาออก การศึกษาของนิสิต (ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 - เดือนสิงหาคม 2560) จำนวน 402 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ทำการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งหมด 15 คณะ 3 วิทยาลัย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกคณะ/วิทยาลัยที่มี จำนวนนิสิตยื่นคำร้องลาออกมากที่สุด จำนวน 3 คณะ/วิทยาลัย และคณะ/วิทยาลัย ที่มีนิสิต ยื่นคำร้องลาออกน้อยที่สุด จำนวน 2 คณะ/วิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การลาออกการศึกษา หมายถึง การที่นิสิตสมัครเข้าเรียนและลงทะเบียนเรียน ในระดับปริญญาตรี แล้วไม่เข้าศึกษา หรือเข้าศึกษาได้ระยะหนึ่งแล้วต้องออกจากมหาวิทยาลัย พะเยาไปก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

มหาวิทยาลัย หมายถึง มหาวิทยาลัยพะเยา

ผู้บริหาร หมายถึง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสาขา ทั้งที่ปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบัน ของมหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนและทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนิสิตในมหาวิทยาลัยพะเยา

นิสิต หมายถึง นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยาที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2559 ในมหาวิทยาลัยพะเยา และได้ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2559 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560

ขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษามี 4 ด้าน ได้แก่

ด้านนิสิต หมายถึง มูลเหตุการณั้ลาออกการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านของนิสิต ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมโดยรอบของนิสิต และตัวของนิสิต ความพร้อม ของครอบครัว ความพร้อมทำงานการเงิน สุขภาพของนิสิต

ด้านมหาวิทยาลัย หมายถึง มูลเหตุหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการลาออกการศึกษาของ นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย สภาพแวดล้อม ทำเล ที่ตั้ง ความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา ภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้้อมต่าง ๆ

ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง มูลเหตุการณั้ลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านของการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย หลักสูตร/สาขาวิชาที่

เปิดสอน ระบบความพร้อมความทันสมัยของเทคโนโลยีนวัตกรรมในการเรียนการสอนระบบ การวัดประเมินผลของมหาวิทยาลัยพะเยา

ด้านอาจารย์/บุคลากร หมายถึง มูลเหตุการณืลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านอาจารย์/บุคลากรของมหาวิทยาลัยพะเยา ประกอบด้วย องค์ความรู้ ความสามารถ การถ่ายทอดความรู้ ความมีชื่อเสียงหรือความเชื่อมั่นที่มีต่อ อาจารย์และการให้บริการของบุคลากร

แนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษา หมายถึง รูปแบบหรือวิธีการ ดำเนินการในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต ดังนี้

1. ด้านนิสิต
2. ด้านมหาวิทยาลัย
3. ด้านการจัดเรียนการสอน
4. ด้านอาจารย์/บุคลากร

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยได้ข้อมูลสารสนเทศด้านสภาพปัญหาเพื่อลดอัตราการลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา
2. มหาวิทยาลัยได้ทราบแนวทางในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยและการกำหนดแนวทางการพัฒนาอาจารย์และ บุคลากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยพะเยา
2. ข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยาว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2553
3. แนวคิดเกี่ยวกับการลาออกการศึกษา
4. การลาออกการศึกษาของนิสิต
 - 4.1 ด้านนิสิต
 - 4.2 ด้านมหาวิทยาลัย
 - 4.3 ด้านการจัดเรียนการสอน
 - 4.4 ด้านอาจารย์/บุคลากร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยพะเยา

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.มณฑล สงวนเสริมศรี อธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา กล่าวถึง ความเป็นมาของ มหาวิทยาลัยพะเยาว่ามหาวิทยาลัยพะเยา ก่อนได้รับการยกฐานะ เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐได้อยู่ภายใต้การดูแลของมหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งได้ตระหนัก ถึงความสำคัญของการกระจายโอกาสและการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาประกอบ มหาวิทยาลัยได้พิจารณาร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดและสมาชิกผู้แทนราษฎรจังหวัดพะเยา รวมทั้งผู้แทนจากภาครัฐและเอกชนในการแก้ปัญหาเรื่องรายได้และการศึกษาของประชากรใน จังหวัดพะเยาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำจึงได้จัดโครงการกระจายโอกาสทางการศึกษาสู่จังหวัด พะเยาขึ้นเพื่อตอบสนองนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยขยายเขต การศึกษาออกสู่ภูมิภาค โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยเอกเทศใน อนาคตทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้พิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2539 ได้มีมติให้ใช้ชื่อว่าวิทยาเขต สารสนเทศพะเยาการจัดการเรียนการสอนระยะเริ่มแรกได้ใช้อาคารของโรงเรียนพะเยาพิทยาคมนเป็นการชั่วคราวสำหรับสถานที่ตั้งถาวร มหาวิทยาลัยนเรศวรได้ร่วมกับทางจังหวัดพะเยา จัดหาสถานที่ตั้ง ณ บริเวณ ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประกอบด้วยที่ดิน จำนวน 5,727 ไร่ เมื่อการก่อสร้างได้แล้วเสร็จจึงได้ย้ายมาสถานที่ตั้งถาวรและเปิดการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2550 ในคราวประชุมครั้งที่ 13 (4/2550) สภามหาวิทยาลัยนเรศวร ได้มีมติให้เปลี่ยนชื่อ “มหาวิทยาลัยนเรศวรวิทยาเขตสารสนเทศพะเยา” เป็น “มหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา” ภายใต้การบริหารงานมหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา ศาสตราจารย์พิเศษดร.มณฑล สงวนเสริมศรี ได้จัดทำแผนแม่บท เพื่อรองรับการเป็น มหาวิทยาลัยเอกเทศในอนาคต ทำให้มีความพร้อมด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ต่าง ๆ รองรับบุคลากรและนิสิตประกอบด้วย อาคารสำนักงานอธิการบดี อาคารเรียนรวมกลุ่ม อาคารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อาคารปฏิบัติการ อาคารหอพักนิสิตอาคารหอพักอาจารย์ อ่างเก็บน้ำ สนามกีฬากลางแจ้ง กลุ่มอาคารเรียนรวมสำนักหอสมุดกลุ่มอาคารวิทยาศาสตร์ประยุกต์อาคารเรียนและปฏิบัติการวิจัยด้านภาษาและเทคโนโลยีสารสนเทศ สถานีไฟฟ้าย่อย และอาคารศูนย์บริการวิชาการจังหวัดเชียงราย นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยได้สร้างอาคาร สถาบันศึกษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมล้านนา(โต) ขึ้นด้วยงบประมาณ 18,370,000 บาท ได้รับการออกแบบโดยอาจารย์จุลทัศน์ กิติบุตร ศิลปินแห่งชาติสาขาสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย และเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2553 มหาวิทยาลัยนเรศวร พะเยา ได้รับการจัดตั้งเป็น “มหาวิทยาลัยพะเยา (University of Phayao)” ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา

ตามประกาศมหาวิทยาลัยพะเยา ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2553 มหาวิทยาลัยพะเยามีการแบ่งส่วนการบริหารงานส่วนงานวิชาการ ออกเป็น 15 คณะ และ 3 วิทยาลัย ได้แก่

1. คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ
2. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
3. คณะทันตแพทยศาสตร์
4. คณะนิติศาสตร์
5. คณะพยาบาลศาสตร์
6. คณะแพทยศาสตร์
7. คณะเภสัชศาสตร์

8. คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
9. คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์
10. คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์
11. คณะวิทยาศาสตร์
12. คณะวิศวกรรมศาสตร์
13. คณะศิลปศาสตร์
14. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์
15. คณะสหเวชศาสตร์
16. วิทยาลัยการจัดการ
17. วิทยาลัยการศึกษา
18. วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม

ส่วนสาระสำคัญของประกาศ ได้แก่ เป้าหมายข้อบังคับแบ่งเป็นหมวด ได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบและที่รับใช้สังคม ที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในระดับสากล โดยการให้ได้รับการยอมรับในระดับชาติ ระดับอาเซียน และระดับนานาชาติ การปฏิบัติภารกิจไม่ว่าจะเป็นการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม จะตั้งเป้าหมายให้นำไปสู่ความมั่นคงและความยั่งยืนของ เศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ จึงได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนามหาวิทยาลัยพะเยา ไว้ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์และตอบสนองความเป็นสากล และแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียน

เป้าหมายที่ 1 เป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบ (Comprehensive University) ที่รับใช้สังคม (Community Engagement) มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ในกลุ่มสาขาวิชาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กลุ่มสาขาวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ โดยในแต่ละกลุ่มให้อยู่ในสัดส่วน 40:20:40 ตามลำดับ

เป้าหมายที่ 2 เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล มีความรอบรู้ทางทฤษฎีและมีทักษะการปฏิบัติงานวิชาชีพในสาขาของตนเอง ได้ตามมาตรฐานวิชาชีพกำหนด นำไปสู่ความเป็นเลิศทางภาษาต่างประเทศและความทันสมัย ในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพด้วย โดยตั้งเป้าหมายบัณฑิตที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ จริยธรรม
2. เป็นผู้มีความรู้
3. เป็นผู้มีความทักษะทางปัญญา
4. เป็นผู้มีความทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
5. เป็นผู้มีความทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
6. เป็นผู้มีความสุนทรีย์ศิลป์
7. เป็นผู้มีความทักษะการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาบุคลิกภาพ
8. เป็นผู้มีความทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพ

เป้าหมายที่ 3 เป็นมหาวิทยาลัยที่มุ่งเน้นการกระจายโอกาสและการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา โดยจะให้โอกาสนักเรียนในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบนเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 และจัดสรรเงินทุนการศึกษาให้นิสิตระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 5 ทุกปี

เป้าหมายที่ 4 มุ่งเน้นการรับนิสิตใหม่ โดยรับนิสิตระดับปริญญาตรี ไม่น้อยกว่า 5,000 คน ต่อปี และรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ไม่น้อยกว่า 500 คน ต่อปี

เป้าหมายที่ 5 มุ่งเน้นการให้ทุนการศึกษานิสิตระดับปริญญาเอก ทุกสาขาวิชาที่มีความพร้อม

เป้าหมายที่ 6 มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมด้านการเรียนให้นิสิต ทั้งก่อนเข้าเรียน และอยู่ระหว่างเรียน เพื่อลดอัตราการออกกลางคัน (Drop out) ของนิสิตตลอดหลักสูตร จำนวนไม่เกินร้อยละ 20 ของแต่ละหลักสูตร

เป้าหมายที่ 7 มุ่งเน้นการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป โดยให้นิสิตได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (ประสบการณ์ตรง)

เป้าหมายที่ 8 มุ่งเน้นปรับปรุงหลักสูตร และวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นให้นิสิตได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง (มีความรู้และทำเป็น)

เป้าหมายที่ 9 มุ่งเน้นพัฒนาระบบห้องเรียนอัจฉริยะ (i-Classroom) ให้มีปริมาณเพียงพอและสามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ เพิ่มโอกาสและช่องทางในการเรียนรู้ให้นิสิตสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

เป้าหมายที่ 10 มุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาขีดความสามารถ และทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ โดยจัดให้มีหลักสูตรอบรมทางด้านภาษาต่างประเทศ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางด้านแรงงานฝีมือในกลุ่มประเทศอาเซียน รองรับวิชาชีพที่มีการตกลงกันให้เคลื่อนย้ายหรือแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศสมาชิกได้ 8 วิชาชีพ ได้แก่

สาขาวิศวกรรม สาขานักสำรวจ สาขาสถาปัตยกรรมสาขาแพทย์ สาขาทันตแพทย์
สาขาพยาบาล สาขานักบัญชี และสาขาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว

เป้าหมายที่ 11 มุ่งเน้นการพัฒนาภาษาอังกฤษให้แก่อาจารย์และนิสิต โดยมอบทุน
เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรมภาษาอังกฤษหลักสูตรระยะสั้นในต่างประเทศ
ปีละไม่น้อยกว่า 50 คน (นโยบายและทิศทางการบริหาร มหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2558 –
พ.ศ. 2561)

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยาว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2553 การรับเข้าศึกษา

1. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

1.1 สำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ
รับรอง

1.2 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า หรือระดับปริญญาตรีหรือ
เทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงทั้งในประเทศหรือต่างประเทศซึ่งสภามหาวิทยาลัยรับรอง

1.3 เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

1.4 ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่
กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

1.5 ไม่เคยถูกคัดชื่อออก หรือถูกไล่ออกจากสถาบันการศึกษาใด ๆ เพราะ
ความผิดทางความประพฤติ

2. การสอบคัดเลือก หรือการคัดเลือกเข้าเป็นนิสิต

2.1 มหาวิทยาลัยจะทำการสอบคัดเลือก หรือคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษา
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าเป็นนิสิตเป็นคราว ๆ ไป ตามประกาศและ
รายละเอียดที่มหาวิทยาลัย หรือที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

2.2 มหาวิทยาลัยอาจทำการสอบคัดเลือก หรือคัดเลือกผู้ที่ได้รับอนุปริญญาหรือ
เทียบเท่า หรือผู้ที่ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเข้าเป็นนิสิต เพื่อศึกษาขอรับปริญญาตรี
สาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดของมหาวิทยาลัยตามระเบียบ หรือ ตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยที่
เกี่ยวกับสาขาวิชานั้น ๆ

3. การรับโอนนิสิต หรือนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่น

3.1 มหาวิทยาลัยอาจรับโอนนิสิต หรือนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น
ซึ่งมหาวิทยาลัยรับรอง

3.2 คุณสมบัติของผู้ขอโอนมาเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัย

3.2.1 มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 4

3.2.2 ได้ศึกษาในสถาบันการศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

การศึกษา

3.3 ผู้ประสงค์ที่จะขอโอนมาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย ต้องปฏิบัติดังนี้

3.3.1 ยื่นคำร้องต่อมหาวิทยาลัยตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยส่งถึงมหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันลงทะเบียนของภาคการศึกษาที่ประสงค์จะเข้าศึกษา หรือ

3.3.2 ให้สถานศึกษาเดิมจัดส่งหนังสือขอโอนย้าย ระเบียบผลการเรียนและรายละเอียดเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้วมายังมหาวิทยาลัยโดยตรง

3.4 มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาให้ความเห็นชอบรับโอน โดยผ่านการพิจารณาจาก คณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า

3.5 การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการเรียน

3.5.1 มหาวิทยาลัยจะพิจารณาเทียบโอนรายวิชาที่เรียนมาโดยความเห็นชอบของ คณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า และต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอน ไม่เกิน 3 ใน 4 ของหลักสูตรที่จะขอเทียบโอน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.5.2 รายวิชาที่จะเทียบโอนเป็นหน่วยกิตสะสม จะต้องมียุทธศาสตร์อยู่ใน ระดับเดียวกันกับรายวิชาของมหาวิทยาลัย และมีผลการเรียนเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับชั้น C

3.5.3 รายวิชาใดที่ได้รับอนุมัติให้เทียบโอน จะไม่ถูกนำมาคำนวณหา ค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

4. การรายงานตัวเป็นนิสิต

4.1 ผู้ที่สอบคัดเลือกได้ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือก ผู้ที่ได้รับอนุมัติให้โอนมาจาก สถานศึกษาอื่น หรือผู้ที่ได้รับอนุมัติให้เข้าศึกษาต่อ หรือผู้ที่เข้าศึกษาเพื่อปริญญาที่สอง จะต้อง รายงานตัวและเตรียมหลักฐานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย เพื่อขึ้นทะเบียน เป็นนิสิตในวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

4.2 กรณี นิสิตไม่รายงานตัวตามวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ให้ถือว่า สละสิทธิ์การเข้าเป็นนิสิต เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยเป็นราย ๆ ไป

4.3 มหาวิทยาลัยจะกำหนดรหัสประจำตัวนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแนะแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนกำหนดการศึกษา ภายหลังขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว

การจัดการศึกษา

1. ระบบการจัดการศึกษา

1.1 มหาวิทยาลัยมีระบบการจัดการศึกษา โดยให้คณะที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาใด ๆ ให้การศึกษาในสาขาวิชานั้นแก่นิสิตทั้งมหาวิทยาลัย

1.2 สาขาวิชาหนึ่ง ๆ ที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยประกอบด้วยหลายรายวิชา

1.3 มหาวิทยาลัยใช้ระบบการจัดการศึกษาระบบทวิภาค โดยแบ่งการจัดการศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือ

1.3.1 แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาปกติซึ่งเป็นภาคการศึกษา บังคับมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ มหาวิทยาลัยอาจเปิดภาคฤดูร้อนซึ่งเป็นภาคการศึกษาไม่บังคับ และใช้ระยะเวลาเรียนประมาณ 8 สัปดาห์ โดยจัดชั่วโมงเรียนของแต่ละรายวิชาให้มีจำนวนชั่วโมงต่อหน่วยกิตตามที่กำหนดไว้ในภาคการศึกษาปกติของระบบทวิภาค

1.3.2 แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ใช้ระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ต่อภาคการศึกษา ทั้งนี้ ต้องจัดการเรียนให้มีจำนวนชั่วโมงต่อหน่วยกิต ตามที่กำหนดไว้ในภาคการศึกษาปกติของระบบทวิภาค

1.4 กรณีที่หลักสูตรสาขาวิชาใดประกอบด้วยรายวิชาที่จำเป็นต้องเปิดสอนในภาคฤดูร้อนหรือฝึกงานหรือฝึกภาคสนาม หรือกรณีศึกษาให้ถือเสมือนว่าภาคฤดูร้อนเป็นส่วนหนึ่งของภาคการศึกษาภาคบังคับด้วย

1.5 มหาวิทยาลัยใช้ระบบหน่วยกิตในการดำเนินการศึกษาจำนวนหน่วยกิตใช้แสดงถึงปริมาณการศึกษาของแต่ละรายวิชา

1.6 การคิดหน่วยกิต

1.6.1 รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.6.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.6.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.6.4 การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ที่ใช้เวลาทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.7 มหาวิทยาลัยอาจกำหนดเงื่อนไขที่ต้องผ่านก่อน (Prerequisite) สำหรับการลงทะเบียนบางรายวิชาโดยนิสิตต้องมีผลการเรียนของรายวิชาที่ต้องผ่านก่อนในระดับ D (หมวดที่ 4 ข้อที่ 14.5) ขึ้นไป

1.8 รายวิชาหนึ่ง ๆ มีรหัสรายวิชาและชื่อรายวิชากำกับไว้

1.9 รหัสรายวิชาประกอบด้วย

1.9.1 เลข 3 ลำดับแรก แสดงถึง สาขาวิชา

1.9.2 เลขในลำดับที่ 4 แสดงถึง ระดับชั้นปีของการศึกษา

1.9.3 เลขในลำดับที่ 5 แสดงถึง หมวดหมู่ในสาขาวิชา

1.9.4 เลขในลำดับที่ 6 แสดงถึง อนุกรมของรายวิชา

1.10 สภาพนิสิต แบ่งออกได้ดังนี้

1.10.1 นิสิตปกติ ได้แก่ นิสิตที่มีผลการเรียนและการสอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป

1.10.2 นิสิตรอพินิจ ได้แก่ นิสิตที่มีผลการเรียนและการสอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.0

1.11 การจำแนกสภาพนิสิต จะกระทำเมื่อสิ้นภาคการศึกษาของการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา หรือการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา สำหรับผลการศึกษภาคฤดูร้อนให้นำไปรวมกับผลการศึกษาของภาคการศึกษาถัดไปที่นิสิตผู้นั้นลงทะเบียนเรียน ยกเว้นผู้ที่จบการศึกษาภาคฤดูร้อน

2. หลักสูตรสาขาวิชา

2.1 หลักสูตรระดับปริญญาตรีของแต่ละสาขาวิชา ประกอบด้วย

2.1.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นกลุ่มรายวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ อย่างกว้างขวางมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในสังคมได้ เป็นอย่างดี โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2.1.2 หมวดวิชาเฉพาะสาขา เป็นกลุ่มรายวิชาแกน วิชาเฉพาะด้านวิชา พื้นฐานวิชาชีพ และ วิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้ โดยให้มีหน่วยกิตรวม ดังนี้

2.1.2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชา

เฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต

2.1.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต

2.1.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต

2.1.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

2.1.3 หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นรายวิชาที่เปิดโอกาสให้นิสิตเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรปริญญาตรี ยกเว้นรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียนได้ขยายความรู้ทางวิชาการให้กว้างขวางออกไป ตลอดจนจนเป็นการส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้มากยิ่งขึ้น โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลาและอย่างมากไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนไม่เต็มเวลา

2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ให้ใช้เวลา ศึกษาอย่างมากไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 15 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียน ไม่เต็มเวลา

2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนไม่เต็มเวลา

2.5 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนไม่เต็มเวลา

2.6 เพื่อให้การลงทะเบียนเรียนรายวิชาสอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชาให้อาจารย์ที่ปรึกษา และนิสิต ทำความเข้าใจหลักสูตร สาขาวิชาและแผนการศึกษานั้น และให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมนิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชา

การลงทะเบียนเรียน

3. การลงทะเบียนเรียน

3.1 การลงทะเบียนเรียน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย หากนิสิตมาลงทะเบียนหลังวันที่มหาวิทยาลัยกำหนด จะต้องชำระค่าปรับตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.2 การลงทะเบียนรายวิชาใด ๆ นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนหรือลงทะเบียนเพิ่ม – ถอนรายวิชาผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองตาม วัน เวลา ที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.3 การลงทะเบียนรายวิชาหลังกำหนด ให้กระทำได้ภายในระยะเวลาของการขอเพิ่มรายวิชา หากพ้นกำหนดนี้มหาวิทยาลัยอาจยกเลิกสิทธิ์การลงทะเบียนรายวิชาในภาคการศึกษานั้น

3.4 การลงทะเบียนเรียนจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.5 วิชาใดที่ได้รับอักษร I หรือ P นิสิตไม่ต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชานั้นซ้ำอีก

3.6 จำนวนหน่วยกิตที่ลงทะเบียน

3.6.1 ระบบทวิภาค แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาของแต่ละภาคการศึกษาปกติได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 22 หน่วยกิต และสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาสำหรับ ภาคฤดูร้อนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

3.6.2 ระบบทวิภาค แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาของแต่ละภาคการศึกษาได้ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 15 หน่วยกิต กรณีนิสิตต้องการลงทะเบียนเรียนน้อยกว่า 9 หน่วยกิตหรือเกินกว่า 22 หน่วยกิต สำหรับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ตามข้อ 3.6.1 หรือต้องการลงทะเบียนเรียนน้อยกว่า 6 หน่วยกิตหรือมากกว่า 15 หน่วยกิต สำหรับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ตามข้อ 3.6.2 ให้ยื่นคำร้องเสนอมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

3.7 การลงทะเบียนที่ผิดเงื่อนไข ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นโมฆะและรายวิชาที่ลงทะเบียนผิดเงื่อนไขนั้นให้ได้รับอักษร W

3.8 นิสิตอาจขอลงทะเบียนเข้าร่วมศึกษารายวิชาใด ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ได้โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา คณะต้นสังกัดนิสิต อาจารย์ผู้สอน และคณะ

หรือหน่วยงานที่เทียบเท่าที่รายวิชานั้นสังกัดอยู่ยินยอม และได้ยื่นหลักฐานนั้นต่อมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ นิสิตจะต้องชำระค่าหน่วยกิตรายวิชานั้น ตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย และ นิสิตจะได้รับผลการเรียนเป็นอักษร S หรือ U และไม่นำมาคิดหน่วยกิตสะสม

3.9 ภาคการศึกษาปกติใด หากนิสิตไม่ได้ลงทะเบียนเรียนด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม นิสิตจะต้องขอลาพักการศึกษาสำหรับภาคการศึกษานั้น โดยทำหนังสือขออนุมัติลาพัก การศึกษาต่อคณบดี และจะต้องเสียค่าธรรมเนียม เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต/เพื่อรักษาสภาพนิสิต ภายใน 15 วันนับจากวันเปิดภาคการศึกษา หากไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวต้องพ้นสภาพ การเป็น นิสิต

3.10 มหาวิทยาลัยอาจอนุมัติให้นิสิตที่พ้นสภาพนิสิต กลับเข้าเป็นนิสิตใหม่ ถ้ามี เหตุผลอันสมควร โดยให้ถือระยะเวลาที่พ้นสภาพนิสิตนั้น เป็นระยะเวลาพักการศึกษา กรณีเช่นนี้ นิสิตจะต้องชำระค่าธรรมเนียม เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต รวมทั้งค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่ค้างชำระเสมือนเป็นผู้ลาพักการศึกษา มหาวิทยาลัยไม่อนุมัติให้กลับเข้าเป็นนิสิตตามวรรคก่อน หากพ้นกำหนดเวลา 2 ปี นับจากวันที่นิสิตผู้นั้น พ้นสภาพการเป็นนิสิต

3.11 ในกรณีมีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หรือ มีข้อตกลงเฉพาะราย มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาอนุมัติให้นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่เปิด สอนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นแทนการลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยพะเยาทั้งหมด หรือ บางส่วนได้ หรืออาจพิจารณาอนุมัติให้ลงทะเบียนรายวิชา ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยพะเยา โดยชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัยก็ได้

4. การเพิ่มและถอนรายวิชา

4.1 การเพิ่มรายวิชา จะกระทำได้ภายใน 2 สัปดาห์แรก นับจากวันเปิดภาค การศึกษา หรือภายใน 1 สัปดาห์แรกนับจากวันเปิดภาคฤดูร้อน

4.2 การถอนรายวิชา จะกระทำได้ภายในกำหนดเวลาไม่เกินระยะเวลา ร้อยละ 75 ของเวลาเรียนของภาคการศึกษานั้นตั้งแต่วันเปิดภาคการศึกษา การถอนรายวิชา ภายในกำหนดเวลาเดียวกันกับการเพิ่มรายวิชาจะไม่ปรากฏอักษร W ในทะเบียนผลการศึกษา แต่ถ้าวอนรายวิชาหลังกำหนดเวลาการเพิ่มรายวิชานิสิตจะได้รับอักษร W

4.3 ขั้นตอนปฏิบัติในการเพิ่มและถอนรายวิชา ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ใน ประกาศมหาวิทยาลัย

การวัดและประเมินผลการศึกษา

5. การวัดและการประเมินผลการศึกษา

5.1 มหาวิทยาลัยจัดให้มีการวัดผลการศึกษาภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง

5.2 นิสิตต้องมีเวลาเรียนแต่ละรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด จึงจะมีสิทธิ์ได้รับการวัดและประเมินผลในรายวิชานั้น ผู้ไม่มีสิทธิ์ได้รับการวัดและประเมินผล ตามวรรคก่อนจะได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U

5.3 มหาวิทยาลัยใช้ระบบระดับชั้นและค่าระดับชั้นในการวัดและประเมินผล นอกจากรายวิชา ที่กำหนดให้วัดและประเมินผลด้วยอักษร S และ U

5.4 ระบบอักษร S และ U ใช้เฉพาะบางรายวิชาที่มหาวิทยาลัยกำหนด และประเมินผล ด้วยอักษร S และ U

5.5 สัญลักษณ์ และความหมายของการวัดและประเมินผลรายวิชาต่าง ๆ ให้ กำหนด ดังนี้

A	หมายถึง	ดีเยี่ยม	(EXCELLENT)
B ⁺	หมายถึง	ดีมาก	(VERY GOOD)
B	หมายถึง	ดี	(GOOD)
C ⁺	หมายถึง	ดีพอใช้	(FAIRLY GOOD)
C	หมายถึง	พอใช้	(FAIR)
D ⁺	หมายถึง	อ่อน	(POOR)
D	หมายถึง	อ่อนมาก	(VERY POOR)
F	หมายถึง	ตก	(FAILED)
S	หมายถึง	เป็นที่พอใจ	(SATISFACTORY)
U	หมายถึง	ไม่เป็นที่พอใจ	(UNSATISFACTORY)
I	หมายถึง	การวัดผลยังไม่สมบูรณ์	(INCOMPLETE)
P	หมายถึง	การเรียนการสอนยังไม่สิ้นสุด	(IN PROGRESS)
W	หมายถึง	การถอนรายวิชา	(WITHDRAWN)

5.6 ระบบระดับชั้น กำหนดเป็นตัวอักษร A, B⁺, B, C⁺, C, D⁺, D และ F ซึ่ง แสดงผลการศึกษาของนิสิตที่ได้รับการประเมินในแต่ละรายวิชา และมีค่าระดับชั้นดังนี้

ระดับชั้น	A	มีค่าระดับชั้นเป็น 4.00
ระดับชั้น	B ⁺	มีค่าระดับชั้นเป็น 3.50
ระดับชั้น	B	มีค่าระดับชั้นเป็น 3.00
ระดับชั้น	C ⁺	มีค่าระดับชั้นเป็น 2.50
ระดับชั้น	C	มีค่าระดับชั้นเป็น 2.00
ระดับชั้น	D ⁺	มีค่าระดับชั้นเป็น 1.50

ระดับชั้น	D	มีค่าระดับชั้นเป็น 1.00
ระดับชั้น	F	มีค่าระดับชั้นเป็น 0

5.7 อักษร I เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่า นิสิตไม่สามารถเข้ารับการวัดผลในรายวิชานั้นให้เสร็จสมบูรณ์ได้ โดยมีหลักฐานแสดงว่ามีเหตุผลวิสัยบางประการ การให้อักษร I ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้สอนและการอนุมัติจากคณบดีที่รายวิชานั้นสังกัดอยู่

นิสิตจะต้องดำเนินการขอรับการวัดและประเมินผลเพื่อแก้อักษร I ให้สมบูรณ์ภายใน 4 สัปดาห์นับแต่วันเปิดภาคการศึกษาถัดไปของการลงทะเบียนเรียน หากพ้นกำหนดดังกล่าวมหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนอักษร I เป็นระดับชั้น F หรืออักษร U

5.8 อักษร P เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่า รายวิชานั้นยังมีการเรียนการสอนต่อเนื่องอยู่และไม่มี การวัดและประเมินผลภายในภาคการศึกษาที่ลงทะเบียน ทั้งนี้ ให้ใช้เฉพาะบางรายวิชาที่มหาวิทยาลัยกำหนด อักษร P จะเปลี่ยนก็ต่อเมื่อมีการวัดและประเมินผลภายในระยะเวลาไม่เกินวันสุดท้ายของการสอบไล่ประจำภาค 2 ภาคการศึกษาถัดไป หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวตามวรรคก่อนแล้ว มหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนอักษร P เป็นระดับชั้น F หรืออักษร U

5.9 อักษร W เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่า

5.9.1 นิสิตได้ถอนรายวิชาที่ลงทะเบียนตามเงื่อนไขการลงทะเบียน

5.9.2 การลงทะเบียนผิดเงื่อนไขและเป็นโมฆะ

5.9.3 นิสิตถูกสั่งพักการศึกษาในภาคการศึกษานั้น

5.9.4 มหาวิทยาลัยอนุมัติให้นิสิตถอนทุกรายวิชาที่ลงทะเบียน

5.10 อักษร S U I P และ W จะไม่ถูกนำมาคำนวณหาค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

5.11 การนับหน่วยกิตสะสม และการคำนวณหาค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

5.11.1 การนับจำนวนหน่วยกิตสะสมเพื่อให้ครบหลักสูตร ให้นับเฉพาะหน่วยกิตของรายวิชาที่สอบได้เท่านั้น ในกรณีที่นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งมากกว่า 1 ครั้ง ให้นับเฉพาะจำนวนหน่วยกิต ครั้งสุดท้ายที่ประเมินว่าสอบได้นำไปคิดเป็นหน่วยกิตสะสมเพียงครั้งเดียว

5.11.2 มหาวิทยาลัยจะคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากหน่วยกิต และค่าระดับชั้นของรายวิชาทั้งหมดที่นิสิตได้ลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา ยกเว้น รายวิชาที่ลงทะเบียนเข้าร่วมศึกษา ตามข้อ 3.8

5.11.3 การคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย ให้นำเอาผลคูณของจำนวนหน่วยกิตกับค่าระดับชั้นของทุก ๆ รายวิชาตามข้อ 5.6 มารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนหน่วยกิตของ

รายวิชาทั้งหมด ยกเว้น ข้อ 5.10 ในการหารนี้ให้มีเทคนิค 2 ตำแหน่ง โดยไม่มีการตัดเศษ และในกรณีที่นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งมากกว่า 1 ครั้ง มหาวิทยาลัยจะคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากหน่วยกิตและค่าระดับชั้นที่นิสิตลงทะเบียนเรียนครั้งสุดท้ายเพียงครั้งเดียว

5.11.4 การคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยของนิสิตที่ย้ายสาขาวิชาหรือย้ายคณะให้นำเอา ผลคูณของจำนวนหน่วยกิตกับค่าระดับชั้นของทุกรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรสาขาวิชาที่รับเข้า ไม่ว่าจะป็นรายวิชาที่เทียบให้หรือไม่ก็ตาม รายวิชาที่ไม่ปรากฏในหลักสูตรสาขาวิชาที่รับเข้า ไม่ว่านิสิตจะได้รับค่าระดับชั้นใดจะไม่นำมาคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

5.11.5 การคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยของนิสิตที่โอนย้ายมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ให้คำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยเฉพาะรายวิชาที่เรียนใหม่

6. การเรียนซ้ำ

6.1 รายวิชาใดที่นิสิตสอบได้ต่ำกว่า C นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนซ้ำได้

6.2 รายวิชาบังคับใดตามโครงสร้างหลักสูตรที่นิสิตสอบได้ F นิสิตต้องลงทะเบียนซ้ำ

6.3 รายวิชาบังคับใดตามโครงสร้างหลักสูตรที่นิสิตสอบได้ U นิสิตต้องลงทะเบียนซ้ำ

การสำเร็จการศึกษา

7. การเสนอให้ได้รับปริญญาตรี

7.1 ในภาคการศึกษาสุดท้ายที่นิสิตจะสำเร็จการศึกษา นิสิตจะต้องยื่นใบรายงานคาดว่าจะสำเร็จการศึกษา โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาต่อมหาวิทยาลัยภายในระยะเวลา 1 เดือนนับจากวันเปิดภาคเรียน

7.2 นิสิตที่ได้รับการเสนอให้ได้รับปริญญาตรี ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

7.2.1 เรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตรและเงื่อนไขของสาขาวิชานั้น และไม่มีรายวิชาใดได้รับอักษร I หรืออักษร P

7.2.2 ใช้ระยะเวลาเรียนดังนี้

7.2.2.1 การศึกษาเพื่อปริญญาที่สอง สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 2 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 3 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ

สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.5 หลักสูตรปริญญาตรี 6 ปี สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.6 นิสิตที่ขอเทียบโอนรายวิชาหรือประสบการณ์ หรือ ประสบการณ์ วิชาชีพ ต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งหลักสูตรอย่างน้อย 1 ปี การศึกษา

7.2.3 มีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2.0

7.2.4 ไม่มีพันธะเรื่องเกี่ยวกับการเงินหรือพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

7.3 ในกรณีที่นิสิตประสงค์จะไม่ขอสำเร็จการศึกษาด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป

7.4 นิสิตที่จะได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับปริญญาเกียรตินิยม นอกจากเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 7.2 แล้ว ต้องไม่เป็นนิสิตหรือนักศึกษาที่โอนมาจากสถาบันอื่น และต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

7.4.1 มีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จะได้รับ เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง แต่ถ้ามีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 3.20 ถึง 3.49 จะได้รับเกียรตินิยมอันดับสอง

7.4.2 ไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U และต้องไม่ลงทะเบียนซ้ำใน รายวิชาใด

8. การอนุมัติปริญญา สภามหาวิทยาลัยจะพิจารณาอนุมัติปริญญาเมื่อสิ้นทุกภาค การศึกษา ยกเว้น กรณีที่นิสิต ไม่สำเร็จการศึกษาตามแผนการเรียนที่หลักสูตรกำหนดให้อนุมัติ ปริญญาในวันที่มีผลการเรียนโดยสมบูรณ์ ในภาคการศึกษานั้น ๆ

9. การให้เหรียญรางวัลแก่ผู้เรียนดี ให้คณะเสนอชื่อนิสิตที่เรียนดีต่อมหาวิทยาลัย เพื่อขอรับรางวัลเรียนดีตลอดหลักสูตรและเหรียญรางวัลเรียนดีประจำปี ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

9.1 เหรียญรางวัลเรียนดีตลอดหลักสูตร

9.1.1 เหรียญทอง ให้กับนิสิตที่เรียนดีตลอดหลักสูตร และไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U หรืออักษรอื่นใดที่เทียบเท่าในรายวิชาใดทั้งสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยา และมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยาของแต่ละแห่ง ไม่น้อยกว่า 3.75

9.1.2 เหรียญเงิน ให้กับนิสิตที่เรียนดีตลอดหลักสูตร และไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U หรืออักษรอื่นใดที่เทียบเท่าในรายวิชาใดทั้งสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยา และมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยาของแต่ละแห่ง ไม่น้อยกว่า 3.50

9.2 เหรียญรางวัลเรียนดีประจำปี

เหรียญทองแดง ให้กับนิสิตที่เรียนดีประจำปีการศึกษาหนึ่ง ๆ โดยลงทะเบียนเรียน 2 ภาคการศึกษาปกติในปีการศึกษานั้น ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U ในปีการศึกษานั้น และต้องมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยใน ปีการศึกษานั้น ๆ 3.50 ขึ้นไป

10. การลา

10.1 การลาป่วยและการลากิจ นิสิตผู้ใดมีกิจจำเป็น หรือเจ็บป่วย ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนในชั่วโมงเรียนได้ให้ยื่นใบลา ตามแบบฟอร์มของมหาวิทยาลัยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปขออนุญาตจากอาจารย์ผู้สอน

10.2 การลาพักการศึกษา

10.2.1 นิสิตจะขออนุญาตลาพักการศึกษาได้ในกรณีต่อไปนี้

10.2.1.1 ถูกเรียกพล ระดมพลหรือเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร

10.2.1.2 ได้รับทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศ หรือทุนอื่นใด ซึ่งมหาวิทยาลัย เห็นสมควรสนับสนุน

10.2.1.3 เจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ

10.2.1.4 เหตุผลอื่น ๆ ที่คณะเห็นสมควร

10.2.2 นิสิตที่ประสงค์จะลาพักการศึกษาตลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ หรือมากกว่า และนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาปกติใดแล้ว มีความประสงค์จะลาพักการศึกษาให้ยื่นใบลาตามแบบฟอร์มของมหาวิทยาลัย พร้อมกับหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา ถึงคณบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติ แล้วแจ้งมหาวิทยาลัยเพื่อทราบต่อไป ทั้งนี้รายวิชาที่ได้ลงทะเบียนไปในการศึกษานั้น ให้ได้รับอักษร W

10.2.3 นิสิตที่ลาพัก หรือถูกสั่งพักการศึกษาตลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ หรือมากกว่า จะต้องชำระค่าธรรมเนียมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตทุกภาคการศึกษา

10.3 การลาออก นิสิตที่ประสงค์จะขอลาออกต้องยื่นใบลาออกพร้อมหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาถึงคณบดี แล้วเสนอมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

11. การย้ายสาขาวิชา

11.1 การย้ายสาขาวิชาภายในคณะ ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของคณะนั้นๆ

11.2 การย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่อไปนี้

11.2.1 นิสิตที่ประสงค์จะขอย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ ที่ปรึกษา สาขาวิชาและคณบดีคณะเดิม และได้เรียนตามแผนการศึกษาในคณะเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษาปกติ

11.2.2 การย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัย โดยผ่าน การพิจารณาของคณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่าที่นิสิตสังกัดและจะรับย้ายไปสังกัดนั้น ทั้งนี้ ให้ทำเป็นประกาศมหาวิทยาลัย

11.2.3 การย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนวันลงทะเบียนเรียน

11.2.4 เมื่อนิสิตได้ย้ายสาขาวิชาแล้ว รายวิชาที่เคยเรียนมาอาจนำมาคำนวณหาค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยในสาขาวิชาใหม่ได้

12. การพ้นสภาพนิสิต

นิสิตจะพ้นสภาพนิสิตด้วยเหตุดังต่อไปนี้

12.1 ตาย

12.2 ลาออก

12.3 โอนไปเป็นนิสิต นักศึกษาสถาบันการศึกษาอื่น

12.4 ขาดคุณสมบัติการเข้าเป็นนิสิตข้อหนึ่งข้อใดตามที่กำหนดไว้

12.5 ไม่มาลงทะเบียนเรียนภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามข้อ 10.2

12.6 มีความประพฤติไม่สมควรเป็นนิสิต หรือกระทำการอันก่อให้เกิดความเสียหายแก่มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเห็นสมควรให้ถอนชื่อจากทะเบียนนิสิต

12.7 เมื่อได้ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเป็นเวลา 2 เท่าของเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาของสาขาวิชานั้นแล้วยังไม่สำเร็จการศึกษา

12.8 มีผลการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

12.8.1 เมื่อเรียนมาแล้วครบสองภาคการศึกษาปกติ ยังมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยทั้งหมดไม่ถึง 1.50

12.8.2 เมื่อเรียนมาแล้วครบสี่ภาคการศึกษาปกติ ยังมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยทั้งหมดไม่ถึง 1.75

12.8.3 เมื่อเรียนมาแล้วครบสี่ภาคการศึกษาปกติขึ้นไป/หรือครบ 6 ภาคการศึกษาปกติขึ้นไป สำหรับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคแบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ยังมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยทั้งหมดไม่ถึง 1.75

แนวคิดเกี่ยวกับการลาออกการศึกษา

ธिवรรณ พุเต็มวงศ์ (2559, หน้า 14-15) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการออกกลางคัน ความหมายการออกกลางคัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ความหมายว่า การออกกลางคัน คือ การที่นักเรียนถูกจำหน่ายชื่อออกสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา โดยไม่ใช่ สาเหตุอันเนื่องมาจากการย้ายสถานศึกษา จึงกล่าวได้ว่าการออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนต้องออกจากระบบโรงเรียนก่อนเรียนจบหลักสูตรตามที่กำหนดไว้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่นักเรียนต้องออกจากโรงเรียนในขณะที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาไม่ว่า จะโดยตั้งใจ หรือไม่ก็ตาม

ความสำคัญของการออกกลางคัน การออกกลางคัน เป็นสาเหตุที่สำคัญ ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางด้านการศึกษาการที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันทันที เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะถ้าสามารถทราบถึงสาเหตุปัญหาการออกกลางคัน และหาแนวทางแก้ไขได้แล้ว นำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาตามบริบทของสาเหตุปัญหานั้น ย่อมจะทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปด้วยดีไม่มีอุปสรรคในการจัดการศึกษา ส่งผลให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายสูงสุดแน่นอนที่สุด เมื่อเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาประเทศ คือ การจัดการศึกษาสามารถเตรียมคนในการพัฒนาประเทศได้ตรงตามเป้าหมาย มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และทำให้คนมีคุณภาพ ประเทศชาติย่อมสามารถพัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการความเจริญรุ่งเรืองความสมบูรณ์มั่งคั่ง ย่อมเกิดกับประเทศไทยอย่างแน่นอน จะเห็นได้ว่า ปัญหาการออกกลางคัน มีความสำคัญ ระดับประเทศที่ต้องเร่งแก้ไขและให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น

ภุชณิศา สิริวรพร (2557, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า การออกกลางคัน (Drop out) เป็นความสูญเปล่าทางการศึกษาหรือการด้อยประสิทธิภาพ ของการจัดการศึกษา เพราะถ้าคำนึงตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่ถือว่าประสิทธิภาพเป็น ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยป้อน (Input) กับผลผลิต (Output) ดังนั้น ในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่มีประสิทธิภาพกิจกรรมนั้นจะต้องให้ผลตอบแทนที่มีปริมาณและคุณภาพสูงด้วย เพราะฉะนั้นตาม หลักการนี้ถ้าการจัดการศึกษาของสถาบันใดสามารถใช้จ่ายปัจจัยป้อนน้อยแต่ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและ คุณภาพมากหรือสามารถผลิตนิสิตได้ตามจำนวนที่รับเข้าเรียนและเรียนจบตามหลักสูตรทุกคน ไม่มีการออกกลางคันหรือไม่มีนิสิตคนใดใช้เวลาเรียนมากกว่าหลักสูตรกำหนด การจัดการศึกษาของสถาบันนั้นย่อมถือว่ามีประสิทธิภาพมากเช่นกันมีนักวิชาการทางการศึกษาและผู้รู้ ได้ให้ความหมายของการออกกลางคันไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

ชัยมงคล จำรูญ (2548, หน้า 19) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อนการเรียนจบตามที่หลักสูตรกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการออกจากสถานศึกษาหรือหยุดเรียนก่อนครบเวลาเรียน ซึ่งไม่ใช่สาเหตุอันสืบเนื่องมาจากการย้ายที่เรียน

ภุมริน บุญทวี (2548, หน้า 7) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียน นักศึกษาหยุดเรียนในกระบวนการเรียนการสอนก่อนที่จะจบหลักสูตร เช่น เข้าเรียนแล้วหยุดเป็นช่วง ๆ จนกระทั่งมีเวลาเรียนไม่พอ หรือเข้าเรียนระยะหนึ่งแล้วหยุดเรียนไปเลย หรือเข้าเรียนแล้วไม่เข้ารับการประเมินผล เป็นต้น

สุรชาติ กองธรรม (2549, หน้า 5) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียน นักศึกษาต้องออกจากสถานศึกษาในขณะที่ยังไม่จบการศึกษาตามหลักสูตร

วัชรินทร์ แสงมา และคณะ (2551, หน้า 4) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่ผู้เรียนเข้ามาเรียนในสถานศึกษาแล้วต้องออกก่อนสำเร็จการศึกษาด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง ได้แก่ การลาออก ไม่ลงทะเบียนเรียน หรือผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดไว้

รุ่งโรจน์ อาริยะ (2552, หน้า 5 อ้างอิงใน ภุชณิศา สิริวรพร, 2557, หน้า 12) กล่าวว่า การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียน นักศึกษา เข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาแล้วต้องออกจากสถานศึกษาก่อนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ด้วยสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง เช่น ลาออกเนื่องจากผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด จำหน่าย ชื่อออกเพราะไม่ลงทะเบียนเรียนตามกำหนดเวลา ขาดเรียนเกินกำหนด จึงพ้นสภาพการเป็นนักเรียน นักศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นไปตามระเบียบของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับแนวคิดและความหมายของการออกกลางคันพอสรุปได้ว่าการออกกลางคันเป็นสภาพการณ์ที่นิสิต ได้เข้าเรียนในสถานศึกษาแต่ไม่สามารถสำเร็จการศึกษาได้ตาม ระยะเวลา หรือครบถ้วนตามที่หลักสูตรแต่ละระดับกำหนดไว้

สาเหตุการออกกลางคันของนิสิต

การออกกลางคัน (Drop out) เป็นสภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยสาเหตุที่หลากหลายตามข้อมูลพื้นฐานของแต่ละระดับการศึกษาหรือประเภทของการจัดการศึกษา แต่ทั้งนี้ไม่ว่าจะเกิดจากสาเหตุใดก็ตามแล้วแต่มีผลต่อความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกระดับโดยเฉพาะสถานศึกษา ซึ่งรับผิดชอบ ในการจัดการเรียนการสอนให้กับเยาวชนของชาติ จะต้องเร่งดำเนินการศึกษาหาสาเหตุและวิธีการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลดลงให้มากที่สุดหรือหมดไป สำหรับสาเหตุของการออกกลางคันของ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าจากข้อมูลของสถานศึกษา ตลอดจนผลงานของนักวิชาการต่าง ๆ จึงได้สรุปสาเหตุของการออกกลางคันของนิสิต ประกอบด้วยปัจจัยด้านสถานศึกษา ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านส่วนตัวของนักศึกษา ด้านสภาพครอบครัว และด้านสภาพแวดล้อม มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

สาเหตุด้านสถานศึกษา

สถานศึกษานั้นเป็นศูนย์กลางของการจัดการเรียนการสอน ประเด็นที่ควรพิจารณาสำหรับสถานศึกษาก็คือ สภาพแวดล้อมที่ดี ทำเล ที่ตั้ง อาคารสถานที่ตัวอาคารจะต้องมีโครงสร้างแข็งแรงปลอดภัย มีห้องสุขา เพียงพอเป็นส่วนปราศจากสิ่งเป็นอันตรายต่ออาจารย์ผู้สอน และนิสิต มีสภาพห้องเรียนที่เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมเพียงพอกับจำนวนผู้เรียน มีบรรยากาศในชั้นเรียนและนอกห้องเรียนที่ดี มีการบริการน้ำดื่มที่สะอาด และมีสถานที่พักผ่อนอ่านหนังสือ

ไพฑูรย์ สินลาร์ตน์ (2543, หน้า 45-46) อธิบายไว้ว่า สถานศึกษามีอิทธิพลที่จะทำให้ นิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ค่านิยมและความรู้สึกต่อสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น

1. การเข้าเรียนในสถาบันนั้น ๆ มีผลต่อชีวิตนิสิตอย่างมาก
2. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ และค่านิยมของนิสิตแตกต่างกัน ไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา
3. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมของนิสิตด้วย
4. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ และค่านิยมเกิดขึ้นทุกชั้นปีจนจบการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับสาเหตุด้านสถานศึกษาพอสรุปได้ว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ในด้านของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยสภาพแวดล้อม ท่าเล ที่ตั้ง ความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษา ภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ

สาเหตุด้านอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนหรือครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการเตรียมการสอนของครูจึงมีความสำคัญยิ่ง อาจสรุปประโยชน์ของการเตรียมการสอนได้ดังนี้

การเตรียมการสอนที่ดีจะก่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน ถ้าหากอาจารย์ผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน ตลอดจนบุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน ฉะนั้น จึงเป็นการสร้างความความมั่นใจในการสอนให้เกิดขึ้น

อนงกุล กริแสง (2522, หน้า 21) กล่าวว่า ลักษณะและพัฒนาการของนิสิต อาจารย์ผู้สอนจะต้องเข้าใจเป็นอย่างดีทั้งในด้านพื้นฐานความรู้ ความสามารถทั่วไป ข้อบกพร่องส่วนตัว ความสามารถเฉพาะตนเพราะสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียน และวิธีการเรียนรู้ของนิสิตเป็นอย่างมาก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนิสิตจะช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการสอนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการเลือกความมุ่งหมายและกระบวนการสอน นิสิตจะมีความแตกต่างกันหลายด้านทั้งเพศ วัย สติปัญญา พื้นฐานความรู้ พื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทาง เศรษฐกิจสังคม สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของนิสิตอย่างมาก ผู้สอนจะต้องสามารถ พิจารณาได้ว่า นิสิตมีความแตกต่างด้านใดบ้าง

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538, หน้า 11-12) กล่าวว่า การเตรียมการสอนที่ดีทำให้การสอนราบรื่น ถูกต้องและไม่สับสนแม้ว่าการสอนจะเป็นเรื่องที่ยุกยากสับสนและมีตัวแปรต่าง ๆ มากก็ตาม แต่ถ้าหากมีการเตรียมการสอนให้เป็นระบบก็จะลดความสับสนลงได้นำไปสู่จุดหมายปลายทางได้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ และจะช่วยให้มีการวางแผนให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจ ชื่นชมยินดี มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวอาจารย์มากขึ้น ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538, หน้า 13-14) แต่อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนที่ดำเนินไปนั้นอาจจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับตัวอาจารย์ผู้สอนได้ซึ่งอาจจำแนกลักษณะของปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้สอนดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับความไม่แจ่มแจ้งของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนต้องมีความรู้ ในเรื่องที่จะสอนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถแยกแยะเกี่ยวกับรายละเอียดได้เมื่อนิสิต

ไม่เข้าใจ ปัญหาคือครูมีความรู้ที่น้อยจะทำให้อาจารย์ผู้สอนขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง และนิสิตเองก็ขาดความเชื่อมั่น ในตัวอาจารย์ผู้สอนเช่นกัน

2. อาจารย์ผู้สอนไม่มีความตั้งใจสอนและไม่มีการพัฒนาความรู้ของตน ปัญหาในด้านนี้เกิดขึ้นได้เสมอเมื่ออาจารย์ผู้สอนเองไม่ได้ตั้งใจจะเป็นอาจารย์ตั้งแต่เริ่มแรก อาจารย์ผู้สอนขาดความตั้งใจสอน อาจารย์ผู้สอนขาดการเตรียมตัวในการสอน

3. อาจารย์ผู้สอนขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสอน สอนเร็วเกินไป วิธีสอนไม่น่าสนใจปัญหาด้านนี้จะเกิดขึ้นมากสำหรับอาจารย์ผู้สอนที่จบมาใหม่ ๆ แต่ถ้าหากมีความตั้งใจอย่างจริงจัง พยายามศึกษาจากอาจารย์ผู้สอนที่มีความรู้และความชำนาญก็จะช่วยได้มาก ประการสำคัญถ้าหน่วยงานนั้นจัดปฐมนิเทศ หรือมีการอบรมให้ความรู้กับอาจารย์ผู้สอนใหม่ ๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอนพอสรุปได้ว่า อาจารย์ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุด จากการที่อาจารย์ผู้สอนมีการเตรียมการสอนที่ดีก็จะก่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน ถ้าหากอาจารย์ผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน ตลอดจนบุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน ฉะนั้น จึงเป็นการสร้างความความมั่นใจในการสอนให้เกิดขึ้น แต่ก็อาจจะมีปัญหาบางประการที่อาจจะทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรอันเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับความไม่แจ่มแจ้ง ของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนไม่มีความตั้งใจสอนและไม่มีการพัฒนาความรู้ของตน อาจารย์ผู้สอนขาด ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสอน อาจารย์ผู้สอนไม่ได้พิจารณาว่านิสิตมีความแตกต่างด้านใดบ้าง จึงทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งอาจจะทำให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนิสิตได้ ดังนั้น อาจารย์ผู้สอนจึงควรวางแผนการเรียนการสอน ตรวจสอบ ปรับปรุง พัฒนา และประเมินผลการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

สาเหตุด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน

หลักสูตรเป็นเอกสารรวบรวมผลประสบการณ์ต่าง ๆ แผนงานโครงการ เนื้อหาสาระ และกิจกรรม ตลอดจนวิธีการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนรู้ที่จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนด มีบุคคลและนักวิชาการที่ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 11-12) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับ

การศึกษา ที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและเป็นเครื่องมือชี้ถึงความสำเร็จของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

เมธี ปิณฑนนท์ (2543, หน้า 60) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง ผลรวมของสถานศึกษาที่ได้วางแนวและจัดขึ้นไว้อย่างมีระบบเพื่อช่วยให้เกิดมีปฏิสัมพันธ์ขึ้นในระหว่างผู้เรียนกับระบบการสอนที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ เพราะแกนกลางของหลักสูตรนั้นอยู่ที่การเรียนรู้และการเรียนรู้นั้นจำเป็นจะต้องประกอบด้วยเนื้อหาวิชาและกระบวนการต่าง ๆ ร่วมกัน

อัมรา เล็กเริงสินธุ์ (2547, หน้า 8-9) อธิบายว่าหลักสูตร หมายถึง เอกสารที่บรรจุแผนงานหรือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยที่แผนงานหรือโครงการนั้น ๆ จะต้องมีความสอดคล้องที่สมบูรณ์ คือ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดเนื้อหาสาระประสบการณ์ที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน มีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบระเบียบ มีการทำแผนงานและโครงการนั้นปฏิบัติในสถาบันการศึกษา จนทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนสามารถวัดผลประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้

ดังนั้น ครูที่สามารถสอนอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง การสอนของครูสามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของทุกคน

สรุปได้ว่าหลักสูตร มีความสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรได้รวมจุดมุ่งหมายของการศึกษาในแต่ละระดับ เนื้อหาสาระและประสบการณ์ทั้งหลายของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกัน หลักสูตรจึงเป็นรากฐานของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลให้นักศึกษาได้รับความสำเร็จ ในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี

สาเหตุด้านส่วนตัวของนักศึกษา เป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม ความสัมพันธ์ทางสังคม พื้นฐานความรู้ ครอบครัวยุคสมัย เป็นต้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะแสดงออกในช่วงวัยรุ่นหรือช่วงของนักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นช่วงของการเปลี่ยนแปลง หรือเป็นกระบวนการในการพัฒนาจากความเป็นเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ชัยมงคล จำรูญ (2548, หน้า 34) ไม่ต้องการให้มีการบังคับควบคุม แต่ต้องการอิสรภาพ ดังนั้น ในการจัดการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญนี้เพราะนักศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบการศึกษา เพราะถ้าขาดนักศึกษาการเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น การศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพ สถานศึกษาและครูผู้สอนจึงควรศึกษาข้อมูล

ส่วนตัวในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม ความต้องการ ความสนใจ และความมุ่งหวังต่อสาขาวิชาที่เรียน ปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ความพร้อมในการเรียนรู้ ปัญหาเสเพลติด สภาพแวดล้อม เนื้อหาวิชา ยากเกินไป การปรับตัวเข้ากับสภาพการเรียนใหม่ไม่ได้ แบ่งเวลาเรียนไม่เหมาะสม ขาดความพยายาม ขาดความตั้งใจในการเรียน เข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป ปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ไม่ได้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลอาจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวางแผนจัดการเรียนการสอน เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจส่งผลให้นักศึกษามีผลการเรียนที่ไม่ดี จะเป็นปัญหาทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผล และส่งผลให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันได้ อย่างไรก็ตามการที่นักศึกษาออกกลางคันอาจไม่ได้มาจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง แต่อาจมีองค์ประกอบอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่

ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับผลการกระทำของตนเอง และการสามารถ ควบคุมตนเองได้โดยไม่กระทำในสิ่งที่จะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น รวมทั้งมีการสังเกตเห็นหรือสามารถ คาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองและผู้อื่นด้วย ถ้านักศึกษาผู้ซึ่งมีความประพฤติดีพยายามศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้สำเร็จ การศึกษาตามที่ได้ตั้งใจไว้ ประพฤติตนอยู่ใน ระเบียบวินัยไม่ก่อความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง และผู้อื่น ยอมรับผลจากการกระทำของตนเองทั้งที่ดีหรือ ที่ได้ทำผิดพลาดไป และรู้สึกนึกคิด ได้ว่าการกระทำใดผิดหรือถูก หากรู้ว่าการกระทำใดผิดก็ไม่ประพฤติปฏิบัติอีก และประพฤติปฏิบัติแต่ในสิ่งที่ถูกต้องอยู่เสมอ จึงจัดได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความ รับผิดชอบ

สุขภาพ ความบกพร่องทางร่างกายไม่ว่าจะเกิดจากกรณีใด เช่น ร่างกายพิการโรคภัยไข้เจ็บหรือสิ่งที่ได้รับจากบรรพบุรุษทำให้นักศึกษา คิดมากไม่สบายใจและเกิดปมด้อย จึงเป็นสาเหตุ สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลทำให้นักศึกษากระทำความผิดหรือมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและถ้าความรู้สึกนี้ สะสมเป็นเวลานานอาจนำไปสู่ความบกพร่องทางจิตได้ ดังนั้น จึงควรแก้ปัญหาด้วยการตรวจสุขภาพ ร่างกายโดยทั่วไปก่อน แล้วจึงมาหาสาเหตุของปัญหาทางอารมณ์ที่เกิดขึ้นว่ามาจากตัวนักศึกษา หรือ มาจากครอบครัว และอะไรคือสาเหตุที่แท้จริง ปัญหาพฤติกรรมของนักศึกษาบางคนอาจส่งไปพบ แพทย์เพื่อให้แก้ไขเป็นกรณีพิเศษ

ความสัมพันธ์ในครอบครัว ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์ และจิตใจ มีการดำเนินชีวิตร่วมกัน รวมทั้งมีการพึ่งพากันทางสังคมและเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กันทาง กฎหมายหรือทางสายเลือด ดังนั้น ครอบครัวจะสมบูรณ์ได้ถ้าสมาชิกทุกคนสามารถทำหน้าที่ของตนและ มีความผูกพันระหว่างกันได้เต็มที่ จากความผูกพันภายในครอบครัวที่ดี จะเป็นพื้นฐานขั้นสูงของ ครอบครัว ที่จะส่งผลต่อสังคม โดยสมาชิกภายในครอบครัวที่มีความรักความผูกพันต่อกัน มีการช่วยเหลือห่วงใยต่อกัน จึงก่อให้เกิดความสุข

ภายในครอบครัว และเป็นพื้นฐานทางอารมณ์ที่ดีแก่สมาชิกโดยเฉพาะบุตรจะมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามวัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักการช่วยเหลือดูแลผู้ที่อ่อนแอกว่า และร่วมรับผิดชอบกิจกรรมในครอบครัว ตลอดจนการอยู่ในโอวาทของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และสามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม

ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการทางความรู้ ทักษะคติดบุคลิกภาพ และคุณธรรมของนักเรียน นักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในสถานศึกษาจึง ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในกลุ่มเพื่อน นักศึกษาบางคนคบเพื่อนดีเพื่อนจะช่วยสนับสนุน และประคับประคองให้ประพฤติดังตามความคาดหวังของสังคมไปด้วยแต่นักศึกษาบางคนก็โชคร้าย คบกับเพื่อนที่ไม่ดี เพื่อนก็จะชักนำเข้าไปสู่ความตกต่ำและล้มเหลวด้วยกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับสาเหตุด้านส่วนตัวของนักศึกษาพอสรุปได้ว่า นักศึกษาเป็นส่วนสำคัญของระบบการเรียนการสอน ถ้าไม่มีนักศึกษา การเรียนการสอนก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ นักศึกษาจะต้องมีความพร้อมที่จะรับการเรียนรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในสถานศึกษา อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่า การออกกลางคันก็มีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัวของ นักศึกษาเป็นสำคัญอันเป็นผลมาจากปัญหาด้านการศึกษาเล่าเรียน ด้านร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคม สติปัญญา สภาพแวดล้อมทั่วไป พฤติกรรมเบี่ยงเบน การคบเพื่อนการย้ายสถานศึกษา การถูกทำโทษ การติดสารเสพติด สภาพครอบครัวที่ส่งผลต่อตัวนักศึกษา และพื้นฐานความรู้เดิมที่มีน้อย ทำให้เกิด ความเบื่อหน่ายต่อการเรียน ส่งผลให้ขาดเรียนบ่อย และผลสุดท้ายต้องออกจากสถานศึกษาก่อนที่จะ เรียนจบครบตามที่หลักสูตรกำหนด

สาเหตุด้านสภาพครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา และลูก ครอบครัวไทยเป็นสถาบันที่สมาชิกภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ลักษณะของครอบครัวจะสะท้อนให้เห็นในเชิงสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมต่าง ๆ และจะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม ซึ่งจะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จากอดีตจนถึงปัจจุบันครอบครัวเป็นสังคมแรกของมนุษย์ที่จะขัดเกลาอบรมบ่มนิสัย บุตรหลานด้วยการให้การเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อเตรียมตัวที่จะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในอนาคต ครอบครัวที่สมบูรณ์ประกอบด้วยพ่อแม่ ลูก และจะต้องอยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์กัน พ่อแม่ จะต้องดูแลเลี้ยงดูลูก อบรมสั่งสอนแนะนำให้ความช่วยเหลือสนับสนุนให้การศึกษาตามฐานะและ เศรษฐกิจ นักศึกษาที่มาจากรอบครอบครัวที่มีความสมบูรณ์มักจะไม่ค่อยมีปัญหา แต่ถ้าครอบครัวใดไม่สมบูรณ์ เช่น พ่อ

แม่แยกกันอยู่หรือเสียชีวิต สภาพหย่าร้าง พ่อมีภรรยาใหม่หรือแม่สามีใหม่ ลูกไม่ได้อยู่ด้วยกัน ครอบครัวฐานะไม่ดีรายได้น้อย หรือประสบภัยธรรมชาติ เป็นต้น ครอบครัวจึงเป็น สถาบันที่สำคัญยิ่งเพราะนักศึกษา ส่วนใหญ่จะอยู่ร่วมกันกับครอบครัว ชีบซับพฤติกรรมส่วนบุคคลมาจากคนในครอบครัว ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว จึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำ ถ้าพ่อแม่หรือผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ละเว้นการทะเลาะกัน รวมทั้งการแยกกันอยู่ หรือการหย่าร้าง ซึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ความรู้สึก พฤติกรรม และเป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้ ทั้งนี้มีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับครอบครัวไว้ ดังนี้

চার্জ คุตมไพจิตรกุล (2544, หน้า 66 อ้างอิงใน ภูษณิศลา สิริวรพร, 2557, หน้า 22) ให้ความหมายว่าครอบครัว หมายถึง สถาบันทางสังคมซึ่งเป็นหน่วยเล็กที่สุด แต่มีความผูกพัน แนบแน่นทางสายโลหิต แม้จะมีการแยก ครอบครัวแต่ความผูกพันทางญาติยังมีอยู่ ทั้งนี้เพราะปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในฐานะสามี ภรรยา พ่อแม่กับลูก พี่กับน้องมาจากพื้นฐานของความรัก และปรารถนาดีต่อกันโดยตามธรรมชาติ

ชาญ สุขเสวบัณฑิต (2546, หน้า 37-38 อ้างอิงใน ภูษณิศลา สิริวรพร, 2557, หน้า 22) กล่าวว่า พ่อแม่เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียน นักศึกษามากกว่าคนอื่นในครอบครัว ถ้าพ่อแม่มีความสัมพันธ์แนบแน่นลึกซึ้ง มีการอบรมเลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่นและเป็นตัวอย่างที่เหมาะสมนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญต่อเด็กอย่างยิ่ง

บรรจง โอบพาร์ และคณะ (2546, หน้า 25 อ้างอิงใน ภูษณิศลา สิริวรพร, 2557, หน้า 22) อธิบายไว้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและ ครอบครัวมีผลต่อการออกกลางคันของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและครอบครัว ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันย่อมจะส่งผลต่อพื้นฐานทางด้านจิตใจ ดังนั้น ถ้าสภาพเศรษฐกิจและ ครอบครัวมีความมั่นคงจะเป็นแรงสนับสนุนในการศึกษาต่อและแก้ปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนได้

แทนคุณ จิตต์อิสระ (2550, หน้า 27 อ้างอิงใน ภูษณิศลา สิริวรพร, 2557, หน้า 22) ได้อธิบายไว้ว่า ครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนมากที่สุด บุคคลในครอบครัวต้องมีความรัก ความเข้าใจต่อกัน พฤติกรรมการเอาใจใส่ ความรับผิดชอบ การเห็นคุณค่าและการเคารพนับถือกันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ และการที่พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้กับบุตรจะทำให้บุตรไม่สนิทสนมกันเท่าที่ควรความห่างเหินกันทำให้บุตรรู้สึกแตกแยกและเอาแต่ใจตนเอง จนกลายเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น การหนีเรียน ทะเลาะวิวาทและต้องย้ายสถานศึกษาในที่สุด จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับสาเหตุด้านครอบครัวพอสรุปได้ว่า ครอบครัวเป็น สถาบัน ที่สำคัญเพราะครอบครัวเป็นแหล่งที่หล่อหลอมและพัฒนาจริยธรรม

ค่านิยม และ บุคลิกลักษณะของนักศึกษา การที่ครอบครัวจะสามารถทำหน้าที่เกื้อหนุน ส่งเสริมให้สมาชิก ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และมีพลังสร้างสรรค์เป็นครอบครัวที่ สมบูรณ์ได้นั้น จำเป็นต้องอาศัย สื่อสัมพันธ์เชื่อมโยงสมาชิกทุกคนในครอบครัวให้ได้มีโอกาส พุดคุยกัน สอบถาม เข้าใจความเป็นอยู่ของกันและกันในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความสบาย ใจซึ่งปัญหาของนักศึกษาที่มีสาเหตุมาจากครอบครัวมีหลายองค์ประกอบด้วยกัน เช่น พ่อแม่ มีฐานะยากจนไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนลูก หรือร่ำรวยมากเลี้ยงดูลูกอย่างไม่เหมาะสมใช้ จ่ายฟุ่มเฟือย อาจจะมีพฤติกรรมไปในทางที่ผิด พ่อแม่ เอาใจใส่มากเกินไปบังคับให้ทำตาม คำสั่งอยู่เสมอ สมาชิกในครอบครัวมีความรู้สึกไม่ได้รับความอบอุ่น อย่างเพียงพอ กำหนด ระเบียบเคร่งครัดเกินไป หรือปล่อยปละละเลย ไม่สนใจและไม่สนับสนุนให้ศึกษาเล่าเรียน เพราะฉะนั้นปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาที่น่าจะส่งผลให้การเรียนไม่สัมฤทธิ์ผล เท่าที่ควร และอาจจะเป็นสาเหตุของการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับ ปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สาเหตุด้านสภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา เป็นส่วนสำคัญที่จะ สนับสนุนในด้านการเรียนการสอนให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัย ที่แสดงถึงศักยภาพของสถานศึกษา สามารถแบ่ง ออกได้ 2 ลักษณะ คือ องค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อมทั่วไป และองค์ประกอบด้าน การส่งเสริมการศึกษา กฤษณา ศักดิ์ศรี (2555, หน้า 441) มีรายละเอียด ดังนี้ องค์ประกอบ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไป สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดูแลเอาใจใส่ เพราะมีผลต่อความเป็นอยู่ของนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทั่วไปที่ จะเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของผู้เรียน แต่สถานศึกษาทั่วไป มักจะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการดูแลด้านสุขภาพจิตของผู้เรียนมากนัก ทั้งที่ปัญหา สุขภาพจิตมีผลต่อการเรียนการสอนและอาจจะทำให้ ผู้เรียนต้องออกจากสถานศึกษาก่อน กำหนดได้ จึงเป็นเรื่องที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและป้องกัน การเกิดปัญหาดังกล่าว เพราะการบริหารสถานศึกษากับการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กัน การบริหารสถานศึกษามีส่วนในการเสริมสร้างหรือทำลายสุขภาพจิตของผู้เรียนได้ ดังนั้น สถานศึกษาจะต้องดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญกับ สิ่งที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหา ด้านสุขภาพจิตของนักศึกษา เช่น

1. ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน ไม่เคร่งครัด หลวมหลวมเกินไป ไม่ควร ตึงหรือหย่อนเกินไป ไม่เข้มงวดจนไม่สามารถปฏิบัติได้ จะทำให้เกิดความรำคาญ เสียสุขภาพจิต

2. การแข่งขันในหมู่นักศึกษา อาจารย์ผู้สอนไม่ควรยั่วยุ สนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันกันมากเกินไป จะทำให้นักศึกษาเกิดความตึงเครียด

3. การสอบเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความกังวล หวาดกลัว กลัวสอบตก เป็นปัญหาต่อสุขภาพจิตได้ บางคนสอบตกก็รู้สึกเสียใจ

4. สังคมภายในสถาบัน การคบกันในกลุ่มเพื่อน ถ้ามีการแบ่งกลุ่มตามฐานะการแต่งตัวตามสมัยนิยม นักศึกษาจะเลียนแบบกัน สำหรับผู้ที่มีฐานะไม่ดีอาจจะมีปัญหาได้

5. การปฏิบัติตัวของอาจารย์ผู้สอนต้องให้ความเมตตา กรุณาใจเย็น ยุติธรรม อารมณ์ดี สอนเข้าใจดี ข้อสอบไม่ยากเกินไป รู้เข้าใจถึงความยุ่งยากใจของผู้เรียน ปลอดภัยให้กำลังใจเห็นอกเห็นใจ เข้าใจความต้องการของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนเป็นผู้ที่นักศึกษาเคารพศรัทธาอยู่แล้วจึงสามารถเสริมสร้างเจตคติที่ดีแก่นักศึกษาได้ อาจารย์ผู้สอน จึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตได้มาก

6. อาจารย์ที่ปรึกษา ควรดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด เพราะนักศึกษาที่ เข้ามาศึกษา จะมาจากหลากหลายสถานที่ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะฉะนั้น นักศึกษาที่มีปัญหาถ้าเป็นผู้ที่อยู่หอพักจะยิ่งมีปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะขาดคนที่ให้คำปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา จึงมีบทบาทสำคัญที่คอยช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับนักศึกษา

7. สภาพแวดล้อมที่ตั้งสถาบัน ถ้าตั้งอยู่ในที่มีเสียงดังรบกวน ผู้คนล้นสน จอแจตั้งอยู่ใกล้โรงงานอยู่ริมถนนที่มีการจราจรคับคั่ง จะทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนการสอน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมพอสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในมีส่วนช่วยสนับสนุนด้านการเรียนการสอน เช่น ต้องมีสถานที่พักผ่อน มีโรงอาหารที่สะอาด มีห้องสมุด หุ่นการศึกษา อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ อย่างเพียงพอ จัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งต้องมีการดูแลเอาใจใส่จากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องจัดให้กับนักศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม เพื่อที่จะได้เป็นส่วนสนับสนุน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มิฉะนั้นแล้วอาจเป็นสาเหตุการออกกลางคันของ นักศึกษาได้

อารี ผสานลินธวงศ์ (2549, หน้า 9-20) กล่าวถึงการออกกลางคันของนักเรียนเกิดจากหลายปัจจัย ดังนี้

1. ด้านนักศึกษา จะเห็นได้ว่าสาเหตุด้านนักศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งในการออกกลางคันของนักศึกษา ซึ่งมาจากสติปัญญา ทักษะคติต่อสาขาวิชาที่เรียนผลสัมฤทธิ์ของการเรียน การขาดเรียน ความเบื่อหน่ายต่อการเรียน สุขภาพ และความประพฤติ จะเห็นว่าสาเหตุที่เกิดจากตัวผู้เรียน ได้แก่ การติดงานอาชีพ ชั่วโงมการทำงานเปลี่ยนไป จึงไม่สามารถเรียนได้ทัน

ตามกำหนด ไม่สนใจที่จะเรียนต่อเพราะไม่เห็นประโยชน์ของการเรียน มีพื้นฐานการศึกษาเดิมน้อย ต้องย้ายภูมิลำเนา ไปประกอบอาชีพในท้องที่อื่น ผู้เรียนบางคนต้องไปประกอบอาชีพไกลบ้าน ทำให้ขาดเรียนบ่อย ๆ จึงเรียนไม่ทันและไม่อยากจะเรียน ผู้เรียนต้องการพักผ่อนเพราะทำงานหนักตลอดวัน ผู้เรียนที่เป็นหญิง มีภาระต้องเลี้ยงบุตร เป็นต้น

2. ด้านผู้สอน อาจารย์ ผู้สอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุด แต่อาจจะมีปัญหาบางประการที่จะทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันอาจเนื่องมาจากการเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอนไม่ดีพอ เช่น สอนไม่ตรงเวลา วิธีการสอนไม่น่าสนใจ สอนเร็วเกินไป เนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกัน เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจารย์ผู้สอนต้องขจัดให้หมดไป เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพราะอาจจะส่งผลให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้

3. ด้านครอบครัว สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญเพราะเป็นสถาบันแรกที่ขัดเกลา ทางสังคมแก่เด็กมากที่สุด เนื่องจากเด็กเกิดมาก็มีเวลาส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัว ดังนั้น พฤติกรรม จะซึมซับมาจากสมาชิกในครอบครัว ปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากครอบครัวที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวเหล่านี้เป็นปัญหาที่จะทำให้การเรียนการสอนไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควรและอาจส่งผลให้เป็น สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้

4. ด้านสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบด้านการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ อาคารสถานที่หลักสูตร ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน การบริหารและการบริการที่สนับสนุนการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ต้องมีที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ มีโรงอาหารที่สะอาด หygienic ทุนการศึกษา มีกิจกรรมที่หลากหลายตรงกับความต้องการของนักศึกษา รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ จากอาจารย์ ที่ปรึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนสนับสนุนให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มิฉะนั้นแล้วอาจเป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้

5. ด้านสังคม สังคมภายในและสังคมภายนอกโรงเรียน นับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งเป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา

นฤภัค ฤชาทิพย์ (2553, หน้า 42) กล่าวว่า สาเหตุการออกกลางคันส่วนหนึ่งมาจากด้านครอบครัวการที่ครอบครัว เห็นความสำคัญทางการศึกษาในครอบครัวเป็นที่เชื่อกันว่าหากบิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียนมองเห็นว่า การศึกษาจะเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพในอนาคต เชื่อว่าการศึกษาเป็นแนวทางในเบื้องต้นที่จะทำให้ตัวเขาเองหรือบุตรหลานของเขาไปสู่ความมีสถานภาพในทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต เชื่อว่าการศึกษาที่ดีจะนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ความอยู่ดีกินดี ความสามารถในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และในทาง

กลับกันหากไม่มีการศึกษาหรือได้รับการศึกษาไม่เพียงพอก็จะมีผลให้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว ไม่อาจเกิดขึ้นได้และถ้าหากบิดามารดามีความเชื่อเช่นนี้ก็จะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องการเรียนของบุตรหลานของเขาและนำไปสู่ผลสำเร็จของการศึกษาได้จากแนวความคิดดังกล่าว จึงเชื่อว่าหากผู้ปกครองบิดามารดาของนักเรียนได้มองเห็นความสำคัญของการศึกษาแล้วจะส่งผลให้แนวโน้มในการออกกลางคันลดลงได้ ความเชื่อในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างออกกลางคันและการเห็นความสำคัญทางการเรียนของผู้ปกครองบิดามารดานั้นได้มีมานานแล้ว

สุขุม พลเมือง (2552, หน้า 46) ได้กล่าวถึง สาเหตุการออกกลางคันมาจากการขาดความเอาใจใส่ต่อการเรียนหรือแม้แต่การสนใจทำการบ้าน ซึ่งการบ้านถือได้ว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งของการเรียนการสอน แต่เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้มอบหมายให้ผู้เรียนนำไปปฏิบัติ นอกเหนือจากการเรียนในเวลาเรียนในชั้นเรียน ดังนั้น การทำการบ้านก็คือการเติมประสบการณ์ในการเรียนนั่นเอง เด็กที่ทำการบ้านเป็นประจำทำให้เขาใช้เวลาในการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่เคยทำการบ้าน ผลการเรียนของนักเรียนที่ทำการบ้านน่าจะดีกว่านักเรียนที่ไม่ทำการบ้าน นอกจากนี้นักเรียนที่ไม่ทำการบ้านยังอาจได้รับผลกระทบซึ่งมีผลในทางลบต่อผลการเรียนของเขาอีกด้วย เช่น การถูกทำโทษจากผู้สอน การถูกตำหนิติเตียนจากทั้งทางบ้านและสถานศึกษา การทำให้เรียนช้ากว่านักเรียนคนอื่น ๆ รวมทั้งการขาดความมั่นใจในการเรียน (Self Esteem) ด้วย นอกจากนี้ยังมีสาเหตุของการถูกทำโทษให้ออกจากสถานศึกษา การถูกทำโทษมักมีสาเหตุสืบเนื่องมาจากการไม่ทำการบ้าน การทำผิดระเบียบวินัยของสถานศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การขาดเรียน การทะเลาะวิวาท การติดยาเสพติด ชู้สาว ฯลฯ พฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแต่มีความสัมพันธ์กันในทางลบกับผลการเรียน และสามารถที่จะเป็นสาเหตุเสี่ยงต่อการออกกลางคันได้ แต่อย่างไรก็ตามการทำโทษของสถานศึกษาต่อนักเรียนที่ทำความผิดดังกล่าว โดยปกติแล้วสถานศึกษาย่อมมีจุดมุ่งหมายในการปรับปรุงแก้ไข การป้องปรามเป็นสิ่งสำคัญคงไม่มีสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาคนใดต้องการให้การทำโทษนักเรียนส่งผลในทางลบต่อผลการเรียนจนเป็นสาเหตุให้ต้องออกกลางคัน ดังนั้น การทำโทษของสถานศึกษาจึงไม่น่าจะส่งผลในทางลบต่อผลการเรียนของนักเรียนและในทางตรงกันข้ามน่าจะส่งผลให้การออกกลางคันลดลงด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกการศึกษาของนิสิต

การลาออกการศึกษาของนิสิตถือได้ว่าเป็นการสูญเสียเปล่าทางการศึกษาซึ่งรัฐต้องสูญเสียงบประมาณในการใช้จ่ายและการบริการเพื่อดูแลกลุ่มนิสิตที่ลาออกการศึกษา

ซึ่งส่งผลสะท้อนสู่สภาพการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการลาออกการศึกษา โดยศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อดังนี้

ด้านนิสิต

นิสิตเป็นส่วนสำคัญของระบบการเรียนการสอน หากไม่มีนิสิตการเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น ในระบบการเรียนการสอนนิสิตจะต้องมีความพร้อมที่จะรับรู้การเรียนการสอนและประสบการณ์ใหม่ที่จะเกิดขึ้น นิสิตจำเป็นต้องมีความพร้อมและมีพื้นฐานความรู้ อย่างเพียงพอ นักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยมเชื่อว่า การที่นิสิตสอบตกหรือไม่บรรลุในการเรียน เพราะพื้นฐานความต้องการของนิสิตไม่ได้รับการตอบสนอง ซึ่งในเรื่องความต้องการพื้นฐานของนิสิตนั้น Tylor (1974, หน้า 35) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของนักเรียน ดังนี้

1. ความต้องการเข้าใจถึงเป้าหมายของการสอนของครู
2. ความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน
3. ความต้องการในเนื้อหาวิชาที่เรียน มีความสัมพันธ์กับชีวิตของนักเรียน
4. ความต้องการในเนื้อหาวิชาที่เรียนมีความสัมพันธ์กับความสนใจของนักเรียน
5. ความต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน
6. ความต้องการเอาใจใส่ และตอบสนองความสนใจของนักเรียนจากผู้สอน
7. ความต้องการให้โครงสร้างทางการเรียนมีปริมาณที่เหมาะสม
8. ความต้องการมีเวลาสำหรับการเรียนอย่างเต็มที่
9. ความต้องการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนๆ
10. ความต้องการในการชี้แนะที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ และวิธีการเรียน

ของนักเรียนแต่อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ยุ่งยากซับซ้อนแม้จะมีการเตรียมการสอนไว้เป็นอย่างดี ปัจจัยที่ทำให้คนแตกต่างกันอาจจำแนกได้เป็น 2 สาเหตุใหญ่ ๆ ได้แก่ เกิดจากพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ ฐานะความเป็นอยู่การอบรมเลี้ยงดู สภาพสังคม การให้ความรู้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาได้เช่น ความกังวลใจ ฐานะทางการเงิน สุขภาพ ที่พักอาศัย เนื้อหาวิชาที่เรียน การเรียนของนักศึกษา ความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน สุรพันธ์ ดันศรีวงษ์(2538, หน้า 13-14)

ภาวะส่วนตัว (สุขภาพ) วัยรุ่นเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตจะต้องเผชิญหน้ากับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เขาจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสภาพแวดล้อมทางสังคม ดังนั้น เด็กในวัยนี้จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเผชิญกับปัญหาและความยุ่งยากต่าง ๆ สิ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการเรียนของเด็ก คือ สุขภาพ และความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีสุขภาพดีจะมีความ

สมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยต่าง ๆ จะมีเวลามากกว่าเด็กเจ็บป่วย การขาดเรียนทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่อง ไม่ได้รับความรู้เท่าเทียมกับเพื่อน ผลการเรียนจะตกต่ำไปกับเวลาที่ขาดเรียน จากการศึกษาของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก (2516) ซึ่งได้ศึกษาถึงความสูญเสียเปล่าอันเนื่องมาจากความล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่าความบกพร่องทางร่างกายของเด็กนอกจากจะส่งผลต่อการเรียนแล้วยังมีผลต่อสุขภาพจิตด้วย แกลิสัน คิงสตัน และแมคโดนัลด์ (Garrison, Kingston and McDonald, 1964) กล่าวว่า โดยทั่วไปสุขภาพร่างกายที่อ่อนแอ เป็นเครื่องกีดกันพฤติกรรมของเด็กในเกือบทุกเรื่องสถานการณ์

ในห้องเรียนต้องการให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นว่องไว และใช้พลังงานเต็มที่ การที่สุขภาพไม่แข็งแรงทำให้พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจจะทำให้ระดับพลังงานต่ำลงทำให้นักเรียนไปไม่ถึงระดับความสามารถที่ต้องการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ในวงการศึกษ เพราะประสิทธิภาพทางการศึกษานั้น สามารถวัดได้จากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจากการศึกษาของนักการศึกษาและนักจิตวิทยาพบว่า การที่บุคคลมีระดับสติปัญญาเท่ากัน มิได้หมายความว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ทางการเรียนเท่ากัน ทั้งนี้เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ทั้งองค์ประกอบภายใน เช่น พันธุกรรม สุขภาพ และสติปัญญา และองค์ประกอบภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมเลี้ยงดู กระบวนการให้การศึกษาตลอดจนสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว

ครอบครัวของนิสิต สถาบันครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญอันดับต้น เพราะเด็กเมื่อเกิดมาเวลาส่วนใหญ่จะอยู่กับครอบครัว พฤติกรรมส่วนบุคคลจะซึมซับมาจากบิดามารดา ปู่ย่า ตายาย หรือผู้ดูแลเป็นส่วนใหญ่ การสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวเป็นสิ่งที่ควรกระทำ บิดามารดาควรมีความรักความเข้าใจรักใคร่ปรองดองซึ่งกัน และกันพยายามละเว้น การกระทบกระทั่งทะเลาะเบาะแว้งกัน รวมทั้งการแยกกันอยู่ การหย่าร้าง และควรสร้างหลักประกันให้กับครอบครัวให้มีความมั่นคงทั้งในด้านการเงิน การสังคม การประกอบอาชีพที่เป็นหลักฐานมั่นคงเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ บุตรธิดา ควรให้ความรักแก่บุตรเท่าเทียมกัน ควรมีเวลาอยู่กับครอบครัวพร้อมหน้ากัน เช่น การรับประทานอาหารเย็นพร้อม ๆ กัน การพูดคุยกัน อย่างเป็นกันเองจะทำให้ลูก ๆ เกิดความรักความอบอุ่น มีปัญหาเกิดขึ้นต้องช่วยกันแก้ไขจะทำให้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตลดน้อยลง สุชา จันทรเอม และสุรางค์ จันทรเอม (2521 หน้า 141)

ด้านมหาวิทยาลัย

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษามีส่วนที่จะสนับสนุนในด้านการเรียนการสอน เป็นองค์ประกอบทางด้านศักยภาพของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน คือ องค์ประกอบด้านสภาพทั่ว ๆ ไป และองค์ประกอบด้านส่งเสริมการศึกษา

1. องค์ประกอบด้านทั่ว ๆ ไป

การป้องกันสุขภาพจิตของนักศึกษาเสื่อม เป็นเรื่องของการที่จะป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาสุขภาพจิต สถานศึกษาควรมีมาตรฐานสำหรับการแก้ปัญหาเพื่อมิให้เกิด ดังต่อไปนี้

1.1 ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบัน เครื่องครัดหุ้มหมึมเกินไป ไม่ควรตึงหรือหย่อนเกินไป

1.2 การแข่งขันในหมู่นักศึกษา อาจารย์ผู้สอนไม่ควรยั่วยุ สนับสนุนให้นักศึกษาแข่งขันกันจนเกินไป

1.3 การสอบเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความกังวล หวาดกลัว กลัวสอบตกเป็นปัญหาต่อสุขภาพจิตได้ บางคนสอบตกก็รู้สึกเสียใจ

1.4 สังคมภายในสถาบัน การคบกันในกลุ่มเพื่อนถ้ามีการแบ่งกลุ่มตามฐานะการ แต่งตัวตามสมัยนิยม นักศึกษาจะเลียนแบบกัน สำหรับนักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี อาจจะมีปัญหาได้

1.5 การปฏิบัติตัวของอาจารย์ผู้สอน ต้องให้ความเมตตากรุณา ใจเย็น มีความยุติธรรม อารมณ์ดี สอนเข้าใจดี ข้อสอบไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป รู้ถึงความยุ่งยากใจของเด็กปลอบใจให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจนักศึกษา เข้าใจความต้องการของนักศึกษา อาจารย์ผู้สอนจึงมีความสำคัญต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตให้แก่เด็กได้มาก

1.6 อาจารย์ที่ปรึกษาควรดูแลนักศึกษาอย่างใกล้ชิด เพราะนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาจะมาจากหลายสถานที่ ย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นสำหรับนักศึกษาที่มีปัญหาถ้าเป็นนักศึกษาที่อยู่หอพักจะยิ่งมีปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะขาดคนที่ให้คำปรึกษา ซึ่งมนต์ชัย เทียนทอง (2529) ได้ทำการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปัญหาและการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาส่วนมากมีความเห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือแนะนำในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านส่วนตัว และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย สมควรที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการวางแผนการศึกษา การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหาทางการศึกษาและเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาและ

อุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ศึกษานั้นพบว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ ไม่มีการกำหนดวันเวลาพบกันระหว่างอาจารย์ที่ศึกษากับนักศึกษาที่แน่นอนอาจารย์ที่ศึกษาไม่สามารถรู้จักกับนักศึกษาในความรับผิดชอบได้ทั่วถึง และปัญหาเรื่องอาจารย์ ที่ปรึกษา มีงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ส่วนการดำเนินงานในการจัดการให้คำปรึกษานั้น อาจารย์ที่ศึกษาส่วนใหญ่ได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ภาควิชาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกอาจารย์ ที่ปรึกษาในแต่ละภาคเอง ควรเตรียมอาจารย์ที่ปรึกษาโดยจัดทำหนังสือคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางเพื่อการปฏิบัติ ควรมีการจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยกัน และอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคน ควรรับผิดชอบนักศึกษา 15-19 คน จนจบการศึกษาในแต่ละระดับ

1.7 สภาพแวดล้อมที่ตั้งสถาบัน ถ้าตั้งอยู่ในที่มีเสียงรบกวนผู้คนสับสนจนเจตตั้งอยู่ใกล้ โรงงาน อยู่ริมถนนจราจรคับคั่งทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน กฤษณา ตักดีศรี (2530, หน้า 441-442)

2. องค์ประกอบด้านส่งเสริมการศึกษา

2.1 ด้านการบริการนักเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้ นักศึกษา มีความสุขได้รับความสะดวกสบายปราศจากความกังวลใด ๆ ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาสามารถใช้เวลาในการศึกษาได้อย่างเต็มที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2519, หน้า 16) จากการวิจัยพบว่า ควรมีการปรับปรุงในด้านบริการและสวัสดิการของมหาวิทยาลัย ซึ่งการวิจัยครั้งนี้พบว่า นักศึกษามีปัญหาและความต้องการสูงมากนอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างปัญหา และความต้องการของนักศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ สำหรับข้อเสนอแนะในประเด็นปัญหาที่ศึกษามี ดังนี้

2.1.1 จำนวนที่นั่งทำงาน และที่นั่งพักผ่อนควรให้เพียงพอและอยู่ในสภาพที่ แข็งแรง สะอาด ในบริเวณอาคารเรียนและตามร่มไม้ต่าง ๆ

2.1.2 ด้านสวัสดิการอาหาร ควรมีเจ้าหน้าที่และผู้รับผิดชอบเป็น ฝ่ายสวัสดิการอาหาร โดยเฉพาะในกองกิจการนักศึกษา หากมีความจำเป็นในการแบ่งส่วนราชการอาจขึ้นอยู่กับหน่วยสวัสดิการอนามัยอย่าง เช่น ปัจจุบันได้ แต่ควรมีบุคลากรเจ้าหน้าที่ รับผิดชอบโดยตรงแยกจากงานพยาบาลอนามัย นอกจากนี้สถาบันควรเร่งจัดหาสถานที่ จำหน่ายอาหารเพิ่มเติมเพื่อบรรเทาความแออัดของโรงอาหาร ส่วนนักการผู้ดูแลความสะอาด นั้น อาจารย์และบุคลากรไม่ควรเรียกใช้หน้าที่อื่น ๆ ในเวลาปฏิบัติงาน

2.1.3 สถาบันควรจัดหลักสูตรวิชาการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาเข้าใหม่เป็น วิชาบังคับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษารู้จักห้องสมุดของตนเพื่อการค้นคว้า โดยเชิญ บรรณารักษ์ห้องสมุดมาทำการสอนในภาคต้นทุกปีการศึกษา ส่วนบรรยากาศภายในห้องสมุด

สถาบันควรติดตั้งเครื่องปรับอากาศและติดตั้งไฟส่องสว่างให้เพียงพอ สมใจ พิศนุกรักษ์ (2532, หน้า 131-132)

2.2 ด้านการบริหาร ระบบบริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ระบบบริหารที่เป็นระบบเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้นักศึกษาพัฒนาได้อย่างเต็มที่ การบริหารงานอาชีวและเทคนิคศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์การจ้ดกระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบโดยใช้บุคลากรและทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ โรงฝึกงาน ห้องทดลอง อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักร เป็นต้น พร้อมทั้งการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่วางไว้ ชีรุฒิ บุญยโสภณ (2542, หน้า 27) จากการศึกษาวิจัยพบว่า ในด้านการบริหารและการปกครองนักศึกษา ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง นักศึกษากับผู้บริหาร อยู่ในระดับมากและนักศึกษาให้ความสำคัญกว่าปัญหาใดทั้งหมดนั้น สถาบันควรพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยอาจเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง กิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันตามสมควรแก่เหตุผล ซึ่งนักศึกษาอาจมีส่วนร่วมในการบริหารสถาบันได้หลายแนวทาง เช่น ในการช่วย วางนโยบาย พัฒนาการออกความคิดเห็นการจัดหลักสูตร การประเมินผลการสอนแต่ละวิชาโดยผ่านทาง ผู้แทนนักศึกษาองค์การนักศึกษาหรือจัดตั้งกรรมการเฉพาะกิจต่าง ๆ เป็นกรณี ทั้งนี้ในการ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักศึกษานอกจาก จะเป็นการลดข้อขัดแย้งแรงปะทะต่อกันแล้ว ยังสามารถให้ผู้บริหารทุกระดับได้รับฟังข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุง งานบริหารต่อไป สมใจ พิศนุกรักษ์ (2532, หน้า 127)

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมนักศึกษาการจัดกิจกรรม หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นด้วยความร่วมมือจากนักศึกษาเพื่อสนองความต้องการและความสนใจ อันเป็นทางเสริมสร้าง ประสิทธิภาพและการพัฒนาการด้านต่าง ๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นอาจจะไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม ในห้องเรียนแต่อาจจะมีกิจกรรมบางอย่างที่ช่วยให้กิจกรรมในการเรียนให้มีคุณค่าและ ประโยชน์มากขึ้น ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542, หน้า 152) และควรมีการพัฒนาปรับปรุงทั้ง ในแง่นโยบายด้านกิจกรรมนักศึกษาของสถาบัน การดำเนินงานของนักศึกษาและบุคลากรที่ เกี่ยวข้องในส่วนของผู้บริหารสถาบันเป็น ผู้กำหนดนโยบายนั้น ควรเริ่มต้นจากการทำ ความเข้าใจการให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา โดยกำหนดนโยบายทิศทางและ ขอบเขตของกิจกรรมนักศึกษาให้ชัดเจน รวมทั้งการให้สนับสนุนอำนวยความสะดวกให้แก่ นักศึกษาในการจัดกิจกรรม ให้การสนับสนุนขวัญกำลังใจแก่อาจารย์ ที่ช่วยงานกิจกรรม นักศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องการกำหนดกิจกรรมนักศึกษาควรมาจากความสนใจของ นักศึกษา ในส่วนการดำเนินงานของนักศึกษาควรมีการประเมินผลกิจกรรมโครงการต่าง ๆ

ที่จัดไป และอย่างถูกต้องเหมาะสมและนำผลประเมินมาปรับปรุงในการจัดกิจกรรมต่อไป ทั้งนี้ กรรมการบริหารผู้ปฏิบัติงานแต่ละชุดควรมีการสืบทอดงานอย่างต่อเนื่องจึงจะสามารถจัดกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายได้ แต่เนื่องจากนักศึกษาไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญในการประเมินผลทางออกของปัญหา คือ สถาบันควรให้ความรู้แก่นักศึกษาในการประเมินและให้มีการสืบทอด อย่างต่อเนื่องในผู้ปฏิบัติกิจกรรมทุกชุด จนเกิดความชำนาญและสามารถปฏิบัติได้ต่อไป เพราะหากไม่มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพแล้ว ลักษณะกิจกรรมนักศึกษาที่ผลักดันออกมานอกจากจะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เท่าที่ควรแล้ว รูปแบบของกิจกรรมที่ปรากฏอาจไม่สามารถดึงดูดความสนใจของนักศึกษาได้จากการวิจัยพบว่า ปัญหาอันดับหนึ่งในด้าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นถึงข้อดี ข้อเสีย ปัญหาและอุปสรรคของกิจกรรมแต่ละประเภท ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงโครงการด้านการจัดกิจกรรม นักศึกษาได้ดีสำหรับการจัดและดำเนินการกิจกรรมนักศึกษาในครั้งต่อไป สมใจ พิศณุวงษ์รักษ์ (2532, หน้า 128) สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา มีส่วนช่วยสนับสนุนในด้านการเรียนการสอน เช่น ต้องมีสถานที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ มีโรงอาหารที่สะอาด ห้องสมุด ทุนการศึกษา มีกิจกรรมที่หลากหลายตรงกับความต้องการของนักศึกษา การดูแลเอาใจใส่จากอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องจัดให้กับนักศึกษาอย่างพอเพียงและเหมาะสมเพื่อจะได้เป็นส่วนสนับสนุนให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มิฉะนั้นแล้วอาจเป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

จัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นิสิตอยู่และเรียน (Live and Learn) อย่างมีความสุข จบไปมีงานทำ และเป็นคนดีของสังคม บัณฑิตมีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตอบสนองความเป็นสากลและแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียน

ปัญหาการลาออก ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา ที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตในระยะยาว เพราะเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อนิสิตเองและผลกระทบต่อประเทศชาติ เพราะจะก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกหลายประการ นิสิตขาดความรู้ ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่มีงานทำ หรือทำงานที่มีผลตอบแทนต่ำในสัดส่วนที่มากก็จะทำให้รายได้ต่อหัวของประชากรลดลง และส่งผลการพัฒนาเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศโดยตรง อีกทั้งนิสิตที่ลาออกการศึกษายังขาดการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลาออกการศึกษาของนิสิต มักมีสาเหตุมาจากการมีความประพฤติไม่ค่อยดี เช่น การไม่สนใจการเรียน ติดเพื่อน

ทัศนคติทางการเรียน หมายถึง สภาวะทางอารมณ์และท่าที หรือความรู้สึกที่แสดงออกซึ่งทัศนคติทางการเรียน พฤติกรรมการตอบสนองต่อครู วิธีสอนของครู โรงเรียน รวมทั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาด้วยทัศนคติทางการเรียน (Study Attitude) แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval) เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อครู ในด้านวิธีการสอน วิธีการประเมินผลความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน การควบคุมดูแลนักเรียน การให้สิทธิเสรีภาพ การลงโทษนักเรียนที่ทำผิด การแต่งกาย กิริยาท่าทาง การวางตนกับนักเรียน และการให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียน

2) การยอมรับคุณค่าของการศึกษา (Education Acceptance) เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับการเห็นด้วย และความปรารถนาของนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษา เป้าหมายสุดท้ายของการศึกษาของนักเรียน ความต้องการด้านการเรียนต่อความต้องการในการประกอบอาชีพ ทัศนคติต่อการเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะทำให้นักบุคคลประสบความสำเร็จ หรือล้มเหลวในการเรียน บุคลิกลักษณะด้านการรับรู้ของนักเรียนที่สอบตกในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการศึกษานักบุคลิกลักษณะด้านการรับรู้ของนักเรียน พบว่า องค์ประกอบอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอบตก คือ ทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อโรงเรียนสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อการเรียน คือ สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน

ด้านอาจารย์/บุคลากร

อาจารย์ผู้สอนหรือครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการเตรียมการสอนของครูจึงมีความสำคัญยิ่ง อาจสรุปประโยชน์ของการเตรียมการสอนได้ดังนี้

การเตรียมการสอนที่ดีจะก่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน ถ้าหากอาจารย์ผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน ตลอดจนบุคลิกลักษณะของอาจารย์ผู้สอน ฉะนั้น จึงเป็นการสร้างความความมั่นใจในการสอนให้เกิดขึ้นการเตรียมการสอนที่ดีทำให้การสอนราบรื่น ถูกต้องและไม่สับสนแม้ว่าการสอนจะเป็นเรื่องที่ยุกยากลัสนและมีตัวแปรต่าง ๆ มากก็ตาม แต่ถ้าหากมีการเตรียมการสอนให้เป็นระบบก็จะลดความสับสนลงได้นำไปสู่จุดหมายปลายทางได้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ และจะช่วยให้มีการวางแผนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษามีความสนใจชื่นชมยินดี มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวครูมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์(2538, หน้า 11-12)

แต่อย่างไรก็ตามในการเรียนการสอนที่ดำเนินไปนั้นอาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้สอนได้ซึ่งอาจจำแนกลักษณะของปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้สอน ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับความไม่แจ่มแจ้งของเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ผู้สอนต้องมีความรู้ในเรื่องที่จะสอนให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถแยกแยะเกี่ยวกับรายละเอียดได้เมื่อนักศึกษาไม่เข้าใจปัญหาคือครุมีความรู้แน่นจะทำให้ครูขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง และนักศึกษาเองก็ขาดความเชื่อมั่นในตัวครูเช่นกัน

2. ผู้สอนไม่มีความตั้งใจสอนและไม่มีการพัฒนาความรู้ของตน ปัญหาในด้านนี้เกิดขึ้นได้เสมอเมื่อครูเองไม่ได้ตั้งใจจะเป็นครูตั้งแต่เริ่มแรก ครูขาดความตั้งใจสอน ครูขาดการเตรียมตัวในการสอน

3. ผู้สอนขาดความรู้และทักษะเกี่ยวกับการสอน สอนเร็วเกินไป วิธีสอนไม่น่าสนใจปัญหาด้านนี้จะเกิดขึ้นมากสำหรับครูที่จบมาใหม่ ๆ แต่ถ้าหากมีความตั้งใจอย่างจริงจังพยายามศึกษาจากครูที่มีความรู้และความชำนาญก็จะช่วยได้มาก ประการสำคัญถ้าหน่วยงานนั้นจัดปฐมนิเทศหรือมีการอบรมให้ความรู้กับครูใหม่ ๆ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอนให้ดียิ่งขึ้น สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538, หน้า 13-14)

ลักษณะและพัฒนาการของนักศึกษา ครูจะต้องเข้าใจเป็นอย่างดีทั้งในด้านพื้นฐานความรู้ ความสามารถทั่วไป ข้อบกพร่องส่วนตัว ความสามารถเฉพาะตนเพราะสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียน และวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาเป็นอย่างมาก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนักศึกษาจะช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการสอนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการเลือกความมุ่งหมายและกระบวนการสอน นักศึกษาจะมีความแตกต่างกันหลายด้านทั้งเพศ วัยสติปัญญา พื้นความรู้ พื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมาก ผู้สอนจะต้องสามารถพิจารณาได้ว่า นักศึกษามีความแตกต่างด้านใดบ้าง อเนกกุล กริแสง (2522, หน้า 21)

ศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินการสอนของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น แผนกบริหารธุรกิจ ผลปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่มีความสำคัญได้แก่

1. มีความรู้กว้างขวางถูกต้องทันสมัย และรู้อย่างแท้จริง
2. มีความสนใจและอยากจะสอน
3. ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา
4. กระตือรือร้นในวิชาที่สอน
5. อธิบายเข้าใจง่าย ยกตัวอย่างชัดเจน

6. ส่งเสริมนิสิตให้มีความคิดเห็น
7. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม
8. ช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน

แนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคัน

ธิดาวรรณ พุเต็มวงศ์ (2559, หน้า 18-19) ได้กล่าวถึง แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันไว้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ทางด้านการบริหารงานของสถานศึกษา

เบ็ญจมา สุธระพินทุ (2536, หน้า 20) ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา มีดังนี้

1.1 สถานศึกษาควรติดต่อขอความร่วมมือจากบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของนักศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับทางบ้าน เพื่อเป็นการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องการเรียนรู้

1.2 สถานศึกษาควรจัดประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อชี้แจงความก้าวหน้า ภาวะของสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 สถานศึกษาส่งผลการเรียน และรายงานความก้าวหน้า รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นแจ้งให้ผู้ปกครองได้อย่างสม่ำเสมอ

1.4 สถานศึกษาควรมีการปรับปรุง และขยายบริการแนะแนวในด้าน ต่าง ๆ แก่นักศึกษาในด้านความร่วมมือ และประสานงานอย่างใกล้ชิด ระหว่างครูประจำวิชา ครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว จัดบริการให้คำแนะนำปรึกษาเป็นพิเศษแก่นักศึกษาที่ประสบปัญหาทางการเรียน บริการแนะแนวการศึกษา และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ

1.5 สถานศึกษาควรปรับบทบาทของครูที่ปรึกษา ให้มีจรรยาบรรณ บุคลิกภาพ และคุณลักษณะที่เหมาะสม

1.6 สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมสัมมนา เพื่อหาแนวทางในการกำหนดปรัชญา นโยบาย วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษาร่วมกันระหว่างบุคลากรทุกระดับ

2. ทางด้านครู อาจารย์ผู้สอนนักศึกษา

ดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535) ได้ให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา ทางด้านครู อาจารย์ผู้สอนนักศึกษา มีดังนี้

2.1 ครู อาจารย์ผู้สอนควรให้ความสนใจนักศึกษา โดยติดตามผลการเรียน และคอยชี้แนะ ให้คำปรึกษาแนวทางการเรียน และข้อขัดข้องต่าง ๆ

2.2 ครู อาจารย์ควรชี้แนะให้เห็นถึงผลเสียของการเรียนไม่สำเร็จ หรือออกก่อนกำหนดโดยมองที่อนาคต และการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.3 ครู อาจารย์ผู้สอนให้ข้อมูลต่าง ๆ กับนักศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ แนวทางในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

3. ทางด้านครอบครัว และผู้ปกครองของนักศึกษา

3.1 ผู้ปกครองควรประสานความร่วมมือกับทางสถานศึกษาในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักศึกษา

3.2 ผู้ปกครองคอยดูแลเสริมสร้างครอบครัวให้มีความอบอุ่น พร้อมทั้ง สนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทางการเรียนอย่างเต็มที่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ประสิทธิ์ อังกินันท์ และรัชนิ สุขเกษม (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี” ตามกรอบของวิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี 5 ด้าน ประกอบด้วยด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา ด้านพฤติกรรมนักเรียน และด้านสถานภาพครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ที่คาดว่าจะออกกลางคัน จำนวน 320 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษา พบว่า 1. นักเรียน นักศึกษามีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีสาเหตุต่อการลาออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.09 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สาเหตุปัญหาการลาออกกลางคันด้านสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 3.31 รองลงมาคือ สาเหตุปัญหาการลาออกกลางคันด้านการจัดการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ย 3.30 และสาเหตุปัญหาการออกกลางคันด้านครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.20 ตามลำดับ 2. แนวทางสำคัญในการแก้ไขปัญหาการลาออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากนักเรียน นักศึกษา คือ ควรรู้จักอดทน ตั้งใจ มุ่งมั่น รับผิดชอบ และเห็นประโยชน์ของการศึกษา แนวทางสำคัญการแก้ไขปัญหาการลาออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากสถานศึกษา คือ ควรจัดห้องน้ำที่สะอาด สถานที่รับประทานอาหาร

ที่นั่งพักผ่อน ห้องเรียนที่เหมาะสม แนวทางแก้ไขปัญหาการลาออกกลางคันที่มีสาเหตุมาจากครู คือ เสริมสร้างแรงจูงใจที่ดีให้กับผู้เรียนโน้มน้าว ส่งเสริม และให้กำลังใจในการศึกษาต่อ

บุญโชติ ชำนาญ และอุไรรัก ดรุณวรรณ (2554) ได้ศึกษาปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน นักศึกษาที่กำลังศึกษา ปีการศึกษา 2554 และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน กำลังศึกษาปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 361 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/FW (Statistical Package for the Social Sciences) โดยปัญหาและสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน นักศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้าน คือ ด้านสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ส่วนตัวของนักเรียน นักศึกษา ด้านครอบครัว ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

สรารุณี สืบแย้ม (2548) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่พบมากที่สุด ในรายหัวข้อใหญ่เพราะการเรียนการสอน และหากวิเคราะห์ตามประเภท กลุ่มตัวอย่างในรายหัวข้อรองแต่ละประเด็นพบว่า นักศึกษาลาออกสาเหตุมากที่สุดในรายหัวข้อ ทัศนคติต่อสาขาวิชาที่เรียน เพราะเป็นอาชีพที่ใช้ความคิดมาก นักศึกษาพันสภาพสาเหตุมากที่สุดในรายหัวข้อการเรียนการสอน เพราะขาดการเตรียมตัวที่ดีในการสอบแต่ละครั้ง นักศึกษาตกค้าง สาเหตุมากที่สุดในรายหัวข้อการเรียนการสอน เพราะขาดการวางแผนการเรียนที่ดี อาจารย์ที่ปรึกษา สาเหตุมากที่สุดในรายหัวข้อการเรียนการสอน เพราะขาดการเตรียมตัวที่ดีในการสอบแต่ละครั้ง และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อการทดสอบสมมติฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นทัศนคติต่อสาขาวิชาที่เรียน ในรายด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน มีระดับสาเหตุไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ประเด็นนักศึกษา การเรียนการสอน สภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาในรายด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมีระดับสาเหตุ แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุภาพร อัครวิโรจน์ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดของนักศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านองค์ประกอบนักศึกษา พบว่า การขาดการวางแผนการเรียนที่ดีเป็นสาเหตุ

ของการออกกลางคัน และไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดมากที่สุด ส่วนด้านทัศนคติต่อสาขาวิชาพบว่าเนื้อหาวิชาที่เรียนไม่เหมาะกับระดับความรู้ของผู้เรียน และเมื่อเข้ามาเรียน แล้วพบว่าหลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่า คุณภาพของนักศึกษา ที่รับเข้ามามีพื้นฐานความรู้เดิมไม่เพียงพอ ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ และปรับตัวมากขึ้น เมื่อมีปัญหาไม่กล้าซักถามอาจารย์ที่ปรึกษาการทดสอบสมมุติฐานพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดใน ภาพรวมแต่ละองค์ประกอบ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรวิ ตระกูลงาม (2550) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคัน พบว่ามี 4 ปัจจัยหลักประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านนักศึกษา พบว่า การมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันในระดับมาก ส่วนในระดับปานกลาง ได้แก่ การขาดเรียนมาากจนหมดสิทธิ์สอบและไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้ 2) ปัจจัยด้านครอบครัว พบว่า มีเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันในระดับปานกลาง คือ ปัญหาค่าใช้จ่าย 3) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ปัจจัยย่อย คือ ด้านอาจารย์ผู้สอน พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคัน ระดับมากที่สุด คือ ผู้สอนไม่มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจในระดับมาก มี 2 ปัจจัย คือ ให้งานมากเกินไปจนเกิดความท้อแท้ และผู้สอนเคร่งเครียดเกินไป ด้านอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคันในระดับปานกลาง โดยกลุ่มที่มหาวิทยาลัยให้ออกมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบในระดับมาก 2 ปัจจัย คือ ไม่มีจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาและมีความรู้ เรื่อง บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาน้อย ส่วนกลุ่มที่ขอลาออกเอง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบสูงสุด คือ มีความรู้เรื่องบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาน้อย ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวกและบริการ พบว่า ปัจจัยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบในระดับปานกลางและน้อย โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบสูงสุด คือ บุคลากรที่ให้บริการขาดมนุษยสัมพันธ์ 1. ความคาดหวังที่มีต่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การออกกลางคัน ส่วนใหญ่มีความคาดหวังในระดับมากโดยกลุ่มที่มหาวิทยาลัยให้ออกมีความคาดหวังสูงสุด คือ เมื่อมีปัญหาด้านการเรียนจะได้รับการช่วยเหลือโดยเร็วส่วนกลุ่มที่ลาออกเอง คาดหวังให้อาจารย์ที่ปรึกษา มีความรู้เรื่องหลักสูตรดี สามารถให้คำแนะนำได้ 2. ข้อเสนอแนะที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยพัฒนาและปรับปรุงเพื่อป้องกันปัญหาการออกกลางคันของนักศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอนควรเข้าใจถึงความแตกต่างของนักศึกษาพร้อมให้ความช่วยเหลือเรื่องการเรียน ปรับปรุงการสอนให้ไม่น่าเบื่อ อธิบายให้นักศึกษาเข้าใจได้โดยง่าย และใจเย็นไม่ดูถูกนักศึกษา พุดจาไพเราะ

อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีเวลาให้นักศึกษาได้พบให้ความช่วยเหลือ เมื่อนักศึกษามีปัญหาและต้องเข้าใจหลักสูตรที่เป็นที่ปรึกษา ฝ่ายกิจการนักศึกษาควรบอกข่าวสารให้นักศึกษาได้รับรู้ทั่วทุกศูนย์การศึกษา เพิ่มการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาร่วมมือกันมากขึ้น ตลอดจนปรับปรุงกิจกรรมให้เป็นประโยชน์และน่าสนใจและการให้บริการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยควรปรับปรุงการให้บริการของเจ้าหน้าที่และแก้ไขปรับปรุงระบบคอมพิวเตอร์

เอกบุตธ อยุธยา (2549) ศึกษาวิจัยเรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา ได้แก่ การคมนาคมไม่สะดวก ไม่มีรถผ่านสถานศึกษาหลักสูตรและเนื้อหาที่เรียนไม่มีความเหมาะสม ผู้เรียนไม่ศรัทธาต่อการเรียนสายอาชีพ นโยบายการรับนักศึกษาไม่สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ผู้เรียนมีปัญหาสภาพครอบครัวแตกแยกและมีความขัดแย้งระหว่างบุคคล ครู อาจารย์มีภารกิจมากเกินไป ขาดความรับผิดชอบ เข้าสอนและเลิกไม่ตรงตามเวลา ขาดความสัมพันธ์และความเป็นกันเอง นักศึกษาไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด สถานที่และการอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์การฝึกงานไม่ทันสมัยและไม่อยู่ในสภาพที่จะใช้งานได้ดี

งานวิจัยต่างประเทศ

โจเซฟ ได้ศึกษาสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาโรงเรียนเทคนิคอาชีวะในรัฐหลุยเซียนา พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่จะอยู่ในด้านส่วนตัวและครอบครัว ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดาต่ำ สุขภาพไม่ดี เกิดความเจ็บป่วยทั้งตัวนักศึกษาเองหรือบุคคลในครอบครัว ต้องการออกไปประกอบอาชีพหรือออกไปเพื่อสมรส และปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ นักศึกษาขาดความรับผิดชอบ ไม่สนใจเรียนและไม่เห็นประโยชน์ของการเรียน สำหรับสาเหตุในด้านอื่น ๆ ได้แก่ การบริการของโรงเรียนไม่ดี เครื่องมือและบุคลากรไม่เพียงพอ และขาดการฝึกฝนในวิชาชีพ

ลอร์เรน ได้ศึกษาวิเคราะห์คุณภาพของการจัดระบบโรงเรียนคุณลักษณะและพฤติกรรมการปรับตัวของนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลที่มีอัตราออกกลางคันสูงเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนรัฐบาลที่มีอัตราการออกกลางคันต่ำ ในรัฐโอคลาโฮมาพบว่า นักเรียนขาดความสัมพันธ์และมีส่วนร่วมกับการเรียน ไม่ค่อยมีสิทธิมีเสียง มีความเฉื่อยชา ซึ่งเป็นตัวการทำให้การปรับตัว การเรียนรู้สังคม การติดต่อขอความช่วยเหลือกับนักเรียนลดลงไปด้วย และโรงเรียนเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะแยกกลุ่มเด็กภายในโรงเรียน ไม่ตระหนักในเป้าหมายของโรงเรียนที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการบริหารโรงเรียน และการปรับปรุงการพัฒนาโรงเรียนมีน้อย ตัวแปรอื่น

นอกเหนือจากนี้ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกลางคันของนักเรียน ได้แก่ ฐานะทางเศรษฐกิจ การถูกบังคับให้ลดลงทะเบียนนักเรียน

เพย์ตราฟรา ได้วิเคราะห์วิจัยศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการศึกษาของนักศึกษาที่ออกกลางคัน โดยพบว่าองค์ประกอบที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักศึกษายกเว้นเพศ และเชื้อชาติ คือสถานภาพของครอบครัว ความสมบูรณ์ในด้านจิตใจ สถานภาพการสมรสแรงจูงใจในการศึกษา ผลการเรียนและความพึงพอใจในสถาบัน

เบนเนตต์ ได้ทำการวิจัยศึกษาการออกกลางคันการหยุดเรียนและการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในวิทยาลัยเฟรดฮาร์ดแมน (Freedhardeman college) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการออกกลางคันคือ ทัศนคติต่อการเมืองและสังคม อิทธิพลจากผู้ปกครอง และพื้นฐานความรู้เดิมของนักศึกษา

รูซ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสูญเปล่าทางการศึกษาของนักศึกษาที่กำลังศึกษาและที่ออกกลางคัน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการออกกลางคันเป็นผลมาจากการที่นักศึกษาไม่ใช้บริการให้คำปรึกษา นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำในภาคเรียนแรกมีแนวโน้มที่จะออกกลางคัน เพศหญิงมีแนวโน้มในการออกกลางคันมากกว่าเพศชาย และนักศึกษาที่เดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านทุก ๆ สัปดาห์มีแนวโน้มในการออกกลางคันสูง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่มีอายุสูงกว่ามาตรฐานในชั้นเรียนนั้น ๆ มีผลการเรียนที่อ่อน นอกจากนี้ยังพบว่าสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนชายมักมาจากองค์ประกอบทางโรงเรียน ส่วนนักเรียนหญิงมักเกี่ยวข้องกับภาระงาน

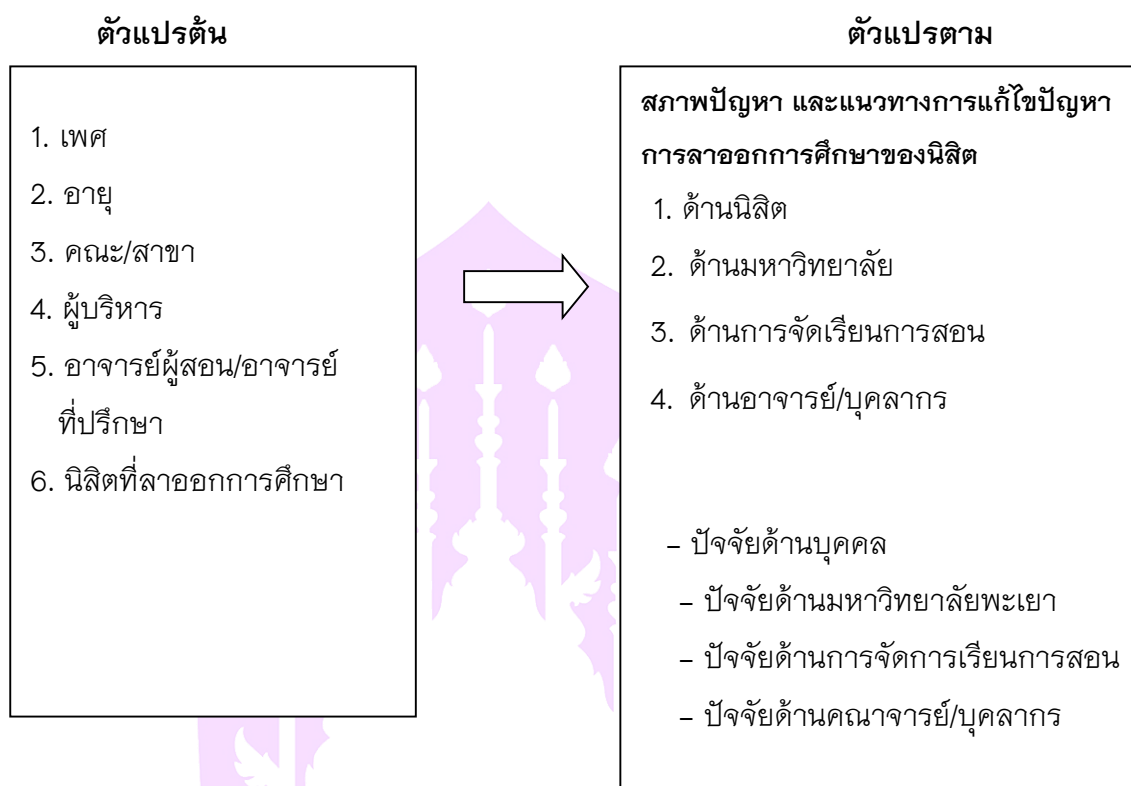
จอนห์สัน ผลการวิจัยเรื่อง ความสูญเปล่าของนักศึกษาปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยบาคเกอร์ (Barker University) โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างนักศึกษาที่ยังคงศึกษาอยู่ และนักศึกษาที่ออกกลางคันใน ค.ศ. 1975 และ ค.ศ. 1978 โดยศึกษาถึงเรื่องสถานภาพทางการเงิน สถานภาพทางสังคม แรงจูงใจ และความสามารถทางด้านวิชาการของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคันคือผลของการเรียน สถานภาพทางอาชีพของผู้ปกครอง ค่านิยมของผู้ปกครองที่มีต่อสถานศึกษา การตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพ และการพบปะเพื่อการปรับตัวเข้ากับกลุ่ม

ดัลเนียก ได้ทำการสำรวจสาเหตุของการออกกลางคันของนักศึกษาปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยมอนทานา ผลการสำรวจพบว่าอัตราการออกกลางคันของนักศึกษาชายมีมากกว่านักศึกษาหญิง นักศึกษาที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียนจะมีการออกกลางคันสูงและนักศึกษาที่ไม่สามารถตัดสินใจเลือกเรียนวิชาใดจะมีอัตราการออกกลางคันสูงกว่านักศึกษาที่เลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนชอบและถนัด

แคทท์เทอร์วัลส์ ได้วิจัยเรื่องสังคมเศรษฐกิจเป็นผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักเรียน พบว่า การศึกษาของบิดามารดา การช่วยงานครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียน ในขณะที่อาชีพของบิดามารดา และรายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันแต่อย่างใด จากการที่การศึกษาของบิดามารดาและรายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการออกกลางคันของนักเรียนนั้น อาจเป็นเพราะว่ายิ่งผู้ปกครอง มีการศึกษาสูงขึ้นก็จะส่งผลให้มีรายได้สูงขึ้น และเมื่อมีรายได้สูงขึ้นก็จะทำให้สามารถสนับสนุนการศึกษาของบุตรได้ การออกกลางคัน ของนักเรียนก็จะมีแนวโน้มลดลง จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้นักศึกษาออกกลางคัน แบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ด้านตัวนักศึกษา สาเหตุที่สำคัญ คือ พื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอ แบ่งเวลาในการเรียนไม่เหมาะสม เรียนในสาขาวิชาที่ไม่ได้สมัครใจ ขาดที่ปรึกษาด้านการเรียน ขาดการวางแผนการเรียนที่ดี
2. ด้านเศรษฐกิจและสังคม สาเหตุที่สำคัญคือ ครอบครัวมีฐานะยากจน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาไม่เพียงพอ มีความขัดแย้งกับเพื่อน
3. ด้านครอบครัวสาเหตุที่สำคัญ คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว
4. ด้านสถาบัน สาเหตุที่สำคัญ คือ ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาปรับตัวเข้ากับสภาพการเรียนใหม่ไม่ได้ ค่านิยมของผู้ปกครองที่มีต่อสถาบัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ศึกษามุ่งดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. นิสิตที่ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา (ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560) จำนวน 402 คน
2. ผู้บริหาร (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา) ของมหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งหมด 15 คณะ 3 วิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. นิสิตที่ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา (ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2559 – เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560) จำนวน 268 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. ผู้บริหาร (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา) ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากทั้งหมด 15 คณะ 3 วิทยาลัยเหลือ 5 คณะ/วิทยาลัย เนื่องจากเป็นคณะ/วิทยาลัยที่มีอัตราการลาออกการศึกษามาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะและการสร้าง ดังนี้

1. แบบสอบถาม การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับ เพศ ชั้นปี และคณะ/สาขาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นแบบสอบถามมาตราแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบ (Rating scale) ซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนิสิต	จำนวน 9 ข้อ
2. ด้านมหาวิทยาลัย	จำนวน 8 ข้อ
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน	จำนวน 4 ข้อ
4. ด้านอาจารย์/บุคลากร	จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open end Questions) จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านนิสิต ด้านมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์/บุคลากร

2. แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา) เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured selection interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านนิสิต ด้านมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์/บุคลากร ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหาร (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักสูตร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ แบบมาตราส่วนประมาณค่าและการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และปรับปรุงแบบสอบถาม โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา การศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิดนิยามปฏิบัติการในการสร้างเครื่องมือ
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ตามนิยามปฏิบัติการ และครอบคลุมเนื้อหาขอบเขตที่จะศึกษา มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับนิสิต ฉบับที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา) โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการนำผลสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา เรียงตามลำดับตามน้ำหนักสามอันดับแรกของปัญหาในแต่ละปัจจัยมาเป็นประเด็นการสัมภาษณ์
4. ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไข เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย
 - 4.1 รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิลาต ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
 - 4.2 ดร.ชลธิดา เทพหินลับ ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยพะเยา
 - 4.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try-Out) กับนิสิตที่ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 20 คน
6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (R_{xy}) ตั้งแต่ 0.29 ถึง 0.89
7. นำแบบสอบถามที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) บุญชม ศรีสะอาด (2543 หน้า 96) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.63
8. จัดทำแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. ติดต่อประสานงานกับงานทะเบียนนิสิตและประมวลผล กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอข้อมูลชื่อ-นามสกุล และที่อยู่ของนักศึกษาที่ยื่นคำร้องลาออก การศึกษา

2. ส่งแบบสอบถามที่จัดทำเรียบร้อยแล้วให้กลุ่มตัวอย่างทางระบบ www.reg.up.ac.th จำนวน 402 ชุด และได้รับกลับคืนมาทั้งหมด 298 ชุด คัดเลือกฉบับที่มีความสมบูรณ์ได้ 268 ชุด คิดเป็นร้อยละ 66.66 เนื่องจากนิสิตลาออกการศึกษา จึงทำให้นิสิตไม่ค่อยสนใจในการตอบแบบสอบถาม

3. ใช้แบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์ ผู้บริหาร (รองคณบดีฝ่ายวิชาการ/อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา) จำนวน 5 คน/วิทยาลัย โดยขอประสานงานขอความร่วมมือจากท่านผู้บริหาร ที่ท่านสะดวกเพื่อขอสัมภาษณ์ท่านละ ประมาณ 1 ชั่วโมง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รวมทั้งสถิติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินตามขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

2. การลงรหัส นำแบบสอบถามที่ถูกต้องแล้วมาลงรหัสตามที่ได้มีการกำหนดไว้ก่อนล่วงหน้าแล้ว

3. การประมวลผลข้อมูลการลงรหัสแล้วนำมาบันทึกเข้าแฟ้ม โดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อทำการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

5. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา โดยใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ปัญหา ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้จะใช้การวิเคราะห์ที่ได้จากการออกแบบสอบถาม และจะนำเสนอโดยแยกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตรค่าสถิติพื้นฐาน ร้อยละ (Percentage) คำนวณจากสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 23)

$$\text{สูตร} \quad P = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
N แทน ความถี่ทั้งหมด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. : Standard Deviation) โดยใช้สูตรค่าเฉลี่ย (Mean) คำนวณจากสูตร ดังนี้ (กาญจนา วัฒมาญ, 2548, หน้า 106)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} แทน คะแนนดิบ
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบ
N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) คำนวณจากสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 25)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N แทน จำนวนคนในกลุ่ม
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวทั้งหมดยกกำลังสอง

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้แต่ละชุดถือเกณฑ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา โดยกำหนดตัวเลือกของคำตอบเป็น 5 ระดับดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 25)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยกับสภาพปัญหาและแนวทาง
การแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาในระดับมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยกับสภาพปัญหาและแนวทาง
การแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาในระดับมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยกับสภาพปัญหาและแนวทาง
การแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาในระดับปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยกับสภาพปัญหาและแนวทาง
การแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาในระดับน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นด้วยกับสภาพปัญหาและแนวทาง
การแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามนั้น จะรวบรวมข้อความ
สำคัญไว้เพื่อประกอบการอภิปรายผลการวิจัย และเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาคาร
ลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ต่อไป

การเสนอผลการวิจัย

การเสนอผลการวิจัย นำเสนอโดยจัดทำเป็นรูปเล่ม โดยนำข้อมูลที่ได้ของกลุ่ม
ตัวอย่างจากการแจกแจงแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อทำการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้น จึงนำผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจัดการสรุปผล และนำเสนอ
ผลการวิจัยที่ได้ 2 ลักษณะ

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาคารลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ของ
อาจารย์/บุคลากร นำเสนอเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิต และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลาออกการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ศึกษาได้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านนิสิต ด้านมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านอาจารย์/บุคลากร และผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากคำถามชนิดปลายเปิด

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1-3

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูล เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	89	33.20
1.2 หญิง	179	66.80
รวม	268	100.00

จากตาราง 2 พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีการยื่นคำร้องลาออกการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 66.80 และเพศชาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 33.20

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูล ชั้นปีของนิสิตที่ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. ชั้นปี		
2.1 ชั้นปีที่ 1	22	8.20
2.2 ชั้นปีที่ 2	159	59.30
2.3 ชั้นปีที่ 3	87	32.50
2.4 ชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป	0	0.00
รวม	268	100.00

จากตาราง 3 พบว่า นิสิตที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ นิสิตที่อยู่ในชั้นปีที่ 2 จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 59.30 รองลงมา คือ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 32.50 ชั้นปีที่ 1 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 ตามลำดับ ส่วนชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป ไม่มีนิสิตส่งแบบสอบถามคืนมา ยื่นคำร้องลาออกการศึกษา

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนิสิตที่ส่งแบบสอบถามคืนจำแนกตามคณะ/สาขา

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3. คณะ/สาขา		
3.1 คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ	9	3.36
3.2 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	9	3.36
3.3 คณะทันตแพทยศาสตร์	5	1.87
3.4 คณะนิติศาสตร์	24	8.96
3.5 คณะพยาบาลศาสตร์	3	1.12
3.6 คณะแพทยศาสตร์	72	26.87
3.7 คณะเภสัชศาสตร์	8	2.99
3.8 คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์	19	7.09
3.9 คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์	28	10.45
3.10 คณะวิทยาศาสตร์	11	4.10
3.11 คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์	13	4.85

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
3.12 คณะวิศวกรรมศาสตร์	10	3.73
3.13 คณะศิลปศาสตร์	11	4.10
3.14 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และ ศิลปกรรมศาสตร์	9	3.36
3.15 คณะสหเวชศาสตร์	9	3.36
3.16 วิทยาลัยการศึกษา	23	8.58
3.17 วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม	5	1.87
3.18 วิทยาลัยการจัดการ	0	0.00
รวม	268	100.00

จากตาราง 4 พบว่า นิสิตที่ส่งแบบสอบถามคืนจำแนกตามคณะ/สาขาวิชาเรียงตามลำดับจากร้อยละที่ส่งคืนมากที่สุด 4 ลำดับแรก คือ คณะแพทยศาสตร์ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 26.87 คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 10.45 คณะนิติศาสตร์ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.96 วิทยาลัยการศึกษา จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 8.58 และคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 7.09

รองลงมาสำหรับคณะ/วิทยาลัย ที่ส่งแบบสอบถามคืนมาน้อยกว่าร้อยละ 5 เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.85 คณะวิทยาศาสตร์จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 คณะศิลปศาสตร์ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.10 คณะวิศวกรรมศาสตร์ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.73 คณะเกษตรศาสตร์ และทรัพยากรธรรมชาติ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 คณะสหเวชศาสตร์ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36 คณะเภสัชศาสตร์ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.99 คณะทันตแพทยศาสตร์ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.87 วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.87 และคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.12 ส่วนคณะวิทยาการจัดการ ไม่มีนิสิตส่งแบบสอบถามคืนมา

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัย
พะเยา (ดังตาราง 4-7)

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออก
การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา จำแนกตามรายด้าน

ที่	สภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ของนิสิต	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับที่
1.	ด้านนิสิต	2.79	1.00	ปานกลาง	4
2.	ด้านมหาวิทยาลัย	3.14	1.02	ปานกลาง	3
3.	ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.27	1.01	ปานกลาง	2
4.	ด้านอาจารย์/บุคลากร	3.53	0.90	มาก	1
	รวม	3.18	0.98	ปานกลาง	

จากตาราง 5 พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต
มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 0.98) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์/บุคลากร ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.90) นอกนั้น
อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียน
การสอน ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.01) ด้านมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.02) และด้านนิสิต
($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.00) ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออก
การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านนิสิต

ที่	รายการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ ที่
1.	การศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับ ความสนใจ	2.80	0.98	ปานกลาง	5
2.	หลักสูตร สาขาวิชาที่เรียน ไม่ตรง กับความถนัด	2.73	0.88	ปานกลาง	7
3.	ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัย กำหนด	2.81	0.95	ปานกลาง	3

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	รายการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ ที่
4.	ต้องการศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น	3.01	1.02	ปานกลาง	1
5.	การปรับตัวเข้าศึกษาในระดับ มหาวิทยาลัย	2.85	0.97	ปานกลาง	2
6.	ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วม สถาบันการศึกษา	2.72	1.03	ปานกลาง	9
7.	ความพร้อมด้านสุขภาพกายและ สุขภาพจิต	2.69	1.10	ปานกลาง	8
8.	ความพร้อมทางครอบครัวในการ ส่งเสริมสนับสนุน	2.81	1.07	ปานกลาง	4
9.	ความพร้อมด้านการเงิน	2.76	1.04	ปานกลาง	6
	รวมเฉลี่ย	2.73	1.01	ปานกลาง	

จากตาราง 6 พบว่า สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านนิสิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ต้องการศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 1.02) การปรับตัวเข้าศึกษาในระดับ มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 0.97) ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 0.95) ความพร้อมทางครอบครัวในการส่งเสริมสนับสนุน ($\bar{X} = 2.81$, S.D. = 1.07) การศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความสนใจ ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 0.98) ความพร้อมด้านการเงิน ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 1.04) หลักสูตรสาขาวิชาที่เรียนไม่ตรงกับความถนัด ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.88) ความพร้อมด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.10) และ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ($\bar{X} = 2.72$, S.D. = 1.03) ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออก
การศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านมหาวิทยาลัยพะเยา

ที่	รายการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ ที่
1.	สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ไกลบ้าน	2.99	0.99	ปานกลาง	1
2.	ความเชื่อมั่นในคุณภาพทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัย	2.79	0.95	ปานกลาง	4
3.	สิ่งอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย	2.65	0.95	ปานกลาง	8
4.	ด้านสาธารณูปโภคมหาวิทยาลัย ไม่มีคุณภาพ	2.80	1.05	ปานกลาง	3
5.	บริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย	2.79	1.15	ปานกลาง	6
6.	ความปลอดภัยในการใช้บริการรถ รับส่ง ภายในมหาวิทยาลัย	2.79	1.00	ปานกลาง	5
7.	บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายใน มหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนและการ ใช้ชีวิต	2.77	0.97	ปานกลาง	7
8.	มหาวิทยาลัยมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อ การศึกษาจากรัฐบาลและกองทุนกู้ยืม ฉุกเฉิน	2.88	1.09	ปานกลาง	2
	รวมเฉลี่ย	3.14	1.01	ปานกลาง	

จากตาราง 7 พบว่า สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านมหาวิทยาลัย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.14, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ไกลบ้าน (\bar{X} = 2.99, S.D. = 0.99) มหาวิทยาลัยมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากรัฐบาลและกองทุนกู้ยืมฉุกเฉิน (\bar{X} = 2.88, S.D. = 1.09) ด้านสาธารณูปโภคมหาวิทยาลัยไม่มีคุณภาพ (\bar{X} = 2.80, S.D. = 1.05) ความเชื่อมั่นในคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย (\bar{X} = 2.79, S.D. = 0.95) ความปลอดภัยในการใช้บริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย (\bar{X} = 2.79, S.D. = 1.00) การบริการรถรับส่งภายใน

มหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 1.15) บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนและการใช้ชีวิต ($\bar{X} = 2.77$, S.D. = 0.97) และสิ่งอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.95) ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านการจัดการเรียนการสอน

ที่	รายการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ ที่
1.	หลักสูตร สาขาวิชาที่เรียน สอนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน	3.15	1.14	ปานกลาง	4
2.	สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ อาทิเช่น มีการซ้ำรูดบ่อยแต่ไม่มีการบำรุงรักษา	3.47	0.95	ปานกลาง	1
3.	การนำเอกสารในปีที่ผ่านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.33	0.95	ปานกลาง	2
4.	การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	3.15	1.01	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		3.27	1.01	ปานกลาง	

จากตาราง 8 พบว่า สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$, S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ อาทิเช่น มีการซ้ำรูดบ่อย แต่ไม่มีการบำรุงรักษา ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = 0.95) การนำเอกสารในปีที่ผ่านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.95) การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.01) และหลักสูตรสาขาวิชาที่เรียนสอนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ($\bar{X} = 3.15$, S.D. = 1.14) ตามลำดับ

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัญหาการลาออก
การศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านอาจารย์/บุคลากร

ที่	รายการศึกษา	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ ความคิดเห็น	อันดับ ที่
1.	ชื่อเสียงของอาจารย์ที่สอน	3.00	1.04	ปานกลาง	5
2.	คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน	2.83	0.89	ปานกลาง	8
3.	เทคโนโลยีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นิสิต	2.90	0.94	ปานกลาง	7
4.	ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ ผู้สอน	2.99	1.00	ปานกลาง	6
5.	ความเอาใจใส่ด้านการเรียนของ อาจารย์ผู้สอนต่อนิสิต	3.94	0.89	มาก	4
6.	การให้คำปรึกษาของคณาจารย์	4.14	0.80	มาก	3
7.	ความเอาใจใส่ดูแลของอาจารย์ ที่ปรึกษา	4.23	0.83	มาก	2
8.	การให้บริการของบุคลากร	4.26	0.81	มาก	1
	รวมเฉลี่ย	3.53	0.90	มาก	

จากตาราง 9 พบว่า สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านอาจารย์/บุคลากร มีสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้บริการของบุคลากร ($\bar{X} = 4.26$, S.D = 0.81) รองลงมา คือ ความเอาใจใส่ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ($\bar{X} = 4.23$, S.D = 0.83) และการให้คำปรึกษาของคณาจารย์ ($\bar{X} = 4.14$, S.D = 0.80) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเอาใจใส่ด้านการเรียนของอาจารย์ผู้สอนต่อนิสิต ($\bar{X} = 3.94$, S.D = 0.89) ชื่อเสียงของอาจารย์ที่สอน ($\bar{X} = 3.00$, S.D=1.04) ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 2.99$, S.D = 1.00) เทคโนโลยีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นิสิต ($\bar{X} = 2.90$, S.D = 0.94) และคุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน ($\bar{X} = 2.83$, S.D=0.89) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะจากคำถามชนิดปลายเปิด

ด้านนิสิต

1. นิสิตบางคนขณะที่ศึกษาอยู่ไปสอบเข้าเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ เมื่อสอบได้จึงลาออกการศึกษา เพื่อไปฝึกเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ
2. นิสิตที่เข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยปีที่ 1 และ 2 ยังไม่สามารถปรับตัวได้
3. การเข้าเรียนโดยไม่มี การสอบคัดเลือก นิสิตเข้าเรียนในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับ ความถนัด ทำให้ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชานั้น ๆ ส่งผลให้ผลการเรียนไม่น่าพึงพอใจ หรือต่ำกว่าเกณฑ์ นิสิตจึงเกิดความท้อหรือเบื่อหน่ายการเรียน ขาดความรับผิดชอบในตนเอง และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน
4. นิสิตบางคนมีความรู้ไม่เท่ากัน ถูกผู้ปกครองบังคับให้เรียนหรือบางคนมีปัญหาส่วนตัว เช่น มีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาทางการเงินมีภาระต้องทำงานหารายได้ช่วยเหลือผู้ปกครองหรือครอบครัว ชอบการเที่ยวเตร่ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีปัญหาชู้สาว มั่วสุมอบายมุขหรือยาเสพติด เป็นต้น

ด้านมหาวิทยาลัย

1. สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยพะเยาอยู่ไกลบ้าน และการเดินทางไม่ค่อยสะดวก
2. หอพัก ไม่ค่อยมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกแก่นิสิตที่พักอาศัย เช่น น้ำไม่ไหล น้ำล้น ช้อน ไฟดับบ่อย โรงอาหารไม่สะอาด เป็นต้น
3. การให้บริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ และยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร
4. การดูแลเอาใจใส่และระบบการช่วยเหลือนิสิต ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังและทั่วถึง ควรมีการประชาสัมพันธ์การให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตมากกว่านี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

1. นิสิตบางคนได้เข้าเรียนในสาขาวิชาที่มีความยากเกินศักยภาพและความสามารถของตนเอง รวมทั้งการได้เรียนในสาขาวิชาที่ไม่ถนัดหรือไม่มีพื้นฐานความรู้เดิม ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เรียนไม่ทันเพื่อน ผลการเรียนไม่ดี ในที่สุดก็ขาดเรียนหรือไม่อยากไปเรียนอีก
2. เนื้อหาวิชาในบางหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
3. สื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และสถานที่ ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

ด้านอาจารย์/บุคลากร

1. บุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ไม่ค่อยให้คำปรึกษา แนะนำแก่นิสิตที่มาติดต่อและนิสิตที่มีปัญหาด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ
2. อาจารย์บางคนละเลยภาระหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสอนทำให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่นิสิต ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ จนทำให้ไม่อยากมาเรียน
3. อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ดูแลเอาใจใส่นิสิต ขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนิสิต และบางครั้งก็ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ เช่น การใช้วาจาไม่สุภาพหรือไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองได้
4. ใช้วิธีการลงโทษหรือตำหนิผู้เรียนที่ไม่เหมาะสม และปราศจากเหตุผลอันสมควร

ตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารที่ให้การสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 5 ท่าน จำแนกเป็นผู้บริหารเพศหญิง จำนวน 3 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และผู้บริหารเพศชาย จำนวน 2 ท่าน คิดเป็นร้อยละ 40.00

สรุปแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นรายด้าน จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านนิสิต ด้านมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านอาจารย์/บุคลากร ดังนี้

ด้านนิสิต

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านนิสิต พบว่า

1. การขาดเรียนบ่อยจนหมดสิทธิ์สอบ และไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้
2. มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์
3. การปรับตัวเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้
4. ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน
5. นิสิตไม่ได้เรียนในสาขาที่ต้องการ หรือไม่ตรงกับศักยภาพและความพร้อมของนิสิต

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านนิสิต พบว่า

1. นิสิตควรปรึกษาหารือกับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้ปกครองเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. นิสิตต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ขาดเรียน หลีกเลียงการเที่ยวเตร่ มั่วสุมอบายมุข หรือการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือชักชวนไปในทางที่ไม่เหมาะสม ต้องมีจิตสำนึกที่ดีและมีความตระหนักในการเรียน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย หมั่นพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเอง รวมทั้งมีความรับผิดชอบในการกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านมหาวิทยาลัย

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านมหาวิทยาลัย พบว่า

1. ห้องน้ำ และสถานที่รับประทานอาหารบางอาคารไม่สะอาด
2. ห้องเรียนไม่เพียงพอ ขนาดของห้องเรียนบางห้องไม่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต
3. ที่นั่งพักผ่อนหน้าห้องเรียนไม่เพียงพอ
3. อุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านมหาวิทยาลัย พบว่า

1. มหาวิทยาลัยควรกำหนดแนวทางในการรับนักศึกษาตามนโยบายให้ชัดเจน
2. ควรส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เรียนตามความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล
3. จัดบริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์การเรียนให้ทันสมัยและเหมาะสม

เหมาะสม

4. มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงมาตรการ แนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

ข้อบังคับหรือบทลงโทษให้ทราบทั่วกัน

5. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนิสิตโดยมีการแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นิสิตที่มีปัญหาในการเรียนและการปรับตัวเข้ากับมหาวิทยาลัย

6. มีการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนิสิต เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ เพื่อร่วมกันหาวิธีการป้องกัน แก้ไข รวมทั้ง สอดส่องดูแล สภาพแวดล้อมรอบมหาวิทยาลัยที่อาจจะเป็นแหล่งมั่วสุม เช่น บ่อนการพนัน สถานบันเทิง ร้านอาหารชายของมีนเมา ร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ควรจัดการประชุมร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน อาจารย์ และผู้ปกครอง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1. เนื้อหาที่เรียนยากเกินไป
2. อาจารย์ผู้สอนไม่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้จัดการเรียนการสอน
3. หลักสูตรบางหลักสูตร ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และนิสิต

4. นิสิตไม่รู้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน แผนการจัดการเรียน การสอน และการวัดประเมินผลการเรียน

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1. มหาวิทยาลัยพะเยามีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ละคณะ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลาดแรงงาน และยึดหยุ่นตามความต้องการของนิสิต
2. ควรร่วมกับสถานประกอบการในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน หรือ สนับสนุนอุปกรณ์การจัดเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอ
3. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนให้เป็นปัจจุบัน และมีการแจ้ง ประชาสัมพันธ์ให้นิสิตทราบข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการศึกษา

ด้านอาจารย์/บุคลากร

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านอาจารย์/บุคลากร พบว่า

1. อาจารย์สอนเร็ว และรวบรัดเกินไปจนเรียนไม่เข้าใจในรายวิชาที่เรียน
2. ปรับปรุงการให้บริการของบุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ในการให้คำปรึกษานิสิต
3. อาจารย์ขาดความเอาใจใส่ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อนิสิต

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอาจารย์/บุคลากร พบว่า

1. อาจารย์จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ เดิมของนิสิต และศักยภาพการเรียนรู้ของนิสิต
2. ควรส่งเสริมให้เรียนในสาขาวิชาที่มีความถนัดหรือมีพื้นฐานความรู้ เดิมเต็มทักษะ ประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ตำหนิหรือลงโทษผู้เรียนโดยปราศจากเหตุผลที่ สมควร
3. ควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนิสิต สามารถให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหให้กับนิสิตได้
4. บุคลากรแต่ละคณะควรเอาใจใส่ด้านการบริการให้คำปรึกษา เรื่อง ข้อมูล สารสนเทศเกี่ยวกับแผนการเรียน การวัดประเมินผลให้นิสิตอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง
5. ควรเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกัลยาณมิตรกับนิสิต
6. อาจารย์ที่ปรึกษาควรรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง เพื่อขอความร่วมมือ ในการสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมของนิสิต จัดทำโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ อันดีต่อกัน

บทที่ 5

บทสรุป

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา และเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไข ปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ยื่นคำร้องลาออก การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 268 คน ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษา ได้แก่ สภาพปัญหา การลาออกการศึกษาของนิสิต จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านนิสิต ด้านมหาวิทยาลัย ด้านการจัดการเรียน การสอน และด้านอาจารย์/บุคลากร เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษา โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยสรุปผล และอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา สรุปผล การศึกษาที่ต้องการศึกษา ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยาโดย นำเสนอผลข้อมูลโดยรวมและรายด้าน จำนวน 4 ด้าน ดังนี้

ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์/บุคลากร อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอนด้าน มหาวิทยาลัยและด้านนิสิต ตามลำดับ

ด้านนิสิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ต้องการ การศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น การปรับตัวเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ผลการเรียนไม่ถึง เกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ความพร้อมทางครอบครัวในการส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาใน สาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความสนใจ ความพร้อมด้านการเงิน หลักสูตรสาขาวิชาที่เรียนไม่ตรงกับ ความถนัด ความพร้อมด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต และความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วม สถาบันการศึกษา ตามลำดับ

ด้านมหาวิทยาลัย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ใกล้บ้าน มหาวิทยาลัยมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากรัฐบาลและกองทุนกู้ยืมฉุกเฉิน ด้านสาธารณูปโภคมหาวิทยาลัยไม่มีคุณภาพ ความเชื่อมั่นในคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย ความปลอดภัยในการใช้บริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย การบริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนและการใช้ชีวิต และสิ่งอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย ตามลำดับ

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ อาทิ เช่น มีการชำรุดบ่อย แต่ไม่มีการบำรุงรักษา การนำเอกสารในปีที่ผ่านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ และหลักสูตรสาขาวิชาที่เรียนสอนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตามลำดับ

ด้านอาจารย์/บุคลากร มีสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้บริการของบุคลากร รองลงมา คือ ความเอาใจใส่ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา และการให้คำปรึกษาของคณาจารย์ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความเอาใจใส่ด้านการเรียนของอาจารย์ผู้สอนต่อนิสิต ชื่อเสียงของอาจารย์ที่สอน ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอน เทคโนโลยีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นิสิต และคุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนิสิต จำแนกรายด้านได้ ดังนี้

ด้านนิสิต

นิสิตที่เข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยปีที่ 1 และ 2 ยังไม่สามารถปรับตัวได้ การเข้าเรียน โดยไม่มีการสอบคัดเลือก นิสิตเข้าเรียนในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความถนัด ทำให้ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชานั้น ๆ ส่งผลให้ผลการเรียนไม่น่าพึงพอใจหรือต่ำกว่าเกณฑ์ นิสิตจึงเกิดความท้อหรือเบื่อหน่ายการเรียน ขาดความรับผิดชอบในตนเองและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน นิสิตบางคนมีความรู้ไม่เท่ากัน ถูกผู้ปกครองบังคับให้เรียนหรือบางคนมีปัญหาส่วนตัว เช่น มีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาทางการเงินมีภาระต้องทำงานหารายได้ช่วยเหลือผู้ปกครองหรือครอบครัว ชอบการเที่ยวเตร่ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีปัญหาชู้สาว มั่วสุมอบายมุขหรือยาเสพติด เป็นต้น นิสิตบางคนขณะที่ศึกษาอยู่ไปสอบเข้าเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ เมื่อสอบได้จึงลาออกการศึกษา เพื่อไปฝึกเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ

ด้านมหาวิทยาลัย

สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยพะเยาอยู่ไกลบ้าน และการเดินทางไม่ค่อยสะดวก หอพักไม่ค่อยมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกแก่นิสิตที่พักอาศัย เช่น น้ำไม่ไหล น้ำส้วม ไฟดับบ่อย โรงอาหารไม่สะอาด เป็นต้น การให้บริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ และยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร การดูแลเอาใจใส่และระบบการช่วยเหลือนิสิต ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังและทั่วถึง ควรมีการประชาสัมพันธ์การให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตมากกว่านี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน

นิสิตบางคนได้เข้าเรียนในสาขาวิชาที่มีความยากเกินศักยภาพและความสามารถของตนเอง รวมทั้งการได้เรียนในสาขาวิชาที่ไม่ถนัดหรือไม่มีพื้นฐานความรู้เดิม ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เรียนไม่ทันเพื่อน ผลการเรียนไม่ดี ในที่สุดก็ขาดเรียนหรือไม่อยากไปเรียนอีก เนื้อหาวิชาในบางหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และสถานที่ ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

ด้านอาจารย์/บุคลากร

บุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ไม่ค่อยให้คำปรึกษา แนะนำแก่นิสิตที่มาติดต่อและนิสิตที่มีปัญหาด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ อาจารย์บางคนละเลยภาระหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสอนทำให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่นิสิต ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ จนทำให้ไม่อยากมาเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ดูแลเอาใจใส่นิสิต ขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนิสิต และบางครั้งก็ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ เช่น การใช้วาจาไม่สุภาพหรือไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองได้ ใช้วิธีการลงโทษหรือตำหนิผู้เรียนที่ไม่เหมาะสม และปราศจากเหตุผลอันสมควร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยพะเยา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านนิสิต

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านนิสิต พบว่า การขาดเรียนบ่อยจนหมดสิทธิ์สอบ และไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้ มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ การปรับตัวเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้ ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน นิสิตไม่ได้เรียนในสาขาที่ต้องการ หรือไม่ตรงกับศักยภาพและความพร้อมของนิสิต

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านนิสิต พบว่า นิสิตควรปรึกษาหารือกับ อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้ปกครองเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน นิสิตต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ขาดเรียน หลีกเลี่ยงการเที่ยวเตร่ มั่วสุมอบายมุข หรือการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือชักชวนไปในทางที่ไม่เหมาะสม ต้องมีจิตสำนึกที่ดีและมีความตระหนักในการเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย หมั่นพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ของตนเอง รวมทั้งมีความรับผิดชอบในภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านมหาวิทยาลัย

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านมหาวิทยาลัย พบว่า ห้องน้ำ และสถานที่รับประทานอาหารบางอาคารไม่สะอาด ห้องเรียนไม่เพียงพอ ขนาดของห้องเรียนบางห้องไม่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต ที่นั่งพักผ่อนหน้าห้องเรียนไม่เพียงพอ อุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านมหาวิทยาลัย พบว่า มหาวิทยาลัยควรกำหนดแนวทางในการรับนักศึกษาตามนโยบายให้ชัดเจน ควรส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เรียนตามความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล จัดบริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์การเรียนให้ทันสมัยและเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงมาตรการแนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือบทลงโทษให้ทราบทั่วกัน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนิสิตโดยมีการแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นิสิตที่มีปัญหาในการเรียนและการปรับตัวเข้ากับมหาวิทยาลัย และการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนิสิต เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ เพื่อร่วมกันหาวิธีการป้องกัน แก้ไข รวมทั้ง สอดส่องดูแลสภาพแวดล้อมรอบมหาวิทยาลัยที่อาจจะเป็นแหล่งมั่วสุม เช่น บ่อนการพนัน สถานบันเทิง ร้านอาหารชายของมีนเมา ร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ควรจัดการประชุมร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน อาจารย์ และผู้ปกครอง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ด้านการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า เนื้อหาที่เรียนยากเกินไป อาจารย์ผู้สอนไม่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้จัดการเรียนการสอน หลักสูตรบางหลักสูตร ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน นิสิตไม่รู้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการลงทะเบียนเรียน แผนการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียน

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มหาวิทยาลัยพะเยา มีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ละคณะให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

ตลาดแรงงาน และยืดหยุ่นตามความต้องการของนิสิต ควรร่วมกับสถานประกอบการในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน หรือ สนับสนุนอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนให้เป็นปัจจุบัน และมีการแจ้งประชาสัมพันธ์ให้นิสิตทราบข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการศึกษา

ด้านอาจารย์/บุคลากร

ปัญหาการลาออกการศึกษาด้านอาจารย์/บุคลากร พบว่า อาจารย์สอนเร็ว และรวบรัดเกินไปจนเรียนไม่เข้าใจในรายวิชาที่เรียน ปรับปรุงการให้บริการของบุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ในการให้คำปรึกษานิสิต และอาจารย์ขาดความเอาใจใส่ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อนิสิต

ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอาจารย์/บุคลากร พบว่า อาจารย์จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิมของนิสิต และศักยภาพการเรียนรู้ของนิสิต ควรส่งเสริมให้เรียนในสาขาวิชาที่มีความถนัดหรือมีพื้นฐานความรู้ เดิมเติมทักษะประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ตำหนิหรือลงโทษผู้เรียนโดยปราศจากเหตุผลที่สมควรควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนิสิตสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหให้กับนิสิตได้ บุคลากรแต่ละคณะควรเอาใจใส่ด้านการบริการให้คำปรึกษา เรื่อง ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแผนการเรียน การวัดประเมินผลให้นิสิตอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ควรเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกัลยาณมิตรกับนิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาควรรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือในการสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมของนิสิต จัดทำโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน นิสิตมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จำแนกดังนี้

ด้านนิสิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า นิสิตมีการขาดเรียนบ่อยจนหมดสิทธิ์สอบ และไม่มีเพื่อนที่สามารถปรึกษาได้ มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ การปรับตัวเข้ากับเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้ ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน นิสิตไม่ได้เรียนในสาขาที่ต้องการ หรือไม่ตรงกับศักยภาพและความพร้อมของนิสิต เหตุที่เป็น

เช่นนี้ เพราะนิสิตที่ขาดเรียนบ่อย เนื่องจากมีสภาพเศรษฐกิจและสภาพครอบครัวของนิสิตส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและยากจน ต้องเดินทางมาเรียนไกลบ้าน จึงทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง และด้วยสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยที่อยู่ห่างไกล ทำให้นิสิตยากต่อการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในมหาวิทยาลัย และการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยพะเยา เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบคณะ สาขาวิชา คณะ ทำให้นิสิตยากต่อการปรับตัวเข้าร่วมกับเพื่อนต่าง สาขาวิชา/คณะซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน (2543) ที่กล่าวว่า สถานศึกษามีอิทธิพลที่จะทำให้นิสิตเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ ค่านิยมและความรู้สึกต่อสถานศึกษาในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเข้าเรียนในสถาบันนั้น ๆ มีผลต่อชีวิตนิสิตอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ และค่านิยมของนิสิตแตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมของนิสิตด้วย และการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยมเกิดขึ้นทุกชั้นปีจนจบการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อเนกกุลกริแสง (2522) กล่าวว่า ลักษณะและพัฒนาการของนิสิต อาจารย์ผู้สอนจะต้องเข้าใจเป็นอย่างดีทั้งในด้านพื้นฐานความรู้ ความสามารถทั่วไป ข้อบกพร่องส่วนตัว ความสามารถเฉพาะตน เพราะสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียน และวิธีการเรียนรู้ของนิสิตเป็นอย่างมาก ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับนิสิตจะช่วยให้ครูสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อนการสอนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในด้านการเลือกความมุ่งหมายและกระบวนการสอน นิสิตจะมีความแตกต่างกันหลายด้านทั้งเพศ วัย สติปัญญา พื้นความรู้ พื้นฐานทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจสังคม สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของนิสิตอย่างมาก ผู้สอนจะต้องสามารถพิจารณาได้ว่า นิสิตมีความแตกต่างด้านใดบ้าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง โอบฟ้าร์ และคณะ (2546) อ้างอิงใน ภูษณิศ สิริวรพร, (2557) อธิบายไว้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและครอบครัวมีผลต่อการออกกลางคันของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและครอบครัว ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันย่อมจะส่งผลต่อพื้นฐานทางด้านจิตใจ ดังนั้น ถ้าสภาพเศรษฐกิจและ ครอบครัวมีความมั่นคงจะเป็นแรงสนับสนุนในการศึกษาต่อและแก้ปัญหาการออกกลางคันของผู้เรียนได้

ด้านมหาวิทยาลัย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า ด้านมหาวิทยาลัย พบว่า ห้องน้ำ และสถานที่รับประทานอาหาร บางอาคารไม่สะอาด ห้องเรียนไม่เพียงพอ ขนาดของห้องเรียนบางห้องไม่เหมาะสมกับจำนวนนิสิต ที่นั่งพักผ่อนหน้าห้องเรียนไม่เพียงพอ อุปกรณ์ และสื่อเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการ

สอนไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2543) กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา ฝึกอบรมและส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับ นิสิต การบริหารการจัดการ จึงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน เช่น อาคารสถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการฝึกซ้อม การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ความปลอดภัยและ สภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งการจัดอาจารย์ผู้สอน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และอารี ผสานสินธุวงศ์ (2549) ด้านสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นองค์ประกอบด้านการเรียนการสอน ที่ประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ อาคารสถานที่หลักสูตร ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน การบริหารและการบริการที่สนับสนุนการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ต้องมีที่พักผ่อนอย่างเพียงพอ มีโรงอาหารที่ สะอาด ห้องสมุด ทุนการศึกษา มีกิจกรรมที่หลากหลายตรงกับความต้องการของนักศึกษา รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ จากอาจารย์ ที่ปรึกษา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนสนับสนุนให้การเรียน การสอน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณา ศักดิ์ศรี (2555) สภาพแวดล้อม ภายในมีส่วนช่วยสนับสนุนด้านการเรียนการสอน เช่น ต้องมีสถานที่พักผ่อน มีโรงอาหารที่สะอาด มีห้องสมุด ทุนการศึกษา อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ อย่างเพียงพอจัดกิจกรรมที่หลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน พร้อมทั้งต้องมีการ ดูแลเอาใจใส่จากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องจัดให้กับนักศึกษาอย่างเพียงพอ และเหมาะสม เพื่อที่จะได้เป็นส่วนสนับสนุน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มิฉะนั้นแล้วอาจเป็นสาเหตุการออกกลางคันของ นักศึกษาได้

ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร มหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า เนื้อหาที่เรียนยากเกินไป อาจารย์ผู้สอนไม่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้จัดการเรียนการสอน หลักสูตรบาง หลักสูตร ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน นิสิตไม่รู้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการ ลงทะเบียนเรียน แผนการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลการเรียน ซึ่งสอดคล้อง กับ สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538) การเตรียมการสอนที่ดีจะก่อให้เกิดความมั่นใจในการสอน ถ้าหากอาจารย์ผู้สอนได้มีการเตรียมการสอนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา วิธีการ สอน ตลอดจนบุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน ฉะนั้น จึงเป็นการสร้างความมั่นใจในการ สอนให้เกิดขึ้น การเตรียมการสอนที่ดีทำให้การสอนราบรื่น ถูกต้องและไม่สับสนแม้ว่าการสอน จะเป็นเรื่องที่ยุ้งยากสับสนและมีตัวแปรต่าง ๆ มากก็ตาม แต่ถ้าหากมีการเตรียมการสอนให้

เป็นระบบก็จะลดความสับสนลงได้นำไปสู่จุดหมายปลายทางได้ตรงตามเวลาที่กำหนดไว้ และจะช่วยให้มีการวางแผนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษามีความสนใจชื่นชมยินดี มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในตัวครูมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัย ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง เครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษา ที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาและเป็นเครื่องมือชี้ ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมี หลักสูตรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับงานวิจัย อัมรา เล็กเริงสินธุ์ (2547) หลักสูตรมีความสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตร ได้รวมจุดมุ่งหมายของการศึกษา ในแต่ละระดับ เนื้อหาสาระและประสบการณ์ทั้งหลายของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกัน หลักสูตรจึงเป็นรากฐานของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะมีผลให้นักศึกษาได้รับความสำเร็จ ในการศึกษาเล่าเรียนเป็นอย่างดี

ด้านอาจารย์/บุคลากร มีสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า อาจารย์สอนเร็ว และรวบรัดเกินไปจนเรียนไม่เข้าใจในรายวิชาที่เรียน ปรับปรุงการให้บริการของบุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ในการให้คำปรึกษานิสิต และอาจารย์ขาดความเอาใจใส่ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับ อารี ผสานสินธุรงค์ (2549) กล่าวว่า อาจารย์ผู้สอน เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนประสบผลสัมฤทธิ์สูงสุด แต่อาจจะมีปัญหาบางประการที่จะทำให้การเรียนการสอน ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันอาจเนื่องมาจากการเตรียมการสอนของอาจารย์ผู้สอนไม่ดีพอ เช่น สอนไม่ตรงเวลา วิธีการสอนไม่น่าสนใจ สอนเร็วเกินไป เนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกัน เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัย มนต์ชัย เทียนทอง (2529) ได้ทำการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ปัญหาและการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาส่วส่วนมากมีความเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยเหลือแนะนำในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน ด้านส่วนตัว และด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย สมควรที่อาจารย์ที่ปรึกษาควรจะต้องปฏิบัติให้มากขึ้น ได้แก่ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการวางแผนการศึกษา การให้คำแนะนำแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหาทางการศึกษาและเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นพบว่า ปัญหาที่สำคัญ คือ ไม่มีการกำหนดวันเวลาพบ

กันระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษาที่แน่นอนอาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถรู้จักกับนักศึกษาในความรับผิดชอบได้ทั่วถึง และปัญหาเรื่องอาจารย์ ที่ปรึกษามิงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก ส่วนการดำเนินงานในการจัดการให้คำปรึกษานั้น อาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนใหญ่ได้มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ภาควิชาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกอาจารย์ ที่ปรึกษาในแต่ละภาคเอง ควรเตรียมอาจารย์ที่ปรึกษาโดยจัดทำหนังสือคู่มือเพื่อใช้เป็นแนวทางเพื่อการปฏิบัติ ควรมีการจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยกัน และอาจารย์ที่ปรึกษาแต่ละคน ควรรับผิดชอบนักศึกษา 15-19 คน จนจบการศึกษาในแต่ละระดับ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจารย์ผู้สอนต้องขจัดให้หมดไป เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพราะอาจจะส่งผลให้เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาได้ และสอดคล้องกับงานวิจัย ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูมีการติดต่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับนักเรียน ต้องคงไว้ ซึ่งความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนกับนักเรียน ซึ่งมีความใกล้ชิดทางอารมณ์มาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนิสิต จำแนกรายด้านได้ ดังนี้ **ด้านนิสิต**

นิสิตที่เข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยปีที่ 1 และ 2 ยังไม่สามารถปรับตัวได้ การเข้าเรียนโดยไม่มีการสอบคัดเลือก นิสิตเข้าเรียนในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความถนัด ทำให้ไม่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชานั้น ๆ ส่งผลให้ผลการเรียนไม่น่าพึงพอใจหรือต่ำกว่าเกณฑ์ นิสิตจึงเกิดความท้อหรือเบื่อหน่ายการเรียน ขาดความรับผิดชอบในตนเองและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียน นิสิตบางคนมีความรู้ไม่เท่ากัน ถูกผู้ปกครองบังคับให้เรียนหรือบางคนมีปัญหาส่วนตัว เช่น มีปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาทางการเงินมีภาระต้องทำงานหารายได้ช่วยเหลือผู้ปกครองหรือครอบครัว ชอบการเที่ยวเตร่ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มีปัญหาชู้สาว มั่วสุมอบายมุขหรือยาเสพติด เป็นต้น นิสิตบางคนขณะที่ศึกษาอยู่ไปสอบเข้าเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ เมื่อสอบได้จึงลาออกการศึกษา เพื่อไปฝึกเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า นิสิตควรปรึกษาหารือกับอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้ปกครองเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน ค่าใช้จ่ายในการเรียน หรือการดำเนินชีวิตประจำวัน นิสิตต้องมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการศึกษาเล่าเรียน ไม่ขาดเรียน หลีกเลี่ยงการเที่ยวเตร่ มั่วสุมอบายมุข หรือการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือชักชวนไปในทางที่ไม่เหมาะสม ต้องมีจิตสำนึกที่ดีและมีความตระหนักในการเรียน ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัย หมั่นพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสพการณ์ของตนเอง รวมทั้งมีความรับผิดชอบในการกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ด้านมหาวิทยาลัย

สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยพะเยาอยู่ไกลบ้าน และการเดินทางไม่ค่อยสะดวก หอพักไม่ค่อยมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกแก่นิสิตที่พักอาศัย เช่น น้ำไม่ไหล น้ำส้วม ไฟดับบ่อย โรงอาหารไม่สะอาด เป็นต้น การให้บริการอำนวยความสะดวก วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอ และยังไม่ได้คุณภาพเท่าที่ควร การดูแลเอาใจใส่และระบบการช่วยเหลือนิสิต ยังไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังและทั่วถึง ควรมีการประชาสัมพันธ์การให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตมากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า มหาวิทยาลัยควรกำหนดแนวทางในการรับนักศึกษา ตามนโยบายให้ชัดเจน ควรส่งเสริมผู้เรียนให้ได้เรียนตามความถนัด และศักยภาพของแต่ละบุคคล จัดบริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์การเรียนให้ทันสมัยและเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์และชี้แจงมาตรการ แนวทางการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบข้อบังคับหรือ บทลงโทษให้ทราบทั่วกัน จัดระบบดูแลช่วยเหลือนิสิตโดยมีการแนะแนวให้คำปรึกษาแก่นิสิตที่มีปัญหาในการเรียนและการปรับตัวเข้ากับมหาวิทยาลัย และการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนิสิต เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบ เพื่อร่วมกันหาวิธีการ ป้องกัน แก้ไข รวมทั้ง สอดส่องดูแล สภาพแวดล้อมรอบมหาวิทยาลัยที่อาจจะเป็นแหล่งมั่วสุม เช่น บ่อนการพนัน สถานบันเทิง ร้านอาหารขายของมีนเมา ร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ควรจัดการประชุมร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน อาจารย์ และผู้ปกครอง อย่างน้อย ภาครีเรียนละ 1 ครั้ง

ด้านการจัดการเรียนการสอน

นิสิตบางคนได้เข้าเรียนในสาขาวิชาที่มีความยากเกินศักยภาพและความสามารถของตนเอง รวมทั้งการได้เรียนในสาขาวิชาที่ไม่ถนัดหรือไม่มีพื้นฐานความรู้เดิม ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย เรียนไม่ทันเพื่อน ผลการเรียนไม่ดี ในที่สุดก็ขาดเรียนหรือไม่อยากไปเรียนอีก เนื้อหาวิชา ในบางหลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สื่อการเรียนการสอน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ และสถานที่ ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน ทำให้ไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า มหาวิทยาลัยพะเยามีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ละคณะให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลาดแรงงาน และยืดหยุ่นตามความต้องการของนิสิต ควรร่วมกับสถานประกอบการในการจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน หรือ สนับสนุนอุปกรณ์การจัดเรียนการสอนให้ทันสมัยและเพียงพอ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนให้เป็นปัจจุบัน และมีการแจ้งประชาสัมพันธ์ให้นิสิตทราบข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญในการศึกษา

ด้านอาจารย์/บุคลากร

บุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ไม่ค่อยให้คำปรึกษา แนะนำแก่นิสิตที่มาติดต่อและนิสิตที่มีปัญหาด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ อาจารย์บางคนละเลยภาระหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการสอนทำให้เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีแก่นิสิต ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาจารย์ จนทำให้ไม่อยากมาเรียน อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ดูแลเอาใจใส่นิสิต ขาดการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนิสิต และบางครั้งก็ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ เช่น การใช้วาจาไม่สุภาพหรือไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่ดีของตนเองได้ ใช้วิธีการลงโทษหรือตำหนิผู้เรียนที่ไม่เหมาะสม และปราศจากเหตุผลอันสมควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยาที่พบว่า อาจารย์จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้เดิมของนิสิต และศักยภาพการเรียนรู้ของนิสิต ควรส่งเสริมให้เรียนในสาขาวิชาที่มีความถนัดหรือมีพื้นฐานความรู้ เดิมเต็มทักษะประสบการณ์ให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ตำหนิหรือลงโทษผู้เรียนโดยปราศจากเหตุผลที่สมควรควรมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนิสิตสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยแก้ไขปัญหาให้กับนิสิตได้ บุคลากรแต่ละคณะควรเอาใจใส่ด้านการบริการให้คำปรึกษา เรื่อง ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแผนการเรียน การวัดประเมินผลให้นิสิตอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง ควรเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่เป็นกัลยาณมิตรกับนิสิต อาจารย์ที่ปรึกษาควรหาโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ปกครอง เพื่อขอความร่วมมือในการสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมของนิสิต จัดทำโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา ควรนำสภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออก การศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้าน มาปรับปรุงและหาแนวทางแก้ไข ดังนี้

1. ด้านนิสิต สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความต้องการศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการประชาสัมพันธ์แนะแนวให้กับเด็กในชั้นมัธยมปลาย ก่อนการเข้าเรียนถึงเนื้อหาวิชา เพื่อให้นิสิตได้เรียนกับสาขาวิชาตามความถนัดของนิสิต

2. ด้านมหาวิทยาลัย สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มหาวิทยาลัยควรจัดหารถรับส่งภายในมหาวิทยาลัยที่เน้นความปลอดภัยของรถรับส่งโดยตรวจเช็คสภาพของรถรับส่ง ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มหาวิทยาลัย ควรมีการเตรียมการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและทันสมัย และควรมีสื่อการสอนที่กระตุ้นและจูงใจให้นิสิตสนใจในกระบวนการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

4. ด้านคณาจารย์/บุคลากร สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ อาจารย์/บุคลากร ควรมีการเตรียมความพร้อมถึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้กับนิสิต ให้เข้าใจในบทเรียน และพัฒนาการให้บริการของบุคลากรของคณะ/วิทยาลัย ให้มีความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาแก่นิสิต

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ กับนิสิตที่ลาออกการศึกษาโดยเน้นข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาการออกการศึกษาของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา หรือควรมีกรณีศึกษา นิสิตที่ย้ายไปเรียนในสถานศึกษาอื่น หรือย้ายไปสาขาที่ถนัด ว่ามีผลการเรียนที่ดีขึ้นหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา วัฒมาญ. (2548). การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.
- กฤษณา ศักดิ์ศรี. (2530). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: นิยมวิทยา.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: อลีน เพรส.
- ชัยมงคล จำรูญ. (2548). สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนสาขาช่างยนต์
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยการอาชีพนครนายก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
สถาบันราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ชาญ สุขเสาวบัณฑิต. (2546). การศึกษาปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนระบบทวิภาคี
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2538 ประเภทวิชาช่าง
อุตสาหกรรม สังกัดอาชีวศึกษาวิทยาลัยเทคนิคราชบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,
สถาบันราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ดิเรก สุวรรณฤทธิ์. (2535). การออกกลางคันของนักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค
เพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ,
กรุงเทพฯ.
- แทนคุณ จิตต์อิสระ. (3 สิงหาคม 2550) “ครอบครัวพอเพียง ครอบครัวความสุข”
มติชน. อังคาร 3 สิงหาคม 2550. สังคมศาสตร์การศึกษา. โครงการตำราคณะ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ธิดาวรรณ พุ่มมวงค์. (2559). การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการวิเคราะห์สาเหตุ
ของผู้เรียนลาออกกลางคัน วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ. (2542). การบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม.
กรุงเทพฯ: ศูนย์ผลิตตำราเรียนสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- นฤภัค ฤทธาทิพย์. (2553). เข้าใจวัยช้ำปัญหาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มติชน.
- บรรจง โอบฟ้า และคณะ. (2546). รายงานการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษาและ
การออกกลางคันตามความคิดเห็นของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัย
ทักษิณ. สงขลา: กลุ่มงานบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริสาส์น.

- บุญโชติ ชำนาญ และอุไรรัก ดรุณวรรณ. (2554). **การศึกษาปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช.**
วิทยาลัยเทคนิคนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- เบญจมา สุธระพินธุ์. (2536). **สาเหตุของการสูญเปล่าทางการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ : กรณีศึกษาของวิทยาเขตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.**
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ. (2530). **บทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.** รายงานการวิจัยทบวงมหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ อังกินันท์ และรัชณี สุขเกษม. (2556). **การศึกษาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี.**
วิทยาลัยเทคนิคอุดรธานี, อุดรธานี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2542). **การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2519). **หลักการบริหารโรงเรียน.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ไพฑูรย์ สิ้นลารัตน์. (2543). **หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ภูมริน บุญทวี. (2548). **ปัจจัยทางครอบครัวที่มีผลต่อการออกกลางคันของนักศึกษาและศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของนักศึกษาที่เป็นสาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษาสถานศึกษาอาชีวะเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.**
- ภูษนิศา สิริวรพร. (2557). **สาเหตุของการออกกลางคันและแนวทางการแก้ไขปัญหการออกกลางคันของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีของสถาบันการพลศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. สถาบันการพลศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, เชียงใหม่.**
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2529). **การศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ปัญหาและการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษาใน**

- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ.**
- เมธี ปิรันธนานนท์. (2543). **การบริหารอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.**
- วัชรินทร์ แสงมา และคณะ. (2552). **การวิเคราะห์ความอยู่รอด : การศึกษาการออกกลางคันของนักเรียนปวส. สายช่างอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครวิทยาเขตพระนครเหนือ.**
- วัชรีย์ ตระกูลงาม และคณะ. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.**
- สมใจ พิศณุวงษ์. (2532). **ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.**
- สมใจ พิศณุวงษ์. (2532). **ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.**
- สมใจ พิศณุวงษ์. (2532). **ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.**
- สรารุณี สืบแย้ม. (2548). **การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.**
- สุขุม พลเมือง. (2552). **รายงานผลการวิจัยเรื่อง การสูญเสียทางเศรษฐกิจ : ผลกระทบจากการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.**
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2521). **จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.**
- สุภาพร อัครวิโรจน์. (2549). **รายงานการวิจัยสาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด คณะเทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.**
- สุรชาติ กองธรรม. (2549). **ความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครองต่อสภาพการออกกลางคันของนักเรียนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานในเขตตำบลสอง**

ห้อง ตำบลสะแกโพรงและตำบลเมืองฝาง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. (2538). **วิธีการสอน**. กรุงเทพฯ: สยามสปอร์ตซินดิเคท.

อเนกกุล กรี่แสง. (2522). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: พิษณุเศศ.

อัมรา เล็กเริงสินธุ์. (2547). **หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: คณะวิชา
ครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

อารี พสานลินธุวงศ์. (2550). **รายงานการวิจัย เรื่อง สาเหตุการออกกลางคันของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2549**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.

เอกบุตร อยู่สุข. (2549). **สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ**. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าพระนครเหนือ, กรุงเทพฯ.

Bennett, Ronald Improving. (1992). **Higher Education**. Buckingham: The Society of
Research into Higer Education and Open University Press.

Catterall, James S. (1986). **School dropouts**. New York: Policy Quarterly.

Dulniak, Denis Joseph. (February, 1982). **Predicting Freshmen Dropouts at Montana
State University Using Selected Institutional Data**. Available:
<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=748887001&sid=11&Fmt=2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>.

Garrison, Kingston and McDonald. (1964). **Arithmetic Learning Education**. New York:
Harper and Row.

Jenkins, J. (1970). **“Using picture in None formal Education,” Educational Broad
caption International**.

Johnson, Albert Eugene JR. (1981). **Freslunan Attition at Baker University:AcademiDropouts
in 1975 – 1978**. Available <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=752424031&sid=7&Fmt=2&clientId=71090&RQT=309&VName=PQD>.

Tylor, Ralph W. (1974). **Basic Principles of Curriculum Instruction**. Chicago: University
of Chicago.

Paydarfar, Mohammad. (1977). **An Analysis of Several Selected Variables and their**

Relationshipsto Two–year College Student Dropout. Available

<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=761430161&sid=12&Fmt=1&clientI=71090&RQT=309&VName=PQD>.

Roush, John Alen. (1979). **A Comprative Study of Academmmically Disadvantaged**

Persisters and Dropout of Maimi University. Available

<http://proquest.umi.com/pqdweb?did=760052341&sid=14&Fmt=1&clientI=71090&RQt=309&VName=PQD>.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา IOC ของแบบสอบถาม

ตารางแสดงการตรวจสอบการให้คะแนนแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน
เกี่ยวกับสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาคารลออกการศึกษาของนิสิต
มหาวิทยาลัยพะเยา

ตารางแสดงการตรวจสอบคะแนน ด้านนิสิต

รายการ	ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	แปลความ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านนิสิต	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	0	0.67	ใช้ได้
	3	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4	0	1	1	0.67	ใช้ได้
	5	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	6	1	0	1	0.67	ใช้ได้
	7	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	8	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	9	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางแสดงการตรวจสอบคะแนน ด้านมหาวิทยาลัยพะเยา

รายการ	ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	แปลความ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านมหาวิทยาลัยพะเยา	1	0	1	1	0.67	ใช้ได้
	2	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3	1	0	1	0.67	ใช้ได้
	4	1	1	0	0.67	ใช้ได้
	5	0	1	1	0.67	ใช้ได้
	6	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	8	0	1	1	0.67	ใช้ได้

ตารางแสดงการตรวจสอบคะแนน ด้านการจัดการเรียนการสอน

รายการ	ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	แปลความ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	2	1	0	1	0.67	ใช้ได้
	3	0	1	1	0.67	ใช้ได้
	4	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตารางแสดงการตรวจสอบคะแนน ด้านอาจารย์/บุคลากร

รายการ	ข้อ	ผู้เชี่ยวชาญ			สรุป	แปลความ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านอาจารย์/บุคลากร	1	0	1	1	0.67	ใช้ได้
	2	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	6	1	1	1	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	0	0.67	ใช้ได้
	8	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1 รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิลาต	ผู้ทรงคุณวุฒิ วิทยาลัยการศึกษ มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2 ดร.ชลธิดา เทพหินลับ	ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ	รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

สภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษานิลิต มหาวิทยาลัยพะเยา

คำชี้แจง

1. การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษานิลิต มหาวิทยาลัยพะเยา

2. แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษานิลิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยขอความร่วมมือมายังท่านกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ซึ่งข้อมูลนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ มิได้นำไปเผยแพร่ เป็นรายบุคคลแต่เสนอเป็นภาพรวม นอกจากการใช้เพื่อการศึกษาถึงความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับการศึกษาสภาพปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษานิลิต มหาวิทยาลัยพะเยาเท่านั้น ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาสละเวลา และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. ระดับชั้น () ชั้นปีที่ 1 () ชั้นปีที่ 2
() ชั้นปีที่ 3 () ชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป
3. คณะ/วิทยาลัย ที่สังกัด
 - คณะเกษตรศาสตร์และทรัพยากรธรรมชาติ
 - คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
 - คณะทันตแพทยศาสตร์
 - คณะนิติศาสตร์
 - คณะพยาบาลศาสตร์
 - คณะแพทยศาสตร์
 - คณะเภสัชศาสตร์

- คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์
- คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์
- คณะวิทยาศาสตร์
- คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์
- คณะวิศวกรรมศาสตร์
- คณะศิลปศาสตร์
- คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์
- คณะสหเวชศาสตร์
- วิทยาลัยการจัดการ
- วิทยาลัยการศึกษา
- วิทยาลัยพลังงานและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็นว่าเกี่ยวกับสภาพปัญหาการลาออกการศึกษา ตามความคิดเห็นของท่านระดับความความคิดเห็นและความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาในระดับ มาก
- 3 หมายถึง สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัญหาการลาออกการศึกษาในระดับ น้อยที่สุด

รายการคำถาม	สภาพปัญหา				
	5	4	3	2	1
1. ด้านนิสิต					
1.1 การศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่ตรงกับความสนใจ					
1.2 หลักสูตร สาขาวิชาที่เรียน ไม่ตรงกับความถนัด					
1.3 ผลการเรียนไม่ถึงเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
1.4 ต้องการศึกษาในสถาบันการศึกษาอื่น					
1.5 การปรับตัวเข้าศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย					
1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา					
1.7 ความพร้อมด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต					
1.8 ความพร้อมทางครอบครัวในการส่งเสริมสนับสนุน					
1.9 ความพร้อมด้านการเงิน					

รายการคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2. ด้านมหาวิทยาลัยพะเยา					
2.1 สถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยอยู่ไกลบ้าน					
2.2 ความเชื่อมั่นในคุณภาพทางการศึกษาของมหาวิทยาลัย					
2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในมหาวิทยาลัย					
2.4 ด้านสาธารณูปโภคมหาวิทยาลัย ไม่มีคุณภาพ					
2.5 บริการรถรับส่งภายในมหาวิทยาลัย					
2.6 ความปลอดภัยในการใช้บริการรถรับส่ง ภายในมหาวิทยาลัย					
2.7 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่เอื้อต่อการเรียนและการใช้ชีวิต					
2.8 มหาวิทยาลัยมีกองทุนกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากรัฐบาล และกองทุนกู้ยืมฉุกเฉิน					
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน					
3.1 หลักสูตร สาขาวิชาที่เรียน สอนไม่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน					
3.2 สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ไม่มีคุณภาพ อาทิเช่น มีการชำรุดบ่อยแต่ไม่มีการบำรุงรักษา					
3.3 การนำเอกสารในปีที่ผ่านมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน					
3.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้					
4. ด้านอาจารย์/บุคลากร					
4.1 ชื่อเสียงของอาจารย์ที่สอน					
4.2 คุณวุฒิของอาจารย์ผู้สอน					
4.3 เทคโนโลยีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นิสิต					
4.4 ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอน					
4.5 ความเอาใจใส่ด้านการเรียนของอาจารย์ผู้สอนต่อนิสิต					
4.6 การให้คำปรึกษาของคณาจารย์					
4.7 ความเอาใจใส่ดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา					
4.8 การให้บริการของบุคลากร					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

แนวทางการแก้ไขปัญหการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. คณะ/วิทยาลัย ที่สังกัด

.....

3. ตำแหน่ง

() ผู้บริหาร () อาจารย์ที่ปรึกษา () อาจารย์ผู้สอน

4. ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งถึงปัจจุบัน.....ปี

ตอนที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัยพะเยา

โปรดกรอกข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละด้าน

1. ปัญหาด้านนิสิต

.....
.....
.....
.....
.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

2. ปัญหาด้านมหาวิทยาลัยพะเยา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ปัญหาด้านคณาจารย์ / บุคลากร

.....
.....
.....
.....
.....

แนวทางการแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง ข้อบังคับมหาวิทยาลัยพะเยาว่าด้วย การศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ.

2553

การรับเข้าศึกษา

1. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

1.1 สำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรอง

1.2 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า หรือระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงทั้งในประเทศหรือต่างประเทศซึ่งสภามหาวิทยาลัยรับรอง

1.4 เป็นผู้ที่มิสุขภาพร่างกายไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา

1.4 ไม่เคยต้องโทษตามคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

1.5 ไม่เคยถูกคัดชื่อออก หรือถูกไล่ออกจากสถาบันการศึกษาใด ๆ เพราะความผิดทางความประพฤติ

2. การสอบคัดเลือก หรือการคัดเลือกเข้าเป็นนิสิต

2.1 มหาวิทยาลัยจะทำการสอบคัดเลือก หรือคัดเลือกผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าเป็นนิสิตเป็นคราว ๆ ไป ตามประกาศและรายละเอียดที่มหาวิทยาลัย หรือที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำหนด

2.2 มหาวิทยาลัยอาจทำการสอบคัดเลือก หรือคัดเลือกผู้ที่ได้รับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า หรือผู้ที่ได้รับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าเข้าเป็นนิสิต เพื่อศึกษาขอรับปริญญาตรีสาขาวิชาหนึ่งสาขาวิชาใดของมหาวิทยาลัยตามระเบียบ หรือ ตามเงื่อนไขของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานั้น ๆ

3. การรับโอนนิสิต หรือนักศึกษาจากสถาบันการศึกษาอื่น

3.1 มหาวิทยาลัยอาจรับโอนนิสิต หรือนักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ซึ่งมหาวิทยาลัยรับรอง

3.2 คุณสมบัติของผู้ขอโอนมาเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัย

3.2.1 มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 4

3.2.2 ได้ศึกษาในสถาบันการศึกษาที่มหาวิทยาลัยรับรองมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี

การศึกษา

3.3 ผู้ประสงค์ที่จะขอโอนมาเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย ต้องปฏิบัติดังนี้

3.3.1 ยื่นคำร้องต่อมหาวิทยาลัยตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยส่งถึง

มหาวิทยาลัยไม่น้อยกว่า 30 วัน ก่อนวันลงทะเบียนของภาคการศึกษาที่ประสงค์จะเข้าศึกษา หรือ

3.3.2 ให้สถานศึกษาเดิมจัดส่งหนังสือขอโอนย้าย ระเบียบผลการเรียนและรายละเอียดเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนไปแล้วมายังมหาวิทยาลัยโดยตรง

3.4 มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาให้ความเห็นชอบรับโอน โดยผ่านการพิจารณาจาก คณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า

3.5 การเทียบโอนหน่วยกิตและผลการเรียน

3.5.1 มหาวิทยาลัยจะพิจารณาเทียบโอนรายวิชาที่เรียนมาโดยความเห็นชอบของ คณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า และต้องมีจำนวนหน่วยกิตที่ขอเทียบโอน ไม่เกิน 3 ใน 4 ของหลักสูตรที่จะขอเทียบโอน ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.5.2 รายวิชาที่จะเทียบโอนเป็นหน่วยกิตสะสม จะต้องมียุทธศาสตร์อยู่ใน ระดับเดียวกันกับรายวิชาของมหาวิทยาลัย และมีผลการเรียนเทียบได้ไม่ต่ำกว่าระดับชั้น C

3.5.3 รายวิชาใดที่ได้รับอนุมัติให้เทียบโอน จะไม่ถูกนำมาคำนวณหา ค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

4. การรายงานตัวเป็นนิสิต

4.1 ผู้ที่สอบคัดเลือกได้ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือก ผู้ที่ได้รับอนุมัติให้โอนมาจาก สถานศึกษาอื่น หรือผู้ที่ได้รับอนุมัติให้เข้าศึกษาต่อ หรือผู้ที่เข้าศึกษาเพื่อปริญญาที่สอง จะต้อง รายงานตัวและเตรียมหลักฐานต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย เพื่อขึ้นทะเบียน เป็นนิสิตในวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยกำหนด

4.2 กรณีนิสิตไม่รายงานตัวตามวัน เวลา ที่มหาวิทยาลัยกำหนด ให้ถือว่า สละสิทธิ์การเข้าเป็นนิสิต เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยเป็นราย ๆ ไป

4.3 มหาวิทยาลัยจะกำหนดรหัสประจำตัวนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนแนะแนวการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนกำหนดการศึกษา ภายหลังขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตแล้ว

การจัดการศึกษา

1. ระบบการจัดการศึกษา

1.1 มหาวิทยาลัยมีระบบการจัดการศึกษา โดยให้คณะที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับ สาขาวิชาใด ๆ ให้การศึกษาในสาขานั้นแก่นิสิตทั้งมหาวิทยาลัย

1.3 สาขาวิชาหนึ่ง ๆ ที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยประกอบด้วยหลายรายวิชา

1.3 มหาวิทยาลัยใช้ระบบการจัดการศึกษาระบบทวิภาค โดยแบ่งการจัดการ ศึกษาออกเป็น 2 แบบ คือ

1.3.1 แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา เป็นการจัดการศึกษาปกติซึ่งเป็นภาคการศึกษา บัณฑิตมีระยะเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ มหาวิทยาลัยอาจเปิดภาคฤดูร้อนซึ่งเป็นภาคการศึกษาไม่บังคับ และใช้ระยะเวลาเรียนประมาณ 8 สัปดาห์ โดยจัดชั่วโมงเรียนของแต่ละรายวิชาให้มีจำนวนชั่วโมงต่อหน่วยกิตตามที่กำหนดไว้ในภาคการศึกษาปกติของระบบทวิภาค

1.3.2 แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ใช้ระยะเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ต่อภาคการศึกษา ทั้งนี้ ต้องจัดการเรียนให้มีจำนวนชั่วโมงต่อหน่วยกิต ตามที่กำหนดไว้ในภาคการศึกษาปกติของระบบทวิภาค

1.4 กรณีที่หลักสูตรสาขาวิชาใดประกอบด้วยรายวิชาที่จำเป็นต้องเปิดสอนในภาคฤดูร้อนหรือฝึกงานหรือฝึกภาคสนาม หรือกรณีศึกษาให้ถือเสมือนว่าภาคฤดูร้อนเป็นส่วนหนึ่งของภาคการศึกษาภาคบังคับด้วย

1.5 มหาวิทยาลัยใช้ระบบหน่วยกิตในการดำเนินการศึกษาจำนวนหน่วยกิตใช้แสดงถึงปริมาณการศึกษาของแต่ละรายวิชา

1.6 การคิดหน่วยกิต

1.6.1 รายวิชาภาคทฤษฎี ที่ใช้เวลาบรรยายหรืออภิปรายปัญหาไม่น้อยกว่า 15 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.6.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ ที่ใช้เวลาฝึกหรือทดลองไม่น้อยกว่า 30 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.6.3 การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม ที่ใช้เวลาฝึกไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.6.4 การทำโครงการหรือกิจกรรมการเรียนอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย ที่ใช้เวลาทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษาปกติ ให้มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ระบบทวิภาค

1.7 มหาวิทยาลัยอาจกำหนดเงื่อนไขที่ต้องผ่านก่อน (Prerequisite) สำหรับการลงทะเบียนบางรายวิชาโดยนิสิตต้องมีผลการเรียนของรายวิชาที่ต้องผ่านก่อนในระดับ D (หมวดที่ 4 ข้อที่ 14.5) ขึ้นไป

1.8 รายวิชาหนึ่ง ๆ มีรหัสรายวิชาและชื่อรายวิชากำกับไว้

1.9 รหัสรายวิชาประกอบด้วย

1.9.1 เลข 3 ลำดับแรก แสดงถึง สาขาวิชา

1.9.2 เลขในลำดับที่ 4 แสดงถึง ระดับชั้นปีของการศึกษา

1.9.3 เลขในลำดับที่ 5 แสดงถึง หมวดหมู่ในสาขาวิชา

1.9.4 เลขในลำดับที่ 6 แสดงถึง อนุกรมของรายวิชา

1.10 สภาพนิสิต แบ่งออกได้ดังนี้

1.10.1 นิสิตปกติ ได้แก่ นิสิตที่มีผลการเรียนและการสอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสม ตั้งแต่ 2.0 ขึ้นไป

1.10.2 นิสิตรอพินิจ ได้แก่ นิสิตที่มีผลการเรียนและการสอบได้ค่าระดับเฉลี่ยสะสมต่ำกว่า 2.0

1.11 การจำแนกสภาพนิสิต จะกระทำเมื่อสิ้นภาคการศึกษาของการศึกษาในระบบ ทวิภาค แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา หรือการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 3 ภาค การศึกษาต่อปีการศึกษา สำหรับผลการศึกษภาคฤดูร้อนให้นำไปรวมกับผลการศึกษาของภาค การศึกษาถัดไปที่นิสิตผู้นั้นลงทะเบียนเรียน ยกเว้นผู้ที่จบการศึกษาภาคฤดูร้อน

2. หลักสูตรสาขาวิชา

2.2 หลักสูตรระดับปริญญาตรีของแต่ละสาขาวิชา ประกอบด้วย

2.2.1 หมวดวิชาศึกษาทั่วไป เป็นกลุ่มรายวิชาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้ อย่างกว้างขวางมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจธรรมชาติ ตนเอง ผู้อื่นและสังคม เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถคิดอย่างมีเหตุผล สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารความหมายได้ดี เป็นคนที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม ตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทยและ ของประชาคมนานาชาติ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต และดำรงตนอยู่ในสังคมได้ เป็นอย่างดี โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต

2.2.2 หมวดวิชาเฉพาะสาขา เป็นกลุ่มรายวิชาแกน วิชาเฉพาะด้านวิชาพื้นฐาน วิชาชีพ และ วิชาชีพที่มุ่งหมายให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติงานได้ โดยให้มี หน่วยกิตรวม ดังนี้

2.2.2.1 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตในหมวดวิชา เฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 84 หน่วยกิต

2.2.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชา เฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 114 หน่วยกิต

2.2.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (ไม่น้อยกว่า 6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชาเฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 144 หน่วยกิต

2.2.2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิต ในหมวดวิชา เฉพาะรวมไม่น้อยกว่า 42 หน่วยกิต

2.1.3 หมวดวิชาเลือกเสรี เป็นรายวิชาที่เปิดโอกาสให้นิสิตเลือกเรียนรายวิชาใด ๆ ในหลักสูตรปริญญาตรี ยกเว้นรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อให้ผู้เรียนได้ขยายความรู้ทางวิชาการให้กว้างขวางออกไป ตลอดจนจนเป็นการส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนให้ได้มากยิ่งขึ้น โดยให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (4 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 120 หน่วยกิต ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 8 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลาและอย่างมากไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนไม่เต็มเวลา

2.3 หลักสูตรปริญญาตรี (5 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 150 หน่วยกิต ให้ใช้เวลา ศึกษาอย่างมากไม่เกิน 10 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 15 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียน ไม่เต็มเวลา

2.4 หลักสูตรปริญญาตรี (6 ปี) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 180 หน่วยกิต ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 12 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 18 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนไม่เต็มเวลา

2.5 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) ให้มีจำนวนหน่วยกิตรวมไม่น้อยกว่า 72 หน่วยกิต ให้ใช้เวลาศึกษาอย่างมากไม่เกิน 4 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนเต็มเวลา และอย่างมากไม่เกิน 6 ปีการศึกษา สำหรับหลักสูตรที่เรียนไม่เต็มเวลา

2.6 เพื่อให้การลงทะเบียนเรียนรายวิชาสอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชาให้อาจารย์ที่ปรึกษา และนิสิต ทำความเข้าใจหลักสูตร สาขาวิชาและแผนการศึกษานั้น และให้อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ควบคุมนิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตรสาขาวิชา

การลงทะเบียนเรียน

3. การลงทะเบียนเรียน

3.1 การลงทะเบียนเรียน ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย หากนิสิตมาลงทะเบียนหลังวันที่มหาวิทยาลัยกำหนด จะต้องชำระค่าปรับตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.2 การลงทะเบียนรายวิชาใด ๆ นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนหรือลงทะเบียนเพิ่ม – ถอนรายวิชาผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ด้วยตนเองตาม วัน เวลา ที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.3 การลงทะเบียนรายวิชาหลังกำหนด ให้กระทำได้ภายในระยะเวลาของการขอเพิ่มรายวิชา หากพ้นกำหนดนี้มหาวิทยาลัยอาจยกเลิกสิทธิ์การลงทะเบียนรายวิชาในภาคการศึกษานั้น

3.4 การลงทะเบียนเรียนจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

3.5 วิชาใดที่ได้รับอักษร I หรือ P นิสิตไม่ต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชานั้นซ้ำอีก

3.6 จำนวนหน่วยกิตที่ลงทะเบียน

3.6.1 ระบบทวิภาค แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาของแต่ละภาคการศึกษามากได้ไม่น้อยกว่า 9 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 22 หน่วยกิต และสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาสำหรับ ภาคฤดูร้อนได้ไม่เกิน 9 หน่วยกิต

3.6.2 ระบบทวิภาค แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนรายวิชาของแต่ละภาคการศึกษามากได้ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต แต่ไม่เกิน 15 หน่วยกิต กรณีนิสิตต้องการลงทะเบียนเรียนน้อยกว่า 9 หน่วยกิตหรือเกินกว่า 22 หน่วยกิต สำหรับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 2 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ตามข้อ 3.6.1 หรือต้องการลงทะเบียนเรียนน้อยกว่า 6 หน่วยกิตหรือมากกว่า 15 หน่วยกิต สำหรับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาค แบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปีการศึกษา ตามข้อ 3.6.2 ให้ยื่นคำร้องเสนอมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

3.7 การลงทะเบียนที่ผิดเงื่อนไข ให้ถือว่าการลงทะเบียนนั้นเป็นโมฆะและรายวิชาที่ลงทะเบียนผิดเงื่อนไขนั้นให้ได้รับอักษร W

3.8 นิสิตอาจขอลงทะเบียนเข้าร่วมศึกษารายวิชาใด ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ได้โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา คณะต้นสังกัดนิสิต อาจารย์ผู้สอน และคณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่าที่รายวิชานั้นสังกัดอยู่ยินยอม และได้ยื่นหลักฐานนั้นต่อมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ นิสิตจะต้องชำระค่าหน่วยกิตรายวิชานั้น ตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย และนิสิตจะได้รับผลการเรียนเป็นอักษร S หรือ U และไม่นำมาคิดหน่วยกิตสะสม

3.9 ภาคการศึกษามากได้ หากนิสิตไม่ได้ลงทะเบียนเรียนด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม นิสิตจะต้องขอลาพักการศึกษาสำหรับภาคการศึกษานั้น โดยทำหนังสือขออนุมัติลาพักการศึกษาต่อคณบดี และจะต้องเสียค่าธรรมเนียม เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต/เพื่อรักษาสภาพนิสิต ภายใน 15 วันนับจากวันเปิดภาคการศึกษา หากไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวต้องพ้นสภาพ การเป็นนิสิต

3.10 มหาวิทยาลัยอาจอนุมัติให้นิสิตที่พ้นสภาพนิสิต กลับเข้าเป็นนิสิตใหม่ ถ้ามีเหตุผลอันสมควร โดยให้ถือระยะเวลาที่พ้นสภาพนิสิตนั้น เป็นระยะเวลาพักการศึกษา กรณีเช่นนี้ นิสิตจะต้องชำระค่าธรรมเนียม เพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนิสิต รวมทั้งค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ที่ค้างชำระเสมือนเป็นผู้ลาพักการศึกษา มหาวิทยาลัยไม่อนุมัติให้กลับเข้าเป็นนิสิตตามวรรคก่อน

หากพ้นกำหนดเวลา 2 ปีนับจากวันที่นิสิตผู้นั้น พ้นสภาพการเป็นนิสิต

3.11 ในกรณีมีโครงการแลกเปลี่ยนนิสิต นักศึกษาระหว่างสถาบันอุดมศึกษา หรือมีข้อตกลงเฉพาะราย มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาอนุมัติให้นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาอื่นแทนการลงทะเบียนเรียนในมหาวิทยาลัยพะเยาทั้งหมด หรือบางส่วนได้ หรืออาจพิจารณาอนุมัติให้ลงทะเบียนรายวิชา ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยพะเยา โดยชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัยก็ได้

4. การเพิ่มและถอนรายวิชา

4.1 การเพิ่มรายวิชา จะกระทำได้ภายใน 2 สัปดาห์แรก นับจากวันเปิดภาคการศึกษา หรือภายใน 1 สัปดาห์แรกนับจากวันเปิดภาคฤดูร้อน

4.2 การถอนรายวิชา จะกระทำได้ภายในกำหนดเวลาไม่เกินระยะเวลา ร้อยละ 75 ของเวลาเรียนของภาคการศึกษานับตั้งแต่วันเปิดภาคการศึกษา การถอนรายวิชา ภายในกำหนดเวลาเดียวกันกับการเพิ่มรายวิชาจะไม่ปรากฏอักษร W ในระเบียบผลการศึกษา แต่ถ้าถอนรายวิชาหลังกำหนดเวลาการเพิ่มรายวิชานิสิตจะได้รับอักษร W

4.3 ขั้นตอนปฏิบัติในการเพิ่มและถอนรายวิชา ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศมหาวิทยาลัย

การวัดและประเมินผลการศึกษา

5. การวัดและการประเมินผลการศึกษา

5.1 มหาวิทยาลัยจัดให้มีการวัดผลการศึกษาภาคการศึกษาละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง

5.2 นิสิตต้องมีเวลาเรียนแต่ละรายวิชาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด จึงจะมีสิทธิ์ได้รับการวัดและประเมินผลในรายวิชานั้น ผู้ไม่มีสิทธิ์ได้รับการวัดและประเมินผลตามวรรคก่อนจะได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U

5.3 มหาวิทยาลัยใช้ระบบระดับชั้นและค่าระดับชั้นในการวัดและประเมินผล นอกจากรายวิชา ที่กำหนดให้วัดและประเมินผลด้วยอักษร S และ U

5.4 ระบบอักษร S และ U ใช้เฉพาะบางรายวิชาที่มหาวิทยาลัยกำหนด และประเมินผลด้วยอักษร S และ U

5.5 สัญลักษณ์ และความหมายของการวัดและประเมินผลรายวิชาต่าง ๆ ให้กำหนด ดังนี้

A	หมายถึง	ดีเยี่ยม	(EXCELLENT)
B ⁺	หมายถึง	ดีมาก	(VERY GOOD)
B	หมายถึง	ดี	(GOOD)

C ⁺	หมายถึง	ดีพอใช้	(FAIRLY GOOD)
C	หมายถึง	พอใช้	(FAIR)
D ⁺	หมายถึง	อ่อน	(POOR)
D	หมายถึง	อ่อนมาก	(VERY POOR)
F	หมายถึง	ตก	(FAILED)
S	หมายถึง	เป็นที่พอใจ	(SATISFACTORY)
U	หมายถึง	ไม่เป็นที่พอใจ	(UNSATISFACTORY)
I	หมายถึง	การวัดผลยังไม่สมบูรณ์ (INCOMPLETE)	
P	หมายถึง	การเรียนการสอนยังไม่สิ้นสุด (IN PROGRESS)	
W	หมายถึง	การถอนรายวิชา	(WITHDRAWN)

5.6 ระบบระดับชั้น กำหนดเป็นตัวอักษร A, B⁺, B, C⁺, C, D⁺ D และ F ซึ่งแสดงผลการศึกษาของนิสิตที่ได้รับการประเมินในแต่ละรายวิชา และมีค่าระดับชั้นดังนี้

ระดับชั้น	A	มีค่าระดับชั้นเป็น 4.00
ระดับชั้น	B ⁺	มีค่าระดับชั้นเป็น 3.50
ระดับชั้น	B	มีค่าระดับชั้นเป็น 3.00
ระดับชั้น	C ⁺	มีค่าระดับชั้นเป็น 2.50
ระดับชั้น	C	มีค่าระดับชั้นเป็น 2.00
ระดับชั้น	D ⁺	มีค่าระดับชั้นเป็น 1.50
ระดับชั้น	D	มีค่าระดับชั้นเป็น 1.00
ระดับชั้น	F	มีค่าระดับชั้นเป็น 0

5.7 อักษร I เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่า นิสิตไม่สามารถเข้ารับการวัดผลในรายวิชานั้นให้เสร็จสมบูรณ์ได้ โดยมีหลักฐานแสดงว่ามีเหตุสุดวิสัยบางประการ การให้อักษร I ต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้สอนและการอนุมัติจากคณบดีที่รายวิชานั้นสังกัดอยู่

นิสิตจะต้องดำเนินการขอรับการวัดและประเมินผลเพื่อแก้อักษร I ให้สมบูรณ์ภายใน 4 สัปดาห์นับแต่วันเปิดภาคการศึกษาถัดไปของการลงทะเบียนเรียน หากพ้นกำหนดดังกล่าวมหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนอักษร I เป็นระดับชั้น F หรืออักษร U

5.8 อักษร P เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่า รายวิชานั้นยังมีการเรียนการสอนต่อเนื่องอยู่และไม่มีการวัดและประเมินผลภายในภาคการศึกษาที่ลงทะเบียน ทั้งนี้ ให้ใช้เฉพาะบางรายวิชาที่มหาวิทยาลัยกำหนด อักษร P จะเปลี่ยนก็ต่อเมื่อมีการวัดและประเมินผลภายในระยะเวลาไม่เกินวันสุดท้ายของการสอบไล่ประจำภาค 2 ภาคการศึกษาถัดไป หากพ้นกำหนด

ระยะเวลาดังกล่าวตามวรรคก่อนแล้ว มหาวิทยาลัยจะเปลี่ยนอักษร P เป็นระดับชั้น F หรืออักษร U

5.9 อักษร W เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่า

5.9.1 นิสิตได้ถอนรายวิชาที่ลงทะเบียนตามเงื่อนไขการลงทะเบียน

5.9.2 การลงทะเบียนผิดเงื่อนไขและเป็นโมฆะ

5.9.3 นิสิตถูกสั่งพักการศึกษาในภาคการศึกษานั้น

5.9.5 มหาวิทยาลัยอนุมัติให้นิสิตถอนทุกรายวิชาที่ลงทะเบียน

5.10 อักษร S U I P และ W จะไม่ถูกนำมาคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

5.11 การนับหน่วยกิตสะสม และการคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

5.11.1 การนับจำนวนหน่วยกิตสะสมเพื่อให้ครบหลักสูตร ให้นับเฉพาะหน่วยกิตของรายวิชาที่สอบได้เท่านั้น ในกรณีที่นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งมากกว่า 1 ครั้ง ให้นับเฉพาะจำนวนหน่วยกิต ครั้งสุดท้ายที่ประเมินว่าสอบได้นำไปคิดเป็นหน่วยกิตสะสมเพียงครั้งเดียว

5.11.2 มหาวิทยาลัยจะคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากหน่วยกิตและค่าระดับชั้นของรายวิชาทั้งหมดที่นิสิตได้ลงทะเบียนในแต่ละภาคการศึกษา ยกเว้น รายวิชาที่ลงทะเบียนเข้าร่วมศึกษา ตามข้อ 3.8

5.11.3 การคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย ให้นำเอาผลคูณของจำนวนหน่วยกิตกับค่าระดับชั้นของทุก ๆ รายวิชาตามข้อ 5.6 มารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนหน่วยกิตของรายวิชาทั้งหมด ยกเว้น ข้อ 5.10 ในการหารนี้ให้มีทศนิยม 2 ตำแหน่ง โดยไม่มีการปัดเศษ และในกรณีที่นิสิตลงทะเบียนเรียนรายวิชาใดรายวิชาหนึ่งมากกว่า 1 ครั้ง มหาวิทยาลัยจะคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากหน่วยกิตและค่าระดับชั้นที่นิสิตลงทะเบียนเรียนครั้งสุดท้ายเพียงครั้งเดียว

5.11.4 การคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยของนิสิตที่ย้ายสาขาวิชาหรือย้ายคณะ ให้นำเอา ผลคูณของจำนวนหน่วยกิตกับค่าระดับชั้นของทุกรายวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรสาขาวิชาที่รับเข้า ไม่ว่าจะป็นรายวิชาที่เทียบให้หรือไม่ก็ตาม รายวิชาที่ไม่ปรากฏในหลักสูตรสาขาวิชาที่รับเข้า ไม่ว่านิสิตจะได้รับค่าระดับชั้นใดจะไม่นำมาคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย

5.11.5 การคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยของนิสิตที่โอนย้ายมาจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ให้นำคำนวณค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยเฉพาะรายวิชาที่เรียนใหม่

6. การเรียนซ้ำ

6.1 รายวิชาใดที่นิสิตสอบได้ต่ำกว่า C นิสิตสามารถลงทะเบียนเรียนซ้ำได้

6.2 รายวิชาบังคับใดตามโครงสร้างหลักสูตรที่นิสิตสอบได้ F นิสิตต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ

6.3 รายวิชาบังคับใดตามโครงสร้างหลักสูตรที่นิสิตสอบได้ U นิสิตต้องลงทะเบียนเรียนซ้ำ

การสำเร็จการศึกษา

7. การเสนอให้ได้รับปริญญาตรี

7.1 ในภาคการศึกษาสุดท้ายที่นิสิตจะสำเร็จการศึกษา นิสิตจะต้องยื่นใบรายงานคาดว่าจะสำเร็จการศึกษา โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาต่อมหาวิทยาลัยภายในระยะเวลา 1 เดือน นับจากวันเปิดภาคเรียน

7.2 นิสิตที่ได้รับการเสนอให้ได้รับปริญญาตรี ต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

7.2.1 เรียนรายวิชาต่าง ๆ ครบตามหลักสูตรและเงื่อนไขของสาขาวิชานั้น และไม่มีรายวิชาใดได้รับอักษร I หรืออักษร P

7.2.2 ใช้ระยะเวลาเรียนดังนี้

7.2.2.1 การศึกษาเพื่อปริญญาที่สอง สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 2 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 3 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.2 หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 4 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.3 หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 6 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 14 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.7 หลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 8 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 17 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.8 หลักสูตรปริญญาตรี 6 ปี สำเร็จการศึกษาได้ไม่ก่อน 10 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนเต็มเวลาและไม่ก่อน 20 ภาคการศึกษาปกติ สำหรับการลงทะเบียนเรียนไม่เต็มเวลา

7.2.2.9 นิสิตที่ขอเทียบโอนรายวิชาหรือประสบการณ์ หรือประสบการณ์ วิชาชีพ ต้องใช้เวลาศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยทั้งหลักสูตรอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

7.2.3 มีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 2.0

7.2.4 ไม่มีพันธะเรื่องเกี่ยวกับการเงินหรือพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

7.3 ในกรณีที่นิสิตประสงค์จะไม่ขอสำเร็จการศึกษาด้วยเหตุหนึ่งเหตุใด มหาวิทยาลัยอาจพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป

7.4 นิสิตที่จะได้รับการเสนอชื่อให้ได้รับปริญญาเกียรตินิยม นอกจากเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 7.2 แล้ว ต้องไม่เป็นนิสิตหรือนักศึกษาที่โอนมาจากสถาบันอื่น และต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

7.4.1 มีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป จะได้รับเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง แต่ถ้ามีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยตลอดหลักสูตรตั้งแต่ 3.20 ถึง 3.49 จะได้รับเกียรตินิยมอันดับสอง

7.4.2 ไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U และต้องไม่ลงทะเบียนเรียนซ้ำในรายวิชาใด

8. การอนุมัติปริญญา สภามหาวิทยาลัยจะพิจารณาอนุมัติปริญญาเมื่อสิ้นทุกภาคการศึกษา ยกเว้น กรณีที่นิสิต ไม่สำเร็จการศึกษาตามแผนการเรียนที่หลักสูตรกำหนดให้อนุมัติปริญญาในวันที่มีผลการเรียนโดยสมบูรณ์ ในภาคการศึกษานั้น ๆ

9. การให้เหรียญรางวัลแก่ผู้เรียนดี ให้คณะเสนอชื่อนิสิตที่เรียนดีต่อมหาวิทยาลัย เพื่อขอรับรางวัลเรียนดีตลอดหลักสูตรและเหรียญรางวัลเรียนดีประจำปี ภายใต้เงื่อนไขต่อไปนี้

9.2 เหรียญรางวัลเรียนดีตลอดหลักสูตร

9.1.1 เหรียญทอง ให้กับนิสิตที่เรียนดีตลอดหลักสูตร และไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U หรืออักษรอื่นใดที่เทียบเท่าในรายวิชาใดทั้งสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยา และมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยาของแต่ละแห่งไม่น้อยกว่า 3.75

9.1.2 เหรียญเงิน ให้กับนิสิตที่เรียนดีตลอดหลักสูตร และไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U หรืออักษรอื่นใดที่เทียบเท่าในรายวิชาใดทั้งสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยา และมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยจากสถาบันเดิมและในมหาวิทยาลัยพะเยาของแต่ละแห่งไม่น้อยกว่า 3.50

9.2 เหรียญรางวัลเรียนดีประจำปี

เหรียญทองแดง ให้กับนิสิตที่เรียนดีประจำปีการศึกษาหนึ่ง ๆ โดยลงทะเบียนเรียน 2 ภาคการศึกษาปกติในปีการศึกษานั้นไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และไม่เคยได้รับระดับชั้น F หรืออักษร U ในปีการศึกษานั้น และต้องมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยใน ปีการศึกษานั้น ๆ 3.50 ขึ้นไป

10. การลา

10.1 การลาป่วยและการลา กิจ นิสิตผู้ใดมีกิจจำเป็น หรือเจ็บป่วย ไม่สามารถเข้าชั้นเรียนในชั่วโมงเรียนได้ให้ยื่นใบลา ตามแบบฟอร์มของมหาวิทยาลัยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปขออนุญาตจากอาจารย์ผู้สอน

10.2 การลาพักการศึกษา

10.2.1 นิสิตจะขออนุญาตลาพักการศึกษาได้ในกรณีต่อไปนี้

10.2.1.1 ถูกเรียกพล ระดมพลหรือเกณฑ์เข้ารับราชการทหาร

10.2.1.2 ได้รับทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างประเทศ หรือทุนอื่นใด ซึ่งมหาวิทยาลัย เห็นสมควรสนับสนุน

10.2.1.3 เจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุ

10.2.1.4 เหตุผลอื่น ๆ ที่คณะเห็นสมควร

10.2.2 นิสิตที่ประสงค์จะลาพักการศึกษาดลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ หรือมากกว่า และนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาปกติใดแล้ว มีความประสงค์จะลาพักการศึกษาให้ยื่นใบลาตามแบบฟอร์มของมหาวิทยาลัย พร้อมกับหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา ถึงคณบดีเพื่อพิจารณาอนุมัติ แล้วแจ้งมหาวิทยาลัยเพื่อทราบต่อไป ทั้งนี้รายวิชาที่ได้ลงทะเบียนไป ในภาคการศึกษานั้น ให้ได้รับอักษร W

10.2.3 นิสิตที่ลาพัก หรือถูกสั่งพักการศึกษาดลอดหนึ่งภาคการศึกษาปกติ หรือมากกว่า จะต้องชำระค่าธรรมเนียมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตทุกภาคการศึกษา

10.3 การลาออก นิสิตที่ประสงค์จะขอลาออกต้องยื่นใบลาออกพร้อมหนังสือยินยอมจากผู้ปกครองผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาถึงคณบดี แล้วเสนอมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาอนุมัติ

11. การย้ายสาขาวิชา

11.1 การย้ายสาขาวิชาภายในคณะ ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของคณะนั้นๆ

11.2 การย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่อไปนี้

11.2.1 นิสิตที่ประสงค์จะขอย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ ที่ปรึกษา สาขาวิชาและคณบดีคณะเดิม และได้เรียนตามแผนการศึกษาในคณะเดิมมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ภาคการศึกษาปกติ

11.2.2 การย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัย โดยผ่าน การพิจารณาของคณะหรือหน่วยงานที่เทียบเท่าที่นิสิตสังกัดและจะรับย้ายไปสังกัดนั้น ทั้งนี้ ให้ทำเป็นประกาศมหาวิทยาลัย

11.2.3 การย้ายสาขาวิชาไปคณะอื่น จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นก่อนวัน
ลงทะเบียนเรียน

11.2.4 เมื่อนิสิตได้ย้ายสาขาวิชาแล้ว รายวิชาที่เคยเรียนมาอาจนำมา
คำนวณหาค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยในสาขาวิชาใหม่ได้

12. การพ้นสภาพนิสิต

นิสิตจะพ้นสภาพนิสิตด้วยเหตุดังต่อไปนี้

12.6 ตาย

12.7 ลาออก

12.8 โอนไปเป็นนิสิต นักศึกษาสถาบันการศึกษาอื่น

12.9 ขาดคุณสมบัติการเข้าเป็นนิสิตข้อหนึ่งข้อใดตามที่กำหนดไว้

12.10 ไม่มาลงทะเบียนเรียนภายในเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนดตามข้อ 10.2

12.6 มีความประพฤติไม่สมควรเป็นนิสิต หรือกระทำการอันก่อให้เกิดความเสื่อม
เสียแก่มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเห็นสมควรให้ถอนชื่อจากทะเบียนนิสิต

12.7 เมื่อได้ขึ้นทะเบียนเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยเป็นเวลา 2 เท่าของเวลาที่กำหนด
ไว้ในแผนการศึกษาของสาขานั้นแล้วยังไม่สำเร็จการศึกษา

12.9 มีผลการศึกษาอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

12.8.1 เมื่อเรียนมาแล้วครบสองภาคการศึกษาปกติ ยังมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย
ทั้งหมดไม่ถึง 1.50

12.8.2 เมื่อเรียนมาแล้วครบสี่ภาคการศึกษาปกติ ยังมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ย
ทั้งหมดไม่ถึง 1.75

12.8.3 เมื่อเรียนมาแล้วครบสี่ภาคการศึกษาปกติขึ้นไป/หรือครบ 6 ภาค
การศึกษาปกติขึ้นไป สำหรับการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคแบบ 3 ภาคการศึกษาต่อปี
การศึกษา ยังมีค่าระดับชั้นสะสมเฉลี่ยทั้งหมดไม่ถึง 1.75

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ณดา สุขเกิด
วัน เดือน ปี เกิด	10 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	จังหวัดพิษณุโลก
วุฒิการศึกษา	บธ.บ. (การจัดการ), มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ปทุมธานี
ที่อยู่ปัจจุบัน	424/2 ตำบลแม่ต๋ำ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
ผลงานตีพิมพ์	ณดา สุขเกิด (ผู้บรรยาย). (16 มิถุนายน 2561). สภาพปัญหา และ แนวทางการแก้ไขปัญหาการลาออกการศึกษาของนิสิต มหาวิทยาลัย พะเยา ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 4 (หน้า 819-829). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

